

J A A R R E K E N I N G
B E S T U U R S V E R S L A G

2 0 1 9

Voorwoord

In 2019 heeft het bestuur van VO Haaglanden geparticipeerd in de 5e tranche van de Collegiale Bestuurlijke Visitatie vanuit de VO Raad. Daarbij is door collega schoolbestuurders van buiten Den Haag een oordeel gevormd over de bestuurlijke kracht van de organisatie en de coherentie tussen bestuur en scholen. Dat oordeel was positief. Bij VO Haaglanden is de basis vertrouwen in elkaar en vertrouwen dat schoolleiders binnen de kaders van afgesproken beleid, kijkend naar de mogelijkheden en onmogelijkheden binnen de eigen organisatie, naar beste kunnen invulling geven aan de verdere ontwikkeling van de school. De rectoren en directeuren van de VO Haaglandenscholen zijn de spil m.b.t. het kwaliteitsbeleid van onze scholen. Binnen de kaders krijgen schoolleiders een grote mate van professionele ruimte om een schooleigen koers te bepalen. Daarbij is het afleggen van verantwoording een vanzelfsprekend.

Een groot zorgpunt voor ons blijft het lerarentekort. Tot 2023 zullen we in de Haagse regio enkele tientallen formatieplaatsen niet kunnen invullen. Wordt daarbij opgeteld het aantal FTE dat niet-bevoegd (benoembaar of onbevoegd) wordt gegeven (in 2017-2018 in totaal 223 FTE in de Haagse regio) dan is duidelijk dat het Haagse onderwijs en in het bijzonder VO Haaglanden als grootste schoolbestuur in het Haagse voortgezet onderwijs met een lastig op te lossen probleem te maken heeft. VO Haaglanden was de initiator van initiatieven te komen tot een 2e, 3e en 4e opleidingsschool. De 4e opleidingsschool is in het schooljaar 2019-2020 gestart. Binnen deze 4 opleidingsscholen worden ongeveer 400 studenten begeleid naar het leraarsvak. Het kwalitatieve docententekort wordt onder andere aangepakt via programma's van de Rode Loper, een gezamenlijk initiatief van de Haagse schoolbesturen in het VO en de gemeente Den Haag. Het tekort aan leraren zal ook de komende jaren de agenda blijven bepalen.

Het jaarverslag is bij uitstek een manier om verantwoording af te leggen aan allen die direct of indirect bij onze organisatie betrokken zijn. In dit jaarverslag komen, naast het lerarentekort, heel veel onderwerpen aan bod: de strategische doelen van de organisatie, de centrale beleidskaders en de relevante kengetallen. Van elke school is ook een verslag opgenomen van de uitgevoerde activiteiten in 2019.

Wij hopen dat u ons jaarverslag 2019 met veel plezier zult lezen.

Arno Peters en Peter van Laarhoven
College van Bestuur VO Haaglanden

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Bestuursverslag	
Missie en visie	6
Code Goed Onderwijsbestuur	7
Evaluatie College van Bestuur	7
Doelmatigheid inzet middelen	11
Relatie met externe en interne stakeholders	11
VMBO Techniek	12
Toetsing en Examinering	13
Intern toezicht	13
Strategische doelen VO Haaglanden 2016-2020	13
Verslag van de scholen	18
- Dalton Den Haag	18
- Praktijkschool de Einder	23
- Gymnasium Haganum	25
- Haags Montessori Lyceum	28
- Johan de Witt Scholengroep	32
- Lyceum Ypenburg	37
- Maerlant-Lyceum	41
- Maris College	43
- Rijswijks Lyceum/Van Vredenburg College	47
- Segbroek College	51
Beleid	
Kwaliteitszorg	55
Onderwijsresultaten	55
Examenresultaten 2019	57
Tevredenheidsenquetes	58
Tevredenheidspeilingen	59
Voortijdig Schoolverlaten	60
Klachten 2019	61
Schorsingen en verwijderingen	61
Financieel	63
Treasury VO Haaglanden	66
Personeelsbeleid	68
Huisvestingsbeleid	72
ICT- beleid	74

Toekomst en continuïteit	75
- Algemeen.....	75
- A1 Ontwikkeling in leerlingaantallen en personeelsbezetting.....	76
- Ontwikkelingen Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen.....	77
- A2 Meerjarenbegroting 2018-2020.....	77
- Financieringsstructuur	78
- Normatieve kapitalisatiefactor	78
- Risicobeheersing VO Haaglanden.....	79
Jaarrekening	
Grondslagen.....	85
Algemeen	95
Balans na resultaatbestemming	96
Staat van baten en lasten.....	97
Kasstroomoverzicht.....	100
Materiële vaste activa	101
Financiële vaste activa	103
Vlottende activa.....	104
Eigen vermogen.....	105
Voorzieningen.....	106
Personele voorzieningen, specificatie.....	107
Langlopende schulden	108
Kortlopende schulden.....	109
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.....	110
Overheidsbijdragen	112
Overige baten.....	114
Lasten	115
Financieel en overig	118
Verbonden partijen	118
Verantwoording subsidies.....	119
WNT Topfunctionarissen	120
Overige gegevens	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	122
Leerlingenaantallen VO Haaglanden 2012-2019	126
Overzicht aantal leerlingen	127
Overzicht ziekteverzuim	128
Verdeling van het aantal personeelsleden naar arbeidstijd.....	128
Overzicht docenten naar indeling leeftijdscategorie.....	129

Bestuursverslag 2019

Missie en visie

Stichting VO Haaglanden is een samenwerkingsstichting van openbaar en algemeen bijzonder voortgezet onderwijs in de regio Haaglanden. De stichting bestaat uit tien scholen op 22 locaties in Den Haag en Rijswijk. De scholen zijn Dalton Den Haag, praktijkschool De Einder, Gymnasium Haganum, Haags Montessori Lyceum, Lyceum Ypenburg, Johan de Witt Scholengroep, Maerlant-Lyceum, Maris College, Rijswijks Lyceum/Van Vredenburg College en het Segbroek College.

VO Haaglanden acht het haar verantwoordelijkheid zorg te dragen voor een stelsel van onderwijsvoorzieningen dat alle jonge mensen in samenwerking met de ouders ondersteuning biedt die past bij hun aanleg en ambitie. Daaraan wordt vormgegeven door het instandhouden en stimuleren van een pluriform scholenbestand. De scholen zijn openbaar of algemeen bijzonder en richten zich op een grote verscheidenheid van doelgroepen, waaronder de voorhoede van de samenleving in het kader van de kenniseconomie en het maatschappelijk middenveld ter stimulering van sociale ontwikkeling en emancipatie. Ook het stimuleren van zelfredzaamheid en zorg voor de zwakkeren in de samenleving geldt als een belangrijke opdracht.

VO Haaglanden heeft haar visie verwoord in een gezamenlijke missie. Die wordt gekenmerkt door pluriformiteit, respect, hoge kwaliteit, bereikbaarheid, eigenheid en ontwikkelingskansen.

Missie van VO Haaglanden	
Pluriformiteit	VO Haaglanden kiest voor een pluriform onderwijsaanbod met algemene toegankelijkheid.
Respect	Binnen VO Haaglanden is er respect voor medewerkers en leerlingen met verschillende culturele, sociale en levensbeschouwelijke achtergrond.
Hoge kwaliteit	VO Haaglanden stelt hoge kwaliteitseisen aan het onderwijs en hanteert een kwaliteitssysteem.
Bereikbaarheid	VO Haaglanden streeft naar optimale spreiding en bereikbaarheid van het openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs in de regio Haaglanden.
Eigenheid	VO Haaglanden legt eigen accenten in visie, onderwijsaanbod en pedagogisch-didactisch klimaat.
Ontwikkelingskansen	Elke leerling binnen VO Haaglanden krijgt (door de breedte van het aanbod en de kwaliteit van het onderwijs) zelfstandige ontwikkelingskansen en de mogelijkheid tot het behalen van optimale leerresultaten.

De strategische missie is bepalend voor het handelen van VO Haaglanden. De besturingsfilosofie is specifiek op deze missie afgestemd. De essentie van dit "Haags model" is dat scholen binnen vooraf geformuleerde kaders eigen zeggenschap hebben om hun schoolbeleid nader vorm te geven. De bewuste diversiteit die hierdoor tussen de scholen bestaat, wordt binnen VO Haaglanden als een groot goed beschouwd.

Haags model (besturingsfilosofie van VO Haaglanden)

De op de missie van VO Haaglanden afgestemde kenmerken van het "Haags model" als besturingsfilosofie zijn:

- vrijheid in gebondenheid. Eigen verantwoordelijkheid binnen algemene kaders op bestuursniveau, benutting van schaalvoordelen;
- pluriformiteit. Breed onderwijsaanbod voor diverse doelgroepen, school specifiek beleid aangepast aan doelgroep, verschillen tussen scholen in organisatie en beleid;
- sturen op resultaten. Managementcontracten, monitoring, evaluatie en verantwoording;
- maatschappelijke verantwoordelijkheid. Verantwoordelijkheid voor brede spreiding en bereikbaarheid openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs in de regio, deelname in projecten onderwijs-, jeugd- en welzijnsbeleid, maatschappelijke verantwoordelijkheid voor zwakkere doelgroepen.

De scholen van VO Haaglanden zijn pluriform in het onderwijsaanbod en in het gehanteerde onderwijsconcept, maar kennen daarentegen een sterke verbondenheid met de identiteit van VO Haaglanden. Via frequente Rectoren/Directeuren vergaderingen, conferenties met het College van Bestuur en de Raad van Toezicht, commissiebijeenkomsten, gezamenlijke studiereizen, zogenaamde 'good practice' bijeenkomsten en kennisuitwisselingen op het gebied van bedrijfsvoering, wordt het bewustzijn deel uit te maken van een groep van scholen versterkt. Er ontstaat meerwaarde door onderlinge uitwisseling, gezamenlijke initiatieven en beleid dat met gemeenschappelijk draagvlak wordt ontwikkeld en uitgevoerd. Onderling vertrouwen en transparantie zijn belangrijke kenmerken in een cultuur die de basis vormt voor het realiseren van de maatschappelijke opdracht van de stichting.

Code Goed Onderwijsbestuur

VO Haaglanden heeft de Code Goed Onderwijsbestuur van de VO-raad onderschreven. In deze code is vastgelegd waaraan een goed onderwijsbestuur moet voldoen. Het gaat dan om eisen aan verantwoording en medezeggenschap, maar beschrijft ook cultuuraspecten die een belangrijk onderdeel vormen van goed bestuur maar moeilijker in regels zijn te vatten, zoals gedrag, leiderschap, professionaliteit en handelen naar normen en waarden.

Evaluatie College van Bestuur

In het kader van de Collegiale Bestuurlijke Visitatie is door het College van Bestuur in het najaar van 2019 een zelfevaluatie opgesteld die gedeeld is met diverse gremia binnen de organisatie: de Raad van Toezicht, de Rectoren en Directeuren, stafmedewerkers, afdelingsleiders, de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en externe stakeholders.

In de zelfevaluatie is opgenomen dat het College van Bestuur van mening is dat de visie en missie van de organisatie met de daaraan gekoppelde besturingsfilosofie een sterke identiteit voor VO Haaglanden opleveren. Naar de mening van het College van Bestuur is dat ook een identiteit die breed binnen en buiten de organisatie herkend wordt.

Een aantal onderwerpen uit de zelfevaluatie College van Bestuur wordt hieronder weergegeven.

Waarborgen onderwijskwaliteit

- In 2016 is het **Strategisch Beleidsplan 2016-2020** met als titel "(Nog) beter onderwijs in (nog) betere scholen" vastgesteld. Dit beleidsplan is tot stand gekomen na de evaluatie van het vorige strategische beleidsplan en input vanuit de rectoren en directeuren, de Raad van Toezicht, medewerkers (door middel van een digitale enquête), leerlingen (een ééndaagse leerlingenconferentie) en leden van de GMR.

In het SBP 16-20 werd een vijftiental beleidsambities geformuleerd.

Vanaf 2016 tot en met 2019 zijn deze beleidsambities jaarlijks geëvalueerd, besproken op schoolniveau en besproken met het College van Bestuur.

Eind november 2019 is de eindevaluatie opgesteld en deze is daardoor de opmaat van het nieuw op te stellen SBP.
- Naast het Strategisch Beleidsplan 16-20 spelen de **Schoolplannen** een belangrijke rol in het beleid van onze scholen. In de Schoolplannen van de scholen wordt aangesloten bij de beleidsambities in het Strategische beleidsplan van VO Haaglanden. De plannen op schoolniveau zullen dus altijd in lijn zijn met de algemene beleidsuitgangspunten van de stichting. Daarnaast zullen scholen in de schoolplannen schoolspecifieke ambities formuleren en nastreven. Daarvoor bestaat er binnen het Haagse Model (zie hiervoor) ruim de mogelijkheid. Schoolplannen van scholen kunnen verschillen m.b.t. de vorm en inhoud, de mate van concreetheid en de wijze waarop beleidsvoornemens "smart" zijn geformuleerd.

Scholen hebben een grote beleidsvrijheid om een eigen invulling en uitwerking te geven aan de op stichtingsniveau bepaalde uitgangspunten. Uitgangspunt is dat scholen verschillen en dus ook zullen verschillen in de uitwerking en vormgeving van de stichting brede ambities op schoolniveau. Scholen zullen dus ook verschillen in de mate waarin de verschillende beleidsambities worden gerealiseerd
- Een belangrijk document binnen VO Haaglanden is de zogenaamde **Pasfoto**.

De Pasfoto is een document samengesteld op basis van "meten is weten" en bevat een groot aantal gegevens over de scholen m.b.t. de leerlingen (13 verschillende tabellen), examenresultaten (3 tabellen), sociale veiligheid, schoolklimaat (2 tabellen), tevredenheid leerlingen, ouders en medewerkers (3 tabellen), medewerkers (o.a. aantallen, ziekteverzuim, bevoegdheid, functies en functieschalen – in totaal 14 tabellen), huisvesting (1 tabel) en specifieke schoolpagina's met daarin schoolspecifieke info (o.a. tevredenheid en financiën – in totaal 6 tabellen).

De Pasfoto wordt tweemaal per jaar door het College van Bestuur met de schoolleiders besproken. Tijdens deze gesprekken wordt ingezoomd op voor iedere school specifieke aandachts- of knelpunten. Op basis daarvan kunnen er -indien van toepassing- met de schoolleiders afspraken gemaakt worden over de nieuwe acties of initiatieven m.b.t. zo'n aandachts- of knelpunt.
- De **onderwijsresultaten van de scholen** worden door het College van Bestuur in brede zin gemonitord. Naast de Pasfoto heeft het College van Bestuur daarvoor meerdere instrumenten ter beschikking. Vanzelfsprekend wordt het oordeel van de Inspectie van het Onderwijs over de onderwijsresultaten van onze scholen betrokken bij het oordeel van het College van Bestuur. Op basis van onder andere de kwaliteitskaart van de Inspectie vindt bijsturing van beleid plaats. Ook tegenvallende examenresultaten kunnen aanleiding geven met nog meer focus het onderwijsproces te beschouwen. In voorkomende gevallen vraagt het College van Bestuur nadrukkelijk aan schoolleiders een verbeterplan te schrijven en dit vast te stellen.

- Het is het streven van het College van Bestuur dat binnen onze scholen **uitsluitend bevoegde docenten** werkzaam zijn.

Het lerarentekort laat zich met name in de vier grote steden voelen. Zo ook in Den Haag.

In de aanloop van het schooljaar 2018-2019 waren er binnen VO Haaglanden 198 docentvacatures (135 FTE). Daarvan werden er uiteindelijk 95 niet-bevoegd (60 FTE) ingevuld. Dat is een percentage van 48% (44% van het aantal FTE).

In de aanloop van het schooljaar 2019-2020 waren er in totaal 158 vacatures met een omvang van 101 FTE. Van deze 158 vacatures werden er 51 niet-bevoegd ingevuld.

De scholen van VO Haaglanden hebben dus te maken met een grote instroom van niet-bevoegde docenten. Deze docenten worden bij aanstelling allemaal in een bevoegdheidstraject geplaatst. Het zal duidelijk zijn dat deze inzet een wissel trekt op de organisatie van onze scholen, in financiële als ook in organisatorische zin. Vanzelfsprekend ondersteunt het College van Bestuur de gedachte dat uitsluitend bekwame en bevoegde medewerkers aan onze scholen onderwijs mogen geven.

- Een groot zorgpunt van het College van Bestuur is **het lerarentekort**. De prognoses met betrekking tot het lerarentekort lopen uiteen. Hoe ook: het Haagse onderwijs krijgt te maken met belangrijke tekorten. Tekorten die tot 2027 verder zullen oplopen. Wordt daarbij opgeteld het aantal FTE dat niet-bevoegd (benoembaar of onbevoegd) wordt gegeven (in 2017-2018 in Den Haag in totaal 223 FTE) dan is duidelijk dat het Haagse onderwijs en in het bijzonder VO Haaglanden als grootste schoolbestuur in het Haagse voortgezet onderwijs met een lastig op te lossen probleem te maken heeft. VO Haaglanden was de initiator van initiatieven te komen tot een 2e, 3e en 4e opleidingsschool. De 4e opleidingsschool is in het schooljaar 2019-2020 gestart. Binnen deze 4 opleidingsscholen worden ongeveer 400 studenten begeleid naar het leraarsvak. Het kwalitatieve docententekort wordt onder andere aangepakt via programma's van de Rode Loper, een gezamenlijk initiatief van de Haagse schoolbesturen in het VO en de gemeente Den Haag.

- Ieder twee jaar doen de scholen **tevredenheidsonderzoeken** onder leerlingen, ouders en medewerkers.

Deze tevredenheidsonderzoeken worden al meer dan 10 jaar afgenomen door het Bureau voor Praktijkgericht Onderzoek (BvPO) in Groningen. De uitgebreide rapportages geven op vele punten een goed overzicht in welke mate de inspanningen van de scholen worden gewaardeerd door de leerlingen, ouders en medewerkers. Omdat de tevredenheidsonderzoeken reeds over een langere tijd worden afgenomen zijn trends zichtbaar en biedt dat de mogelijkheid gericht acties te ondernemen. De uitkomsten van de tevredenheidsonderzoeken worden zowel binnen de Stichting VO Haaglanden als ook binnen de scholen uitgebreid besproken. De uitkomsten van de tevredenheidsonderzoeken worden opgenomen in de "Pasfoto".

Naast de tevredenheidsonderzoeken worden de wettelijk verplichte enquêtes met betrekking tot sociale veiligheid, schoolklimaat en tevredenheid uitgevoerd. Deze worden afgenomen onder leerlingen van de derde klassen van onze scholen. In het ene jaar maakt deze enquête een integraal onderdeel uit van de tweejaarlijkse tevredenheidsspeiling onder alle leerlingen (zie hiervoor) en in het tussenjaar wordt deze enquête separaat afgenomen. De uitkomsten van deze sociale veiligheid enquêtes zijn eveneens separaat opgenomen in de Pasfoto. De scholen van VO Haaglanden laten een positief beeld zien m.b.t. de sociale veiligheid van onze leerlingen. In de afgelopen was het niet nodig hierop specifiek bij te sturen. M.b.t. tot het schoolklimaat en tevredenheid heeft er in een aantal gevallen bijsturing van beleid plaatsgevonden.

- VO Haaglanden heeft voor het in kaart brengen van mogelijke risico's een **risicoanalyse** uitgevoerd. In de Code Goed Onderwijsbestuur is vastgelegd dat een onderwijsorganisatie continu en systematisch beziet welke risico's er gelopen worden met als doel de mogelijke

gevolgen van zo'n risico te verminderen en de kans erop te verkleinen. Eind 2014 is er binnen VO Haaglanden een uitgebreide analyse gemaakt met de toen van toepassing zijnde systematiek (Handboek Risicomanagement). Deze analyse uit 2014 is daarna geactualiseerd en opgenomen in de daaropvolgende jaarverslagen van de Stichting VO Haaglanden.

Eind 2017 is aan AON Global Risk Consulting gevraagd via een organisatiebrede risicoanalyse een risicoactualisatie te maken en daarmee een toets te doen op het risicobeleid van VO Haaglanden. AON concludeerde dat VO Haaglanden zich goed bewust is van de risico's die zij loopt en de mogelijke impact die dat kan hebben op de organisatie. AON concludeert voorts dat VO Haaglanden vergeleken met andere (VO-) onderwijsinstellingen zeer goed op weg is met betrekking tot het risicomanagement.

AON doet een aantal voorstellen tot verbeteringen. Met die aanbevelingen is de organisatie aan de slag gegaan.

- VO Haaglanden kent een **klachtenregeling**. Het aantal klachten en de aard van de klachten worden gemonitord. Jaarlijks wordt hierover aan de GMR gerapporteerd. De klachten kunnen gaan over veel verschillende zaken en kunnen afkomstig zijn van leerlingen, ouders, medewerkers. Het beleid van VO Haaglanden is erop gericht zoveel als mogelijk deze klachten intern binnen de school op te lossen. Ouders, leerlingen en medewerkers hebben daarna de mogelijkheid zich tot het College van Bestuur te richten. Zij worden daartoe uitgenodigd voor een gesprek op het bestuurskantoor. Slechts in een enkele situatie komen klachten of bezwaren terecht bij de landelijke klachtencommissie of de (bestuurs)rechter.

Waarborgen van de kwaliteit van het strategisch personeelsbeleid (HRM)

Het (strategisch) Human-Resource-Management-beleid van de Stichting VO Haaglanden wordt voor een belangrijk deel vormgegeven op onze scholen. In het strategisch HRM-beleid staat immers centraal de koppeling tussen het personeelsbeleid en de onderwijskundige doelen die de organisatie zich stelt. In dit geval dus de doelen die de verschillende schoolorganisaties binnen de Stichting VO Haaglanden zich stellen.

In het Strategische Beleidsplan 2016-2020 is onder andere de volgende beleidsambitie opgenomen: In het kader van professionalisering geven de scholen van VO Haaglanden vorm aan:

1. *mogelijkheden om van en met elkaar te leren bijvoorbeeld door het mogelijk maken van vormen van collegiale visitatie, professionele leergemeenschappen en good practices;*
2. *het opleiden binnen de school door deelname aan de zogenaamde opleidingsscholen;*
3. *een structureel verankerde gesprekscyclus gericht op reflectie en persoonlijke groei.*

De VO Haaglanden-scholen hebben in de afgelopen jaren dus binnen dit kader verder vorm en inhoud gegeven aan het SHRM-beleid van de school.

Zoals hiervoor reeds werd aangegeven hebben de VO Haaglandenscholen een grote ruimte invulling te geven aan eigen beleid, ambities en prioriteiten. Als gevolg hiervan zullen de wijzen waarop iedere school invulling geeft aan het strategisch HRM-beleid dus van school tot school verschillen.

Op het centrale VO Haaglandenniveau richt zich het HRM-beleid op de volgende aspecten:

- Het docentschap en verdere professionalisering
- Het schoolleiderschap en verdere professionalisering
- Het docententekort en hoe daarop te anticiperen
- Participeren in de opleiding van docenten – de opleidingsscholen
- Alle docenten bevoegd
- Het Arbo- en verzuimbeleid
- Andere aspecten van personeelsbeleid

Waarborgen van goed financieel beleid en beheer en allocatie van middelen naar schoolniveau

Een goed financieel beleid en beheer is nodig om doelmatig en doeltreffend middelen te kunnen inzetten voor het onderwijsproces binnen de scholen. Het is ook nodig om de continuïteit van de organisatie te kunnen borgen.

Naar de opvatting van het College van Bestuur kent VO Haaglanden een goed financieel beleid en beheer. Een aantal basiselementen daaruit (gebaseerd op het Haags Model) (zie bijlage 11) zijn:

- a. Een adequate en periodieke risicoanalyse (met ook ondersteuning van externe partijen en betrokkenheid van alle relevante actoren) om zicht te hebben op de risico's van scholen en een schoolbestuur in een grootstedelijke omgeving;
- b. De vaststelling en handhaving van specifieke financiële normen op bestuursniveau in relatie tot de geïdentificeerde risico's: (weerstandsvermogen 10%, solvabiliteit >30%, Liquiditeit >1));
- c. Rijksvergoeding wordt 1 op 1 doorverdeeld (m.u.v. vergoeding voor eigenaarsonderhoud gebouwen en reservering voor calamiteiten c.q. beleidsinitiatieven) naar de scholen met beperkte inhouding voor overhead (1,95% van de omzet)
- d. Schoolleiders zijn integraal verantwoordelijk voor hun scholen.
- e. Planning en controlcyclus met daarin als centrale elementen: Kaderbrief, Meerjarenbegroting, Pasfoto, Managementgesprekken, Verantwoording, Jaarverslag;
- f. Scholen hebben structureel sluitende begrotingen, incidentele tekorten zijn mogelijk (te dekken uit eigen buffers).
- g. Scholen die in enig jaar geld overhouden kunnen dat in een volgend jaar inzetten (uitgaande van een normbuffer per school van 10% van de omzet).
- h. Sterke inzet op betrouwbaar en efficiënt financieel beheer binnen bestuursbureau en scholen door inzet op automatisering en digitalisering van administratieve processen en een adequate administratieve organisatie.

Doelmatigheid inzet middelen

Doelmatigheid bij de inzet van middelen is binnen VO Haaglanden een voortdurend aandachtspunt. Strategische beslissingen worden vooraf met de Raad van Toezicht doorgesproken. Ook de diverse alternatieven komen daarbij aan bod. Leden van de Raad van Toezicht brengen bezoeken aan de scholen zonder dat daar bestuursleden bij aanwezig zijn. Zij voeren gesprekken met docenten, onderwijsondersteunend personeel en leerlingen. Aan de hand van zogenaamde 'pasfoto's' worden diverse kengetallen met de Raad van Toezicht besproken. Eind 2018 is gestart met een project om de toelichtingen op de (meerjaren)begroting te versterken en de begrotingen ook 'beleidsrijker' te maken. Dat heeft geleid tot het opstellen van een jaarlijkse Kaderbrief in januari. De opzet hiervan is ook om de beoordeling van de doelmatigheid van de uitgaven beter te faciliteren.

Relatie met externe en interne stakeholders

Haagse schoolbesturen en Samenwerkingsverband Passend onderwijs

De voorzitter van het College van Bestuur van VO Haaglanden is ook voorzitter van het Platform van VO-schoolbesturen en voorzitter van het Dagelijks Bestuur van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs. De samenwerking tussen de Haagse schoolbesturen (PO, VO, MBO, HBO) is goed.

Gemeente Den Haag en Rijswijk

Vanuit het bestuur wordt met de gemeente Den Haag en de gemeente Rijswijk op diverse niveaus overlegd. Bestuurlijk gebeurt dat in Den Haag als voorzitter van het VO-Platform en in Rijswijk via de bestuurlijke commissie. In 2019 is in het bestuurlijk overleg met de gemeente Den Haag het Integrale Huisvestingsplan (IHP) opgesteld. Ook het Lerarentekort, de Lerarenopleiding en de Opleidingsscholen zijn veelvuldig aan de orde geweest. Met de gemeenten is ook veelvuldig ambtelijk overleg (Huisvesting en Educatieve Agenda).

VO-Raad

Door VO Haaglanden wordt deelgenomen aan de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de VO Raad en aan landelijke bestuurlijke thema- en werkgroepen over werkgeverszaken, bekostiging en financiën van het voortgezet onderwijs. De voorzitter College van Bestuur neemt deel aan het 10-grote-besturen-beraad van de VO Raad. De voorzitter is ook lid van de landelijke bevoegdhedencommissie voor het vmbo. Als vertegenwoordiger van de VO Raad wordt door het lid College van Bestuur geparticipeerd in een bestuurlijke commissie met VNG, PO Raad en VO Raad

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

De jaarlijkse evaluatie van het overleg tussen GMR en College van Bestuur was op zaterdag 12 januari 2019. Ook de leden van de Raad van Toezicht waren daarbij aanwezig. De verhoudingen tussen de GMR en het College van Bestuur zijn goed. De GMR vindt dat het College van Bestuur goed informeert en dat er transparant wordt gewerkt.

Passend onderwijs

In 2013 is de Stichting Regionaal Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Den Haag en omstreken, kortweg SWV V(S)O Zuid-Holland West ontstaan. Het bestuur telde in 2019 20 aangesloten schoolbesturen met ruim 60 scholen voor Voortgezet (Speciaal) Onderwijs, waarvan er twee met VSO-scholen buiten de regio, één bestuur houdt onderwijsvoorzieningen in jeugdzorg en instellingen in stand en twee besturen verzorgen het onderwijs in een voorziening waar leerlingen ambulantly behandeld worden vanuit de jeugdhulp. Ook VO Haaglanden maakt deel uit van het Samenwerkingsverband. Alle schoolleiders van de scholen/locaties zijn lid van een directiekring. Doel van de directiekringen is om de samenwerking op schoolleidersniveau te stimuleren en te versterken.

Gezamenlijk garanderen de scholen van het SWV een antwoord op de onderwijsvragen van de leerlingen. Alle besturen/scholen nemen daarbij hun verantwoordelijkheid. Het SWV heeft tevens een Orthopedagogisch en Didactisch Centrum (OPDC), dat in twee verschillende voorzieningen is gerealiseerd, namelijk het Flexcollege en de Rebound. De daar geboden ondersteuning varieert van een kort verblijf met als doel terugkeer naar de stamschool, tot langdurig verblijf gericht op diplomering en/of een vervolgtraject in het mbo.

VMBO Techniek

Het Maris College heeft de aanvullende middelen 2019 voor vmbo techniek ingezet voor opleidingstrajecten voor docenten voor PIE en BWI. Verder heeft de school in 2019 vooral geïnvesteerd in de planvorming voor de regioaanvraag en in het kader daarvan de visieontwikkeling op het techniekonderwijs op de school. Hier is ook externe ondersteuning voor ingeschakeld.

De Johan de Witt Scholengroep heeft vanuit de technieksubsidie 18/19 een investering gedaan door de aanschaf van extra (examen)materialen voor de verschillende techniekprofielen. Docenten

van de beroepsgerichte profielen PIE, BWI en M&T hebben bijscholingen gevolgd om zich verder te professionaliseren. Tevens kon de uitvoering van kleinere lesgroepen worden gerealiseerd.

In 2019 is in samenwerking met de andere schoolbesturen en het bedrijfsleven een regionaal plan opgesteld voor de versterking van het techniekonderwijs op het vmbo. Vanaf 1 januari 2020 is de subsidieregeling Sterk Techniek Onderwijs van start gegaan. In de periode 2020-2023 wordt er gemiddeld € 100 miljoen geïnvesteerd in Techniekonderwijs op het vmbo via de uitvoering van regionale plannen van vmbo-scholen, mbo-instellingen, bedrijfsleven en regionale overheid. De doelstelling hiervan is om te werken aan een duurzaam, dekkend en kwalitatief sterk technisch onderwijs. De volgende scholen van VO Haaglanden hebben een plan en begroting ingediend dat ook is toegewezen:

- Johan de Witt
- Maris College
- Van Vredenburg College
- Haags Montessori Lyceum
- Segbroek College
- Lyceum Ypenburg

Toetsing en Examinering

In 2019 is extra aandacht besteed binnen de scholen van VO Haaglanden aan de kwaliteit en de borging van de (school)examinering. Zowel het ministerie als de VO-raad hebben de schoolbesturen opgeroepen in de eigen school/scholen de processen rondom (school)examinering nog een keer kritisch tegen het licht te houden. De VO Raad heeft hiertoe een instrument 'Zelfevaluatie-instrument Kwaliteitsborging School(examinering)' ontwikkeld en checklist Examenreglement en een checklist PTA. Deze hulpmiddelen zijn in 2019 bij de scholen binnen VO Haaglanden ook gebruikt om de examenprocessen en PTA's intern te toetsen. Alle scholen van VO Haaglanden voldoen aan het wettelijke kader.

Intern toezicht

Het intern toezicht wordt binnen VO Haaglanden uitgevoerd door de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht bestaat uit zeven leden. Het jaarverslag van de Raad is in dit bestuursverslag 2019 opgenomen. De Raad van Toezicht is in 2019 nauw betrokken geweest bij beleids- en beheersprocessen binnen VO Haaglanden. De Raad van Toezicht overlegt twee keer per jaar met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). De Raad van Toezicht kent een auditcommissie en een remuneratiecommissie. Een specifieke rol is binnen de Raad van Toezicht weggelegd voor de voorzitter. Over specifieke ontwikkelingen binnen de stichting vindt ook afzonderlijk overleg met de voorzitter plaats. De voorzitter is op uitnodiging van het College van Bestuur ook aanwezig bij het bestuursgesprek met de onderwijsinspectie.

Strategische doelen VO Haaglanden 2016-2020

In 2016 is binnen VO Haaglanden het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 vastgesteld. De kern van de beleidsambities van VO Haaglanden is dat scholen voortdurend in beweging zijn en blijven met betrekking tot onderwijsontwikkeling en onderwijsverbetering, professionalisering van medewerkers en leerlingenzorg. En dat in voortdurende afstemming met de omgeving: leerlingen, ouders, medewerkers, po- en vo-scholen, mbo-, hbo en wo-instellingen.

De realisering van de strategische doelen wordt door het bestuur gemonitord. In de periodieke bilaterale gesprekken tussen de schoolleider en de voorzitter College van Bestuur wordt gedurende het schooljaar diverse beleidsambities tussentijds besproken. Daarnaast wordt jaarlijks de ontwikkeling en doorvoering van de beleidsambities uit het Strategisch Plan formeel getoetst. Er is daarvoor door het College van Bestuur een verantwoordingsdocument opgesteld waarbinnen de schoolleiders de voortgang van de verschillende strategische doelen binnen hun school aangeven. Bij aanvang van een nieuw schooljaar wordt dit document aan het College van Bestuur voorgelegd. Het door de school samengestelde verantwoordingsdocument wordt met de individuele schoolleider besproken en wordt tevens geagendeerd in de reguliere R&D-vergadering. De verantwoordingsdocumenten van alle scholen worden jaarlijks ook aan de Raad van Toezicht voorgelegd.

In de verslagen van de scholen in dit jaarverslag 2018 wordt op de uitvoering van de verschillende beleidsambities nader ingegaan.

Het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 kent de volgende beleidsambities:

Beleidsambitie 1:

Scholen van VO Haaglanden borgen de huidige onderwijskwaliteit en daar waar mogelijk wordt deze onderwijskwaliteit verder verhoogd.

In het vorige Strategisch Plan werd als beleidsambitie geformuleerd dat alle VO Haaglanden opbrengstgericht werken. Daarnaast werd geformuleerd dat VO Haaglanden geen zwakke scholen heeft. Beide beleidsambities zijn geëffectueerd. In de nieuwe beleidsperiode is het van belang de onderwijskwaliteit te borgen binnen onze schoolorganisaties. Scholen werken daartoe opbrengstgericht en met een herkenbare PDCA-cyclus. De resultaten van onze scholen worden door de Inspectie van het onderwijs ook in de toekomst minimaal met een voldoende beoordeeld. Door de scholen worden tevredenheidsenquêtes periodiek afgenomen. Naar aanleiding hiervan stelt iedere school een verbeterplan op. Daar waar mogelijk nemen scholen deel aan visitatie- en/of audittrajecten. Nog meer dan in het verleden worden leerlingen betrokken bij de evaluaties van het schoolbeleid.

Beleidsambitie 2:

Scholen van VO Haaglanden werken gericht aan een verdere personalisering van het onderwijs.

In het onderwijs van de VO Haaglandenscholen staan de talenten en mogelijkheden van de leerlingen centraal. Leerlingen worden in ons onderwijs op alle niveaus uitgedaagd. Scholen proberen zoveel als mogelijk een (verdere) invulling te geven aan gepersonaliseerd leren door bijvoorbeeld maatwerk te leveren door differentiatie in niveau, tempo en/of leerstof. Scholen hebben een ruim aanbod aan extra onderwijsactiviteiten die een verdere verbreding en/of verdieping mogelijk maken. Tegelijkertijd zoeken scholen naar verdere mogelijkheden om differentiatie binnen en buiten de les mogelijk te maken.

Beleidsambitie 3:

Alle VO-Haaglandenscholen hebben een beschreven programma voor burgerschapsvorming en brede ontwikkeling.

Het gaat bij ons onderwijs niet alleen om het verwerven van algemene kennis. Leerlingen worden op onze scholen ook voorbereid op het innemen van een plaats in de samenleving. Leerlingen zullen zich de basiskennis, vaardigheden en houding eigen moeten maken om een rol te kunnen spelen in de eigen leefomgeving en in de samenleving. Omdat er sprake is van een globaliserende samenleving zal er ook binnen de scholen voor de internationalisering van de samenleving expliciete aandacht zijn. Alle scholen van VO Haaglanden maken hun activiteiten in het kader van "burgerschapsvorming" zichtbaar en geven deze een belangrijkere plaats binnen de schoolopleiding. Naast "burgerschapsvorming" bieden onze scholen een programma gericht op brede vorming. Leerlingen worden in de gelegenheid gesteld kennis te maken met ontwikkelingen en inzichten in de wereld van sport, kunst, cultuur, wetenschap, politiek en samenleving. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een studium generale, lezingencyclus of extra-curriculair programma.

Beleidsambitie 4:

De scholen van VO Haaglanden gaan gebruik maken van (digitale) portfolio's om de ontwikkeling van leerlingen te monitoren. Alle scholen introduceren het zogenaamde plusdocument.

Omdat leerlingen meer mogelijkheden (gaan) krijgen om "eigen" leerroutes te ontwikkelen, keuzes te maken in hun leerproces, competenties te ontwikkelen en aan specifieke talenten te werken, zal er behoefte zijn aan (digitale) volgsystemen of (digitale) portfolio's om de ontwikkeling van leerlingen te monitoren. Daarnaast doet het zogenaamde "plusdocument" op alle VO Haaglanden scholen zijn intrede. Dit "plusdocument" is een gevalideerde verzamelstaat/inhoudsopgave die weergeeft wat een leerling aan plussen heeft laten zien naast de schoolresultaten (die worden vastgelegd in een diploma met bijbehorende cijferlijst). Het betreft een overzicht van de persoonlijke brede vorming van een leerling.

Beleidsambitie 5:

Alle scholen van VO Haaglanden geven de 21e -eeuwse vaardigheden een plaats in het schoolaanbod en maken dat zichtbaar in het leerplan van de school.

Leerlingen worden voorbereid op een toekomst die weliswaar nog ongewis is maar zeker een beroep zal doen op 21e -eeuwse vaardigheden. Deze skills (samenwerken, probleemoplossend vermogen, ICT-geletterdheid, creativiteit, kritisch denken, communiceren en sociale en culturele vaardigheden) zijn een integraal onderdeel van het onderwijsaanbod van de scholen van VO Haaglanden.

Beleidsambitie 6:

De scholen van VO Haaglanden geven invulling aan een optimale zorgstructuur. Die zorg richt zich allereerst op een succesvolle schoolcarrière in het voortgezet onderwijs maar daarnaast ook op het hebben van een succesvolle carrière in het vervolgonderwijs.

Alle scholen van VO Haaglanden hebben een zorgstructuur die er op gericht is ondersteuning te bieden bij leerproblemen en/of problemen van andere aard met het doel leerlingen "binnen boord" te houden. Daarnaast voorziet die zorgstructuur ook in het mogelijk maken van een passende doorstroom binnen de school zodat het stapelen van diploma's mogelijk is. De VO Haaglanden scholen zullen in de komende beleidsperiode onderzoeken of het mogelijk is deze doorstroom verder te verbeteren. Vanuit de visie op passend onderwijs is er op iedere VO Haaglanden school een passend en tijdig ondersteuningsaanbod voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De VO Haaglanden scholen zetten in op het voorkomen van "thuiszitters" en "voortijdige schoolverlaters". Er zal worden ingezet op een verdere versterking en verbreding van de kennis over het vervolgonderwijs binnen de vo-school en het versterken van LOB op de scholen.

Beleidsambitie 7:

De scholen van VO Haaglanden betrekken de leerlingen actief bij het beleid van de school.

Leerlingparticipatie betekent meedenken, meedoen en meebeslissen in alle zaken die de leerling direct en indirect aangaan. Daarbij hebben leerlingen dus een vorm van zeggenschap over hun eigen leefomgeving en onderwijsleersituatie waarbij ze echte keuzes kunnen maken die voor hen belangrijk zijn. Door leerlingen een relatie te laten ervaren met hun omgeving en verantwoordelijkheid te geven voor hun eigen leef- en werkomgeving dragen leerlingen maximaal bij aan een plezierig leef- en werkklimaat binnen onze scholen. De scholen van VO Haaglanden betrekken de leerlingen van de scholen actiever bij het schoolbeleid, bijvoorbeeld door leerlingenpanels, leerlingenconferenties of themamiddagen.

Beleidsambitie 8:

De scholen van VO Haaglanden ontwikkelen een visie over de inzet en het gebruik van ICT binnen hun school en beschrijven deze.

De inzet van ICT is een aandachtspunt binnen alle scholen van VO Haaglanden. De inzet van digitaal leermateriaal en het ontwikkelen van docentvaardigheden staan hoog op de agenda en zijn deels voorwaardelijk voor het realiseren van doelstellingen met betrekking tot gepersonaliseerd onderwijs en differentiatie binnen de klas. Binnen de scholen wordt gestreefd naar de inzet van ICT binnen alle

vakken en dus ICT op te nemen in de leerlijn van iedere afdeling/ieder leerjaar. Op het gebied van ICT vinden continu ontwikkelingen en veranderingen plaats. De te verwachten toename aan inzet van ICT vraagt om een heldere visie op schoolniveau op welke wijze de inzet van ICT-leermiddelen een positieve bijdrage kan leveren aan het onderwijsproces. Mogelijk is daarbij sprake van aanpassingen van de ICT-structuur op scholen. Ook vraagstukken als internet-security als ook het correct omgaan met persoonsgegevens spelen hierbij een belangrijke rol. Onze scholen volgen de landelijke ontwikkelingen en zullen daar – waar het mogelijk en zinvol is – bij aansluiten. Daarbij zetten de scholen stappen die passen bij de eigen ontwikkeling en mogelijkheden.

Beleidsambitie 9:

De scholen van VO Haaglanden verwerken de laatste inzichten met betrekking tot didactiek/ pedagogiek in een zogenaamd "kijkvenster". Dit "kijkvenster" is richtinggevend voor het pedagogische en didactische handelen van de docent.

Om onze onderwijsambities vorm te kunnen geven werken bij onze scholen docenten met passie voor het onderwijs en voor hun vak. Zij beschikken over kennis en vaardigheden om leerlingen te boeien, uit te dagen en te motiveren het beste uit zichzelf te halen. De docenten van de VO Haaglandenscholen hebben kennis van de laatste inzichten over leerstrategieën en didactisch/ pedagogisch handelen en passen die toe tijdens hun lessen en de begeleiding van leerlingen. In dat kader ontwikkelt iedere school een kijkvenster met betrekking tot de ideale les. Welke pedagogische/didactische principes maken een vast onderdeel uit van iedere les? In welke structuur leren de leerlingen het best? Hoe realiseert de docent een maximale betrokkenheid bij de leerling? Op welke wijze organiseert de docent feedback op het leerproces van de leerling? Vanzelfsprekend kan de uitwerking van dit "kijkvenster" van school tot school verschillend zijn. VO Haaglanden scholen verschillen immers van elkaar en leggen deels anders accenten.

Beleidsambitie 10:

Voor alle medewerkers van de scholen van VO Haaglanden wordt in de komende jaren na- en bijscholing m.b.t. het gebruik van ICT aangeboden. Deze activiteiten kunnen op school- en/of bestuursniveau worden aangeboden.

ICT zal de komende jaren een steeds belangrijker aandachtspunt worden binnen onze scholen. Er zullen stappen gezet worden gericht op verdere digitalisering van het onderwijs- en begeleidingsproces. Digitale leermiddelen zullen nog meer dan nu reeds het geval is hun intrede doen in de klas. De ambitie om het onderwijs verder te personaliseren vraagt om een nieuwe inzet met betrekking tot ICT. Van docenten wordt gevraagd dat zij de mogelijkheden van digitale lesmaterialen kennen en dat ze vaardig zijn of worden in de keuze van en in de omgang met dit materiaal. Al onze scholen stellen eisen aan de ontwikkeling van didactische vaardigheden door de docent. De leerlingen van onze scholen geven aan dat verdere professionalisering van onze medewerkers met betrekking tot de omgang met digitale leermiddelen nodig is.

Beleidsambitie 11:

In het kader van professionalisering geven de scholen van VO Haaglanden vorm aan:

- ***mogelijkheden om van en met elkaar te leren. Bijvoorbeeld door het mogelijk maken van vormen van collegiale visitatie, professionele leergemeenschappen en good practices;***
- ***het opleiden binnen de school door deelname aan de zogenaamde opleidingsscholen;***
- ***een structureel verankerde gesprekscyclus gericht op reflectie en persoonlijke groei.***

De VO Haaglandenscholen zijn lerende organisaties die gericht zijn op een duurzame verbetering van het onderwijsproces. Scholen honoreren de wens van meer professionele ruimte voor docenten door het structureel mogelijk maken van collegiale visitatie en het vormen van professionele leergemeenschappen (PLG's). Binnen en tussen de scholen van VO Haaglanden wordt invulling gegeven aan het delen van good practices. Scholen van VO Haaglanden zijn onderdeel van de Opleidingsschool Haaglanden. Zij nemen daarbij actief deel aan het opleiden van docenten binnen de context van de school. Voor startende docenten binnen de scholen van VO Haaglanden is er

een introductieprogramma dat startende docenten begeleidt gedurende de eerste jaren van hun onderwijscarrière. Ieder school van VO Haaglanden kent een gesprekscyclus met periodieke functionerings- en beoordelingsgesprekken. De gesprekscyclus is er op gericht docenten te laten reflecteren op het eigen functioneren. Groei en ontwikkeling in het docentschap staan daarbij centraal.

Beleidsambitie 12:

VO Haaglanden stelt in overleg met de schoolleiders van de VO Haaglandenscholen een professionaliseringsplan op voor schoolleiders en schoolleidingen.

De rol van de schoolleider binnen een school is cruciaal als het gaat om het verwezenlijken van de school- en onderwijsambities. Toegenomen wensen, eisen en verwachtingen en meer ruimte voor scholen om eigen keuzes te maken, stellen meer en hogere eisen aan de professionaliteit van schoolleidingen. Voor een goede en duurzame onderwijskwaliteit zijn goed opgeleide, professionele schoolleidingen noodzakelijk. Effectieve schoolleiders zijn in staat om binnen de school een gezamenlijke, op de toekomstgerichte, visie en richting te creëren. Tweejaarlijks wordt het functioneren van de schoolleider geëvalueerd door middel van een 360-graden-feedback. Hierbij worden medewerkers van de school betrokken, collega-schoolleiders en het College van Bestuur.

Beleidsambitie 13:

De scholen van VO Haaglanden evalueren periodiek de tevredenheid van de medewerkers over het gevoerde personeelsbeleid. Bij het personeelsbeleid is er gerichte aandacht voor het terugbrengen van werkdruk en piekbelasting.

Periodiek evalueren de scholen van VO Haaglanden de personeelstevredenheid onder het personeel over de kwaliteit van het gevoerde personeelsbeleid. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de ervaren werkdruk en piekbelasting van de medewerkers van de scholen van VO Haaglanden. In overleg met de medewerkers zal er gezocht moeten worden naar mogelijkheden om te komen tot een vermindering van ervaren werkdruk.

Beleidsambitie 14:

VO Haaglanden heeft een gezonde financiële basis en hanteert daarbij in de periode 2016-2020 een financiële buffer van ten minste 5%.

Voor de continuïteit van het onderwijs is een gezonde financiële basis van de stichting en de scholen noodzakelijk. VO Haaglanden kiest daarbij voor een voorzichtig financieel beleid. De meerjarenbegrotingen van de scholen zijn structureel sluitend en de middelen worden doelmatig en effectief ingezet. Dat betekent dat de overheadkosten laag zijn en dat bureaucratie wordt vermeden.

Beleidsambitie 15:

In komende jaren zal per schoolgebouw in kaart worden gebracht op welke wijze tot een verduurzaming van onze schoolgebouwen gekomen kan worden. Daarbij worden aspecten betrokken als luchtkwaliteit, energiebeheer en veiligheid.

Met de Gemeente Den Haag zijn nieuwe afspraken gemaakt met betrekking tot de kwaliteitsnorm voor nieuwbouw en renovatie. Dit heeft geleid tot een verhoging van de normvergoeding. Daarnaast ontvangen de scholen met ingang van het schooljaar 2014-2015 de zogenaamde BUMA-gelden. Deze gelden worden voor een groot deel aangewend voor verbetering van de huisvestingssituatie van de scholen. De schoolgebouwen van VO Haaglanden zijn nagenoeg allemaal in een goede staat en geschikt voor modern onderwijs. Dat geldt ook voor de bestaande monumentale schoolpanden van VO Haaglanden, zoals de gebouwen van het Maerlant-Lyceum, Gymnasium Haganum en Dalton Den Haag. Voor investeringen in nieuwbouw en renovatie zijn in de beleidsperiode 2016-2020 minder investeringen nodig. Tegelijkertijd hebben diverse schoolgebouwen een kwaliteitsimpuls nodig om aan het recent opgestelde "Haags Kwaliteitskader Huisvesting Voortgezet Onderwijs" te kunnen voldoen. Het gaat dan vooral om het verbeteren van het binnenklimaat en de duurzaamheid van de schoolgebouwen. Een dergelijke impuls draagt bij aan kwalitatief betere gebouwen en dus een verlenging van de levensduur.

Verslag van de scholen

Dalton Den Haag

Onze school

Dalton Den Haag is in de eerste plaats een daltonschool. Daarnaast zijn we een cultuurschool én een tto-school. Die drie liggen in elkaars verlengde, want cultuur en tweetalig onderwijs zijn gericht op een brede ontwikkeling en dat geldt zeker ook voor daltononderwijs. Leerlingen kunnen zich op onze school optimaal ontwikkelen, niet alleen op cognitief gebied maar ook op persoonlijk, sociaal, cultureel en sportief gebied. De Dalton biedt havo-, atheneum- en gymnasiumonderwijs aan en heeft ongeveer 1.000 leerlingen en 80 docenten. Dankzij de daltonwerkwijze, met onder andere de daltonuren, het tutoraat en het leerlingmentoraat, leren de leerlingen uit verschillende klassen elkaar goed kennen. Daardoor is er een sterke verticale sociale cohesie. Doordat er tijdens de daltonuren geregeld contact is tussen leerling en docent is de onderlinge band hecht. De leraar geeft niet alleen les, maar ook individuele begeleiding en helpt met de taken en planning. Daarnaast is Dalton Den Haag gewoon een goed georganiseerde school met heldere regels. Door het persoonlijke contact en de geoliede organisatie kunnen we leerlingen meer vertrouwen en daarmee veel vrijheid en verantwoordelijkheid geven.

Onderwijsvisie

Daltononderwijs is gebaseerd op vijf pijlers: verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, reflectie, effectiviteit en samenwerking. Onderwijs van nu dat de leerlingen voorbereidt op een snel en voortdurend veranderende toekomst. Onze school is een gemeenschap waarin we rekening met elkaar houden en oog hebben voor de kwaliteiten en zwaktes van onszelf en de anderen. Leraren bieden een kader waarbinnen leerlingen hun leerproces gedeeltelijk zelf kunnen vormgeven. Dat vraagt om leraren die steeds meer verantwoordelijkheid aan hun leerlingen durven te geven. Loslaten zonder grip te verliezen. De leerlingen krijgen die verantwoordelijkheid, maar leggen wel geregeld verantwoording af, aan hun leraren, medeleerlingen en ouders. Ook leren zij te reflecteren op eigen gedrag, inzet en motivatie en dat is essentieel voor de persoonlijke ontwikkeling.

Beleidsambities

Scholen van VO Haaglanden werken gericht aan een verdere personalisering van het onderwijs.

Dalton Den Haag heeft de ambitie het onderwijs beter af te stemmen op (individuele) behoeften van leerlingen. Personalisering van onderwijs vindt met name plaats in de daltonuren. Leerlingen kiezen voor welk vak ze zich inschrijven en kunnen bij dat vak begeleiding van de vakdocent krijgen. Daarnaast hebben leerlingen voor verschillende vakken een keuze in taken en bieden (digitale) methodes mogelijkheid tot differentiatie. Er is een tutorensysteem waarbij leerlingen uit de bovenbouw onderbouwleerlingen ondersteunen bij lastige vakken. Binnen de reguliere lessen is er meer maatwerk dan voorheen. Docenten experimenteren met het gebruik van wisbordjes, ICT, verlengde instructie en expertgroepen, maar geven aan dat zij het bieden van maatwerk als arbeidsintensief ervaren.

Resultaten

- o Bij alle vakken vindt differentiatie in daltontaken (verplichte en optionele taken / basis- en verdiepende taken) plaats;
- o Alle talensecties hebben professionalisering op het gebied van differentiatie gevolgd en passen dit toe in hun onderwijs. Een grote groep docenten heeft een scholing formatieve toetsing gedaan;

- o Tijdens de les wordt - indien mogelijk - gedifferentieerd gewerkt;
- o Twee secties werken met de LIFO-methode waarbij de digitale methode adaptief werkt;
- o Een groeiende groep docenten past formatieve toetsing als beginpunt van differentiatie toe;
- o Er is een kijkwijzer geïntroduceerd die meerdere items rond gedifferentieerd werken bevat;
- o Mentoren in de (voor)examenklassen hebben een coachende rol, waarbij 1-op-1-gesprekken de standaard zijn. Zij worden geschoold in waarderend coachen;
- o Na een oriëntatiefase worden er nu concrete stappen gezet om Magister.me te gaan invoeren op onze school, naar verwachting in de loop van schooljaar 20-21. Magister.me faciliteert o.a. de begeleiding van individuele leerroutes.

De scholen van VO Haaglanden betrekken de leerlingen actief bij het beleid van de school.

In de medezeggenschapsraad van de school zitten vier (gekozen) leerlingen die de stem van de leerlingen vertegenwoordigen. Deze vier leerlingen hebben geregeld overleg met hun achterban, namelijk de klassenvertegenwoordigers en klankbordgroepen. In klankbordgroepen overleggen correctoren met leerlingen, leerlingen hebben daardoor impliciet invloed op het beleid. Het leerlingenbestuur van de Daltonleerlingenvereniging (DLV) komt wekelijks bijeen onder begeleiding van een docent. Acties van het leerlingenbestuur richten zich met name op het sociale aspect van de school. De leerlingenraad voert structureel overleg en nodigt de rector uit bij de overleggen. De rector nodigt de voorzitter van de leerlingenraad periodiek uit voor overleg.

Resultaten

- o De leerlingenraad heeft in overleg met de schoolleiding het leerlingenstatuut aangepast;
- o De leerlingenvertegenwoordiging van de Medezeggenschapsraad heeft in 2019 een nieuwe herkansingsregeling ontworpen die geaccordeerd is door de MR;
- o Ruim 25 leerlingen hebben het spel We own the school gespeeld en zo input geleverd voor de invulling van een nieuw schoolplan;
- o Leerlingen worden met regelmaat uitgenodigd op studiemiddagen voor docenten;
- o De leerlingen kunnen 1 keer per twee jaar vullen 1 keer per jaar een docentenscan in voor alle docenten van wie ze les krijgen.

De scholen van VO Haaglanden ontwikkelen een visie over de inzet en het gebruik van ICT binnen hun school en beschrijven deze.

In de brugklas leren leerlingen om te gaan met verschillende gebruikerspakketten die nodig zijn bij het maken van werkstukken. Tijdens deze ICT-lessen wordt gebruik gemaakt van de methode Digit. Tijdens mentorlessen in het tweede leerjaar komt een aantal modules van Digit over internetveiligheid, fakenews en gebruik/risico's van Social Media aan de orde.

Secties moeten in hun sectiewerkplan aangeven welke ambities ze hebben op ICT-gebied. Veel secties maken intensief gebruik van de digitale component van de methode. Twee secties hebben een LIFO-licentie. Een deel van de docenten schrijft zich in voor de ICT-workshops die VO Haaglanden organiseert.

Resultaten

- o Er is een ICTO-beleidsplan 18 -20 opgesteld;
- o Er is een klankbordgroep waarin alle secties vertegenwoordigd zijn (het ICT-platform) die periodiek bijeenkomt en experimenteert, bijvoorbeeld met Teams en Magister.me;
- o SharePoint is ingericht en in gebruik genomen;
- o Er is een vervangingsplan opgesteld dat voorziet in het vervangen van de beamers voor digiborden in de hele school.
- o Er is een faseringsvoorstel waarin aanschafkosten van smartboards, devices voor leerlingen en docenten, licenties voor Magister.me en aanstelling van een projectleider berekend zijn.

Belangrijkste ontwikkelingen 2019**Coachend mentoraat**

Het coachende mentoraat is gestart als een pilot in 6-vwo en is afgelopen jaar opgeschaald naar de gehele bovenbouw (met uitzondering van 4 vwo). Een positieve evaluatie en ondersteunende professionalisering leiden ertoe dat het coachend mentoraat niet meer weg te denken is en komend schooljaar wordt uitgebreid naar 4 vwo. Tegelijkertijd vindt in het onderbouwteam het gesprek plaats over de wenselijkheid en de vorm een coachende mentoraat in de onderbouw.

Gepersonaliseerd leren

Differentiatie in taken is gestart in 2 havo en vindt vanaf dit jaar ook plaats in 3 havo. Diverse secties hebben actief ingezet op gedifferentieerd werken teneinde tegemoet te komen aan de verschillen tussen leerlingen. Mogelijkheden om meer maatwerk te bieden (met ICT) worden meer en meer benut. Door de introductie van leerlingbespreking.nl krijgen leerlingen individuele vakgerichte feedback op basis waarvan ze een leerplan kunnen opstellen.

Samen beleid maken / gedeelde verantwoordelijkheid

Dalton Den Haag is bezig met het maken van een nieuw schoolplan. Dat doen we in samenspraak met ouders, leerlingen, docenten en OOP. Het gezamenlijk nadenken over onderwijs, keuzes maken, koers uitzetten is betrekkelijk nieuw op de dalton. Collega's moeten eraan wennen dat ze invloed hebben en dat iedereen afzonderlijk gevraagd wordt een mening te geven over een concepttekst. Er ontstaan bovendien nieuwe rollen doordat docenten taken krijgen waarbij ze de verantwoordelijkheid krijgen voor een bepaalde ontwikkelopdracht. Dat leidt tot veranderende rollen waarin formele leiders niet altijd 'the lead' hebben, maar juist de input van informele leiders volgen. Dat is een spannend en leerzaam proces voor alle partijen.

Praktijkschool De Einder

De Einder is een openbare school voor praktijkonderwijs met een open houding. Onze school is een veilige plek waar leerlingen zichzelf mogen zijn en leren om elkaar en hun omgeving te respecteren. Zo bereiden we onze leerlingen voor op een bestendige arbeidsplek, vervolgonderwijs en de maatschappij om hun eigen weg naar de toekomst te vinden. Wij bieden onderwijs van Praktijkonderwijs tot en met Entreeonderwijs. Dit bereiken we door een aantrekkelijke school voor voortgezet onderwijs te zijn die gedreven wordt door aandacht voor de leerling, technologie en pedagogisch/didactische uitgangspunten.

Praktijkschool De Einder is 1 van de 10 scholen die valt onder het bevoegd gezag (College van Bestuur) van VO Haaglanden.

Onderwijsvisie van de school

Missie van het praktijkonderwijs

Onze school wordt bezocht door leerlingen van 12 tot ongeveer 18 jaar. Voor deze leerlingen geldt dat zij aangewezen zijn op een praktijkgerichte opleiding. Praktijkonderwijs is in principe eindonderwijs; we bereiden de leerlingen voor op hun toekomstig leven (wonen, werken, burgerschap en vrijetijdsbesteding). Hoofdthema's zijn redzaamheid en arbeid: de leerling functioneert zo zelfstandig mogelijk in de maatschappij, waarbij hij ook een zinvolle invulling aan vrijetijdsbesteding kan geven; tevens is de leerling in staat om via een scholings- en stageprogramma een passende arbeidsplaats te krijgen en deze te houden. Hierbij is de leerling de maat. Er is aandacht voor algemene en specifieke competenties. Samenwerken en samen leren is een belangrijke factor.

Visie van het praktijkonderwijs

Wij bieden onderwijs, middels een (ortho)pedagogische en (ortho)didactische benadering, aan leerlingen voor wie bij aanvang van het voortgezet onderwijs, het niet mogelijk lijkt een regulier diploma te halen. In een gezamenlijke verantwoordelijkheid van school, ouders en leerlingen bieden wij, waar mogelijk, maatwerk én training in theorie en praktijk, met als doel de leerling te kwalificeren voor de arbeidsmarkt. Overleg, korte lijnen met alle – bij de leerling betrokken – partijen is cruciaal. De mentor is hierbij de spil voor schoolinterne zaken, de stagebegeleiding voor externe zaken. Ook het volgen van de leerling in het leerlingvolgsysteem "Doen In", het zorgadviesteam, de interne begeleiding en de inzet van de aan onze school verbonden orthopedagogen spelen hierin een belangrijke rol. Er is aandacht voor betekenisvol leren en het vergroten van de sociale competenties. Wij streven hierbij naar een zo groot mogelijke zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de individuele leerling. Een kleinschalig, veilig en warm pedagogisch klimaat zien wij als voorwaarde om de leerling optimale ontwikkelingskansen te bieden.

Beleidsambities

Binnen De Einder heeft er m.i.v. 01-08-2019 een directiewisseling plaatsgevonden. Dhr. A. van Loenen is met pensioen gegaan en opgevolgd door dhr. R. Duchateau.

Na een grondige inventarisatie (waaronder nulmetingen) en analyse door de huidige directeur werden er na vele gesprekken met leerlingen en teamleden een aantal ambities vastgesteld, waaronder:

1. De middenbouw is gesitueerd in het gebouw aan de Schalkburgerstraat. Onderzoek of het mogelijk is om alle leerlingen onder te brengen aan de Spionkopstraat.
2. Er is behoefte aan een volledig digitaal leerlingvolgsysteem met doorgaande leerlijnen binnen alle avo-en praktijkvakken. Waarbij de onderwijsopbrengsten en kwaliteit worden geborgd en vastgelegd in een PDCA-systeem.
3. Optimaliseren van wifi en het netwerk alsook de hardware.

Ontwikkelingen van het afgelopen jaar 2019.

Na onderzoek is gebleken dat we vanaf schooljaar 2020-2021 ruim voldoende ruimte hebben in de 2 schoolgebouwen aan de Spionkopstraat 9. Dit betekent dan ook dat we m.i.v. 01-08-2020 geen gebruik meer gaan maken van lesruimte in het gebouw aan de Schalkburgerstraat. Leerlingen en team zijn verheugd.

Ons team heeft unaniem de keuze gemaakt om het leerlingvolgsysteem "Doen In" in te voeren. DOEN IN is een compleet lespakket dat er speciaal op gericht is om passend onderwijs voor iedereen beschikbaar te maken. Het is een totaal nieuw concept, juist omdat het zó compleet is. Binnen DOEN IN gaan we werken met portfoliomappen en lesmethodes die aan te passen zijn aan elk leerniveau. Hierdoor is het mogelijk om aan de behoeftes van alle leerlingen te voldoen, zodat zij elk kunnen uitblinken op hun eigen niveau. Het unieke van DOEN IN is dat het een totaalpakket is van lesmateriaal en ondersteuning in meest brede zin van het woord. Mede hierdoor wordt er hard gewerkt aan de (les)structuur binnen de school voor zowel het team als voor onze leerlingen. Door de invoering van Doen in zal werken en leren efficiënter en uitdagender gaan worden. Het borgen van opbrengsten en kwaliteit ligt opgesloten binnen een PDCA-systeem.

Ten behoeve van het AVO-onderwijs zal er in dit kalenderjaar een link gemaakt worden naar de praktijkvakken. De theorie met de praktijk verbinden is voorwaardelijk voor kwalitatief goed onderwijs. Het optimaliseren van ons wifi c.q. netwerk is inmiddels in volle gang gezet. Voor juli 2020 ligt er een stabiel netwerk waardoor we o.a. kunnen starten met "Muiswerk". Muiswerk is een adaptief onderwijsplatform dat wordt aangeboden op o.a. tablets, i-pads of laptops. Muiswerk Eduactief is ontwikkelaar en uitgever van interactief lesmateriaal voor taal, rekenen en wiskunde en biedt leerlingen zich te ontwikkelen in de richting die hem of haar het beste past. De software zit vol slimigheden die de leerling uitdagen, volgen, helpen, motiveren en ontwikkelen.. De registratie gaat op dezelfde manier als de praktijkvakken binnen het DOEN IN leerlingvolgsysteem. De leerlingen kunnen branche erkende certificaten verdienen die uit kunnen monden in een Diploma Praktijkonderwijs.

Gymnasium Haganum

Wie en wat is de school

Het Haganum heeft ruim 800 leerlingen uit alle wijken van Den Haag en de omringende gemeentes. De aantrekkingskracht van het Haganum is voor velen het gebouw, maar gelukkig ook de uitdaging die docenten bieden en de sfeer die er heerst waarin leerlingen zichzelf kunnen zijn. Veel van onze leerlingen hebben zich niet begrepen gevoeld in het primair onderwijs (PO) en ervaren nu wel begrip voor hun nieuwsgierigheid om te leren.

Leerlingen komen van ruim zeventig verschillende basisscholen en voelen zich toch vrijwel allemaal snel thuis, ondanks de grote onderlinge verschillen. Deze 'vreedzame co-existentie' kent uitdagingen. Onze leerlingen komen uit heel verschillende wijken en milieus en kennen elkaars leefomgeving vaak niet. Docenten kennen ook de omgeving buiten de school van een deel van hun leerlingen niet.

Het is niet vanzelfsprekend dat onze leerlingen van huis uit de culturele bagage meekrijgen die wij verwachten en die bijdraagt aan leersucces. Toch vinden wij het belangrijk om vast te houden aan de gymnasiale cultuur en het bijbehorende niveau. Dat betekent dat we meer aan ondersteuning moeten voldoen dan voorheen.

Onderwijsvisie

Gymnasiaal onderwijs betekent meer dan twee verplichte klassieke talen in de onderbouw. Kritisch leren denken, van perspectief kunnen wisselen, reflecteren op het eigen denken en handelen liggen voor ons aan de basis van ons onderwijs.

We vinden het belangrijk dat onze leerlingen zich maximaal ontplooiën op cognitief gebied. Kennisoverdracht vinden wij belangrijk. Veel lessen worden nog op de traditionele manier gegeven, maar docenten ontplooiën ook nieuwe initiatieven binnen het eigen vak en we zien projecten waarin uitdrukkelijk de samenwerking is gezocht met andere vakken.

Ontwikkeling op maatschappelijk, sociaal-emotioneel en creatief gebied vinden wij net zo belangrijk als kennisoverdracht. Wij bieden onze leerlingen dan ook een leeromgeving waarin zij zich breed kunnen vormen met een open en scherpe blik op de wereld om hen heen.

Wij begeleiden onze leerlingen op een coachende manier, waarbij het geven van vertrouwen in het eigen kunnen van de leerling centraal staat. Tegelijkertijd geven wij onze leerlingen een grote verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces en sturen we bij waar nodig.

Drie beleidsambities:

Beleidsambitie 1 *Scholen van VO Haaglanden borgen de huidige onderwijskwaliteit en daar waar mogelijk wordt deze onderwijskwaliteit verder verhoogd.*

De doorstroom en uitstroom hebben de voortdurende aandacht van de schoolleiding. Een prachtige examenuitslag is niet veel waard als doorstroom en uitstroom niet op orde zijn.

We hebben echter soms te maken met leerlingen die binnenkomen met een vwo-advies, maar die een lage Cito-score blijken te hebben en/of een grote taalachterstand. We hebben maatregelen genomen om meer grip te krijgen op het onderwijsproces:

- Het coachend mentoraat wordt toegepast in klas twee tot en met zes. Hiermee krijgt elke leerling aandacht en worden zij uitgedaagd meer zelf na te denken;
- Via ICT kunnen docenten hun leerlingen beter volgen en hun individueel feedback geven. Vanaf schooljaar 20-21 heeft elke leerling een eigen chromebook waarmee het gebruik in de klas gemakkelijker is gemaakt;
- Er wordt meer formatief getoetst, met wisselend resultaat. Leerlingen geven aan dit prettig te vinden, maar werken helaas nog vooral voor een cijfer;

- Wij starten het schooljaar met extra begeleiding en training van de executieve vaardigheden in klas één en twee.
- In klas drie en vier zijn wij gestopt met de toetsweken om leerlingen gelijkmatiger te laten leren.

In 2019 hadden wij een goede doorstroom en geringe uitstroom. Causaal verband tussen de ingezette maatregelen en dit resultaat kan echter na een jaar niet worden aangetoond, maar we hopen dat we op de goede weg zitten. Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat we niet elke instromende leerling binnen kunnen houden.

Beleidsambitie 3 *Alle VO Haaglandenscholen hebben een beschreven programma voor burgerschapsvorming en brede ontwikkeling.*

Wij nemen de invulling van kritisch burgerschap zeer serieus, omdat het aansluit bij onze onderwijsvisie waarin kritisch denken en reflecteren op het eigen handelen een belangrijke plek hebben. In klas één en twee hebben wij het vak cultuurbeschouwing waarin veel van de elementen die bij burgerschap horen terugkomen.

Er is een werkgroep burgerschapsvorming die inventariseert welke elementen nadere invulling behoeven en die bekijkt hoe burgerschap een duidelijk herkenbare plek in de school kan krijgen. Burgerschap heeft geen vrijblijvende plek in de school; de resultaten meten wij jaarlijks. Een eerste meting is dit jaar gedaan.

Beleidsambitie 7 *De scholen van VO Haaglanden betrekken de leerlingen actief bij het beleid van de school.*

Er is een actieve leerlingenraad die vier keer per jaar met de schoolleiding spreekt over leerjaaroverstijgende thema's. Elk leerjaar heeft een referentiegroep die met de afdelingsleider spreekt over organisatorische zaken van dat leerjaar. In de MR zitten drie leerlingen die gekozen zijn door alle leerlingen. De animo voor de MR is groot en dat is goed voor de uitstraling van de MR. Andere vormen van inspraak: een actieve leerlingvereniging met een eigen budget die wordt begeleid door een docent. De MUN wordt geheel door leerlingen georganiseerd en dat geldt ook voor de debatclub. De culturele commissie organiseert de culturele avonden. Er zijn werkgroepen gevormd die zich verdiepen in klimaatverandering en de bijdrage die de school kan leveren aan een betere wereld.

Op allerlei manieren worden leerlingen betrokken bij de gang van zaken in de school. Toch geven zij soms aan zich niet gekend te voelen. Dat is dus een aandachtspunt voor de komende tijd.

Belangrijkste ontwikkeling van het afgelopen jaar

De laatste anderhalf jaar zijn wij bezig geweest met de aanleg van een goede basisstructuur voor ICT. Docenten zijn geschoold in de veranderingen die zijn doorgevoerd, sommige op basisniveau, andere op een meer gevorderd niveau. Het betrof voornamelijk de omgang met de Google-classroom omgeving.

Het doel was en is om binnen twee jaar alle leerlingen van een eigen chromebook te voorzien. In augustus zijn wij met twee leerjaren gestart en in december is er een derde leerjaar bijgekomen. De komende jaren staan in het teken van het op een goede manier inzetten van de chromebooks. Daar is geduld voor nodig, blijvende scholing en collegiale consultatie.

Haags Montessori Lyceum

Hoofdstuk 1 Algemeen

Het HML is een school voor voortgezet montessorionderwijs voor mavo-, havo- en vwo-leerlingen. De afgelopen jaren is het HML gegroeid van 950 naar 1384 leerlingen. Naast het behalen van een diploma streeft het HML de brede montessoridoelen na: zelfstandigheid, creativiteit en maatschappelijke bewustwording. Deze doelen zijn vastgesteld door de sectie Voortgezet Montessori Onderwijs van de Nederlandse Montessori Vereniging, waar het HML deel van uit maakt.

Vanuit de filosofie van de school: "leiding leren geven aan jezelf in verbinding met anderen" vormen leerlingen en medewerkers een gemeenschap waarin deelnemers gestimuleerd worden zichzelf te leren kennen en te laten zien en leerlingen zich kunnen ontplooiën tot eerlijke jonge volwassenen die de ander met aandacht en nieuwsgierigheid tegemoet treden.

Hoofdstuk 2 Onderwijsvisie

Het HML streeft ernaar het montessoriprofiel herkenbaar neer te zetten in de school. Er is concrete samenhang tussen de doelstellingen zoals omschreven in onze visie en ons onderwijsaanbod. Hierbij maken we gebruik van de zes montessorikarakteristieken: hoofd, hart en handen, leren kiezen, reflecteren, sociaal leren, samenhang in de leerstof, binnen en buiten leren.

We hebben gekozen voor gepersonaliseerd montessorionderwijs, waarin we werken met coaches en een digitaal portfolio. Het aantal summatieve beoordelingen is beperkt, we stimuleren dat er tijd en aandacht is voor formatieve evaluatie. Naast het kerncurriculum bieden we in klas 1 tot en met klas 3 lessen aan, masters genaamd, die hoofd hart en handen verbinden. Deze masters sluiten sterker dan veelal het geval is bij het kerncurriculum aan bij de gevoelige periode. Zij vormen zo een aanvulling op het curriculum. Ook "leren leren", LOB en burgerschapsvorming maken deel uit van het masteraanbod. Onderdeel van ons gepersonaliseerd montessorionderwijs is, dat leerlingen zelf keuzes kunnen maken in het rooster en dat er ruimte in het programma is voor het oefenen en ontwikkelen van vaardigheden. Dit stelt specifieke eisen aan onze didactiek.

Naast de mavo-havo- en havo-vwo-onderbouwklassen is er de vwokernplusklas, voor leerlingen die meer cognitieve uitdaging nodig hebben. Wij richten ons op de naar buiten gerichte leerling voor wie het gewone vwo-programma niet uitdagend genoeg is. Voor de vwokernplusleerlingen bestaat de mogelijkheid om te versnellen. Voor de mavo-havo-afdeling geldt dat een substantieel deel van het kerncurriculum in de vorm van projectonderwijs wordt aangeboden.

Hoofdstuk 3 Ontwikkelagenda

Beleidsambitie 1 en 9: effectiviteit onderwijstijd verhogen

Het aanbrengen van herkenbare structuren en tegelijkertijd blijven afstemmen op de leerlingen als individu en als groep is een uitdaging. We werken met diverse kijkwijzers en stimuleren lesbezoek op alle niveaus. Een docent is benoemd tot Intern Begeleider om dit proces te ondersteunen. Hij werkt samen met de schoolopleiders die het BSL traject vormgeven en leiden. Zowel in de jaarlaagteams als in de vaksecties wordt gewerkt met resultatenanalyses. Ieder team heeft een eigen focus die valt binnen het kader van de schoolambities en gerelateerd is aan de brede ontwikkeldoelen. Secties stellen doelen en acties op, die tot nu toe sterk verbonden zijn aan het kerncurriculum. In de jaarlaagteams worden individuele leerlingen, klassen en clustergroepen besproken. Na de ontwikkelgesprekken tussen leerlingen, coaches en ouders in februari en april worden adviezen gegeven en besluiten genomen over de schoolloopbaan van leerlingen. Over de examenklassen wordt apart vergaderd: op grond van de prognoses in november worden waar nodig acties ingezet door coaches en vakdocenten.

In schooljaar 18-19 hebben we gewerkt aan de kwaliteit van de bewijzen en aan het effectief benutten van de begeleidingstijd waarin zelfstandig wordt gewerkt door leerlingen. In schooljaar 19-20 zetten we deze lijn door en hebben we formatief werken en feedback geven toegevoegd aan de focuspunten en is het projectonderwijs voor onze mavo-havo-leerlingen in 2019 voorbereid en van start gegaan. In dit kader neemt het HML deel aan de regionale technieksubsidie.

Beleidsambitie 6: optimale zorgstructuur

De relatief nieuwe financieringssysteem en het feit dat we met nieuwe coördinatoren Passend Onderwijs werken, betekent dat we de routing opnieuw aan het vaststellen zijn en scherp moeten (her)formuleren wie welke taken heeft. De ambitie is om expertise gerichter en sneller in te zetten en onder de juiste noemer te laten vallen. Daarvoor is een scherpere afbakening van taken en rollen nodig. Daarnaast is onze ambitie om acties beter te borgen en te evalueren. Hiervoor is uniforme registratie noodzakelijk. In de jaarlaagteams wordt zorg samen met LOB cyclisch geagendeerd. Tweemaal per jaar wordt er een training aangeboden rondom zorg, anti-pesting of groepsprocessen. In het kader van de brede basisondersteuning kunnen coaches een beroep doen op een extra individueel coachingstraject. Het HML neemt deel aan het gesubsidieerde programma voor hoogbegaafden via het Samenwerkingsverband. We hebben hiervoor een beleidsplan geschreven, zijn bezig met scholing en inventarisatie van de casuïstiek in de school. Doel is om vanuit een "blended learning" concept een werkwijze te ontwerpen die aansluit bij de behoeften van bepaalde type hoogbegaafde leerlingen. We hebben de ambitie om deze werkwijze ten goede te laten komen aan een bredere groep leerlingen.

Beleidsambitie 7: Leerlingbetrokkenheid

Leerlingen actief betrekken bij het schoolbeleid gebeurt op het HML vaak maar niet systematisch. Er is een laagdrempelige cultuur. Leerlingen voelen zich vrij om mee te praten, maar moeten vaak zelf het initiatief hiertoe nemen. Dit leidt ertoe dat het meestal dezelfde groep is die zich laat horen en die invloed uitoefent. Daarnaast hebben we een cultuur die zou kunnen worden gekenschetst als "vrijblijvend" als het gaat om deelname aan extra curriculaire activiteiten. We hebben als ambitie om de betrokkenheid te vergroten en beter te borgen. We doen dit met name d.m.v. het plusdocument maar proberen ook bijvoorbeeld via vakgebonden opdrachten zoals een schrijfplicht bij Nederlands, leerlingen een stem te geven. Rondom het plusdocument hebben we in gang gezet dat er een vrijwel volledig overzicht is van de mogelijkheden. In klas 3 en hoger bespreken coaches voor welke plus-activiteit leerlingen zich willen inschrijven. Zij monitoren of dit ook is gebeurd en wat dit oplevert voor de leerlingen. Bij bepaalde activiteiten hoort een korte training voor de groep leerlingen bijvoorbeeld in het geven van feedback en het voeren van sollicitatiegesprekken.

Leerlingbetrokkenheid

Het montessorionderwijs is "onderwijs op ooghoogte". Er is sprake van gelijkwaardigheid naast de verschillende rollen die we hebben. In de praktijk betekent dit, dat leerlingen niet alleen op veel momenten worden uitgenodigd om deel te nemen aan gesprekken en aan activiteiten, maar dat zij ook zichzelf regelmatig uitnodigen. Enkele voorbeelden: leerlingen geven masterclasses aan groep 8-leerlingen, geven presentaties aan bezoekers, bijvoorbeeld rondom de aanbesteding inrichting nieuwe locatie, schuiven vanuit de klankbordgroepen per jaarlaag 4 keer per jaar aan bij de teamvergaderingen, leiden sollicitanten rond en zijn op eigen initiatief buddy van enkele (relatief) nieuwe docenten.

Vrijwillige ouderbijdrage

Het HML is opgericht door ouders. Ouders bewaken het montessorigehalte van de school via de Oudervereniging, die een eigen budget heeft. De oudervereniging int de vrijwillige participatiebijdrage hiervoor. Vanuit de ALV wordt op hoofdlijnen bepaald waaraan deze participatiebijdrage wordt besteed. Vervolgens overlegt de schoolleiding met het Bestuur van de Oudervereniging over de specifieke invulling van de jaarlijkse begroting.

Hoofdstuk 4 Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar 2019

Ook in 2019 stond groei van het leerlingenaantal en daarmee van het docententeam centraal. We hebben de samenwerking tussen de schoolopleiders van nieuwe docenten en stagiairs versterkt en het driejarige begeleidingstraject verder uitgewerkt. 2019 was het jaar waarin we van start gingen met het projectonderwijs voor mavo-havo-leerlingen. De eerste helft van 2019 werkte het kernteam mavo-havo hieraan, aan de hand van de eerder geformuleerde uitgangspunten. Ook de voorbereiding van de overgang van de vwokern+-klassen naar de bovenbouw en de wijziging in de teamsamenstelling kreeg gerichte aandacht. Op onderwijskundig terrein zagen we positieve ontwikkelingen in verschillende jaarlaagteams. De portefeuillehouders onderwijs werken met elkaar en met de schoolleiding aan eigen speerpunten die zijn voortgekomen uit de algemene ambities van het HML. De zorg om de slagingspercentages betekent dat veel gesprekken met secties zich richten op mogelijke interventies in met name 5 havo. De PTA's van vakken zijn extra onder de loep genomen. Van een tweekoppige directie werden we in 2019 een driekoppige directie door de komst van een nieuwe conrector die leidinggeeft aan onze tweede locatie. In de tweede helft van 2019 werkte de schoolleiding samen met de medezeggenschapsraad en een brede vertegenwoordiging van het team aan het schoolplan. De basis hiervoor vormde de infographic die we in de eerste helft van 2019 lieten maken.

Johan de Witt Scholengroep

Hoofdstuk 1: Algemeen; wie en wat is de school, wat doet ze school en waar staat de school voor?

Johan de Witt Scholengroep biedt eerlijke, gelijkwaardige kansen voor iedere jongere. Onze overtuiging is dat goed onderwijs hiervoor de basis vormt. Gelijkwaardig betekent niet hetzelfde als gelijk; iedereen is uniek. Daarom streven wij naar het best passende onderwijs in een veilige en inspirerende omgeving voor elke leerling waarbij we altijd het hoogst haalbare niveau voor ogen houden. Op die manier kan iedere leerling met een diploma van waarde de school verlaten om de volgende stap in de maatschappij te zetten.

De school heeft vijf locaties met zeven verschillende opleidingen. De school wordt aangestuurd als één geheel door de algemeen directeur en de onderwijs-directeur. Op de locaties zijn de adjunct-directeuren verantwoordelijk voor zowel de onderwijsinhoud van de specifieke opleidingen als voor de dagelijkse organisatie. Johan de Witt Scholengroep gaat uit van schoolbreed beleid.

Binnen centraal geformuleerde kaders heeft het personeel de mogelijkheid om met elkaar het pedagogisch klimaat en het onderwijs binnen de verschillende opleidingen en locaties vorm te geven en de randvoorwaarden hiervoor te scheppen. Hierbij worden altijd de gemeenschappelijke doelen van Johan de Witt Scholengroep nagestreefd. Iedereen neemt hierin zijn eigen verantwoordelijkheid.

Johan de Witt Scholengroep werkt opbrengstgericht en stuurt met behulp van divers data op resultaten in alle lagen van de organisatie. Het uitgangspunt is om zowel het onderwijs als de organisatie continu te verbeteren en doelgericht te werken.

Johan de Witt Scholengroep is voortdurend in beweging en is altijd bezig met het realiseren van nog beter onderwijs voor onze leerlingen. Daarbij kijken we zowel naar binnen als naar buiten. We blijven altijd op de hoogte van de meest recente nationale en internationale (onderwijs) ontwikkelingen.

Naast het kwalificeren en vormen van leerlingen heeft Johan de Witt Scholengroep ook een maatschappelijke opdracht: het afleveren van waardevolle burgers die zelfstandig kunnen functioneren in de maatschappij. De school zoekt hiervoor de verbinding met de wijken waarin onze locaties staan, met de stad Den Haag in zijn geheel en ook steeds meer met de wereld buiten de stadsgrenzen.

Hoofdstuk 2: Onderwijsvisie van de school

De Johan de Witt Scholengroep staat voor kwaliteit. We zullen te allen tijde de kwaliteit waarborgen. Niet alleen van ons onderwijs, maar van de hele organisatie.

Zowel leerlingen als medewerkers zijn betrokken bij, en voelen zich verbonden met de school. Iedereen maakt deel uit van de organisatie en pakt zijn eigen rol. Zo nemen leerlingen de verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces, begeleiden docenten de leerlingen hierbij en zorgen de ondersteunende diensten ervoor dat aan de benodigde randvoorwaarden wordt voldaan. Samen zorgen we voor een zo optimaal mogelijke leeromgeving voor onze leerlingen.

De Johan de Witt Scholengroep staat in het centrum van Den Haag. Een grote stad met een enorme verscheidenheid aan culturen, opvattingen, levensovertuigingen en achtergronden. Een stad met

een meerderheid aan minderheden, superdivers. Vanzelfsprekend is de doelgroep van Johan de Witt een afspiegeling hiervan. Zowel leerlingen als personeel houden rekening met deze diversiteit en respecteren deze.

Een aanzienlijk deel van de tijd van onze leerlingen wordt doorgebracht op school. Net zoals die van onze medewerkers. Het is daarom van belang dat deze tijd ook als leuk wordt ervaren en er naast hard werken ook plezier gemaakt wordt. Dit draagt bij aan de motivatie en het uiteindelijke resultaat.

Hoofdstuk 3: Drie beleidsambities uitgelicht

1. Onderwijskwaliteit

De inspectie heeft alle afdelingen van De Johan de Witt scholengroep als "goed" gewaardeerd.

De school kent de leerlingen en heeft ze goed in beeld. De manier waarop de school de leerlingen volgt, is voor iedereen op de school duidelijk. Het is goed dat ook de leerlingen hiervan op de hoogte zijn en steeds vaker meedenken over hun eigen doelen. De inspectie zag in de onderwijsresultaten dat deze manier van "(liefdevol) hinderlijk volgen" de meeste leerlingen verder helpt. Daarnaast heeft de school voor alle leerlingen een breed aanbod op het gebied van sport, cultuur en taal.

De Johan de Witt Scholengroep heeft een veilig en stimulerend schoolklimaat. Dat heeft de inspectie als goed gewaardeerd. Bijzonder daarbij is de pedagogisch opgeleide beveiliging die leerlingen aanspreekt op een manier die past bij de schoolafspraken. Daardoor zijn afspraken voor iedereen duidelijk en worden ze nageleefd.

De school heeft een duidelijke organisatie en een voor alle betrokkenen in de school heldere structuur. De inspectie ziet die eenheid terug op alle afdelingen. Het is onder andere zichtbaar in de huisstijl, de schoolafspraken, de inrichting van de gebouwen en de opbouw van de lessen. Bovendien zijn alle locaties van De Johan de Witt scholengroep duidelijk herkenbaar in de wijk.

Traject Excellente scholen 2019

In 2019 heeft het Johan de Witt alle afdelingen aangemeld voor het predicaat Excellente Scholen; hiervoor waren er gedurende de periode september-november meerdere jurybezoeken. Op 20 januari 2020 nam de school dit predicaat voor alle (zes) afdelingen in ontvangst. Het betreft de afdelingen: vwo, havo, mavo, vmbo-kader, vmbo-basis en praktijkonderwijs. De jury is overtuigd van de helderheid en relevantie van het excellentieprofiel 'Integraal goed onderwijs in de superdiverse grootstedelijke context: liefdevol, hinderlijk volgen binnen duidelijke, veilige organisatiestructuren'.

Volgens de jury laat de leiding van de scholen een grote betrokkenheid en een zeer gedreven houding zien. De jury is van mening dat de houding van het managementteam in positieve zin van grote invloed is op de organisatie en ook daardoor op de kwaliteit van het excellentieprofiel. De jury is tevens van mening dat de werkwijze van het managementteam een goed voorbeeld kan zijn voor andere scholen.

2. Personalisering

De vele trajecten die er zijn om leerlingen zichzelf te laten ontwikkelen, hun talent te ontdekken en ook waar nodig te ondersteunen, helpen de leerlingen om gemotiveerd en actief te blijven. Ook medewerkers krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen, zodat ze zich competent voelen dit uitdagende profiel vorm te geven.

Regelluwe school: uitwerking meldingen

Johan de Witt is op basis van het predicaat Excellente scholen 2016-2019 tot 2022 een regelluwe school. Het ministerie van OCW heeft de volgende meldingen geaccordeerd: alternatieve routes/

deelcertificaten/gespreid examineren, Staatsexamens NT2-1 en 2 (mavo en havo en ook vmbo) en Certificaat Nederlands als Vreemde Taal/C1 (voor vwo) inzetten voor nieuwkomers, Chinese taal en cultuur in havo en afwijken bevoegdheidseisen). Hiermee kan de school verdere kwalitatieve stappen zetten in gepersonaliseerd leren en flexibel examineren.

Flexibele examinering

In 2019 is binnen de opleidingen mavo, havo en vwo gestart met gespreide examens.

"Liefdevol, hinderlijk volgen"

Door veel persoonlijke aandacht, kansen zien en geven (o.a. door het uitgebreide mentoraat), het werken met de toets- en onderwijsmethode RTTI, de brede school en nog veel meer, slaagt de school erin leerlingen goed voor te bereiden op hun vervolgopleiding en toekomstige rol in de maatschappij.

Entree, PrO+

Binnen het praktijkonderwijs krijgen leerlingen de mogelijkheid het maximale uit zichzelf te halen. In de onderbouw is een pro+ route waar leerlingen het programma van vmbo-basis volgen en in de bovenbouw krijgen leerlingen de kans naast het praktijkonderwijsdiploma ook een entreediploma te halen. Veel leerlingen hebben intern het entreediploma gehaald.

Leerroutes ISK

Johan de Witt kent een snelgroeiende groep leerplichtige nieuwkomers (kinderen van arbeidsmigranten en asielzoekers/vluchtelingen) die na de eerste opvang in de zes reguliere afdelingen doorstromen. Er zijn (ook binnen de afdelingen) verscheidene leerroutes om deze leerlingen een goede plaats te geven.

3. Kijkvenster

Johan de Witt heeft voor het personeel een handboek gemaakt (het zogenaamde Roze boekje) waarin de ziens- en werkwijze van de school compact staan beschreven. Er is een versie 2.0 en in schooljaar 2019-2020 wordt een vernieuwde versie uitgewerkt met nieuwe ontwikkelingen.

Een van de ontwikkelingen is het inzetten van de zes rollen van de leerkracht. Deze rollen vormen een uitgangspunt voor pedagogisch en didactisch handelen van de leerkracht en deze zijn verwerkt in het lesobservatieformulier (voor coaching en beoordeling) en dient als basis voor het BSL 1-traject. Eind 2019 is gestart met de inrichting van een digitaal personeelsdossier.

Hoofdstuk 4: Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar

Johan de Witt kent veel ontwikkelingen op alle hoofdgebieden: Onderwijsproces, schoolklimaat, onderwijsresultaten en kwaliteitszorg en ambitie. Enkele ontwikkelingen zijn:

Organisatie

Vanaf september 2019 is de organisatiestructuur aangepast. Er is een nieuwe directie, bestaande uit een algemeen directeur en twee onderwijsdirecteuren. Met de adjunct-directeuren vormen zij het managementteam (MT). In samenwerking met een externe partij is een ontwikkeltraject ingezet met als uitgangspunt 'Gezamenlijk leidinggeven aan het best passende onderwijs'.

Grootstedelijk onderwijs, diversiteit

Om te leren omgaan met de effecten van een superdiverse buitenschoolse leefwereld op de schoolcultuur, is het Johan de Witt in 2019 gestart met het professionaliserings- en cultuurveranderingsprogramma 'De Transformatieve School'. In het bijzonder ligt de focus op hoe stedelijke jongeren laveren tussen de (vaak verborgen) sociale codes van hun thuiscultuur, de peergroup zoals de straatcultuur en hun schoolcultuur. De school heeft zich aangemeld bij het Platform Urban Education 070 en Community Urban Education.

Veiligheid, nieuw team

Ten behoeve van de verdere versteviging van het veilige schoolklimaat binnen de locaties van de school zijn meerdere veiligheidscoördinatoren aangesteld. Dit team zorgt voor concrete ondersteuning en biedt scholingsmogelijkheden voor personeel en leerlingen.

Kunst & cultuur

De school heeft een cultuurprofielplan samengesteld en ingediend. In schooljaar 18-19 is de discipline muziek toegevoegd, zijn er twee studio's gerealiseerd en is er samenwerking met twee partners (Residentieorkest en Popschool). De KunstCampus verkent de samenwerking met de Koninklijke academie voor beeldende kunsten.

RTTI/OMZA

In 2019 is RTTI verder uitgebouwd met het ontwikkelen van leerdoelenkaarten. De vaksecties van de opleidingen vwo, havo, mavo, vmbo-kader en vmbo-basis hebben dit online ingevoerd. Het praktijkonderwijs en de internationale schakelklassen (ISK) oriënteren zich op de inzet van RTTI/OMZA en het werken met leerdoelenkaarten.

Techniekplan JdW 2019-2023/Sterk Techniekonderwijs

In schooljaar 2019-2020 vinden de voorbereidingen plaats om een nieuw meerjarenplan te schrijven waarin de nieuwe onderwijs- en maatschappelijke ontwikkelingen en uitgangspunten voor vernieuwd techniekonderwijs worden geborgd. Er zal worden gekeken naar de ontwikkeling van nieuwe beroepsgerichte keuzevakken en nieuwe (praktijk)vakken in de opleiding mavo.

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van technologie zorgen er mede voor dat er nieuwe partners moeten worden gezocht om een duurzaam (onderwijs)aanbod neer te zetten. Vanuit een reeds bestaand netwerk en goede samenwerking zal een eigentijds samenwerkingsverband in de regio het uitgangspunt vormen.

Samenwerking vmbo-mbo

De samenwerking tussen ROC Mondriaan en de vmbo-afdeling is verder verstevigd. Er zijn doorstroomprogramma's voor meerdere profielen/opleidingen.

Techniek en Praktijkonderwijs

Voor leerlingen die binnen het praktijkonderwijs hebben gekozen voor de sector Techniek bestaat nu de mogelijkheid om binnen de school een entreeopleiding te volgen. Dit gebeurt in samenwerking met de School voor techniek van ROC Mondriaan.

Voorbereidend Entree in de reguliere opleiding

Binnen het vmbo op de locatie Hooftskade is voor specifieke doelgroepen, in het bijzonder nieuwkomers, de mogelijkheid zich voor te bereiden op de entreeopleiding.

Leerpodium, digitaal portfolio

Johan de Witt is in 2019 gestart met 'Leerpodium'. In deze digitale omgeving kunnen leerlingen hun ontwikkeling volgen en bewijzen van extra curriculaire activiteiten e.d. opslaan. Leerlingen maken in 'Leerpodium' een LOB-dossier en een Kunstdossier. Vanaf schooljaar 2020-2021 zal ook het 'plusdocument' in deze omgeving vorm krijgen.

Impuls leesonderwijs

In schooljaar 2019-2020 wordt de samenwerking met de openbare bibliotheek geconcretiseerd en is de uitvoering gestart van een schoolbibliotheek. Het dagelijkse leesmoment (van 20 minuten) is binnen alle afdelingen/op alle locaties een feit. Specifiek voor de ISK zijn er leeskasten samengesteld voor iedere klas.

Vanaf september 2019 is een onderzoek gestart naar leesmotivatie van eerstejaars leerlingen mavo, havo en vwo en de kwaliteit van het leesonderwijs.

Er is samenwerking met de openbare bibliotheek, er zijn voorbereidingen om een leesconsulent van de openbare bibliotheek op school in te zetten en er is ook een start gemaakt met de inrichting van de eerste mediatheek.

Begeleiding startende leraren

Vanaf schooljaar 2019-2020 is het programma Begeleiding Startende Leraren (BSL) doorontwikkeld. Voor beginnende adjuncten is een begeleidingsprogramma (BSA) opgesteld. Het doel van deze begeleiding is bewustwording van de belangrijkste aspecten die bij een inwerkperiode horen en basiskennis en vaardigheden verwerven waarmee beginnende adjuncten kunnen functioneren in hun rol. De directie wil dit verder uitbreiden met een begeleidingsprogramma voor vaksectievoorzitters (BSV). We zijn al gestart met de begeleiding van vaksectievoorzitters (BSV) en begeleiding studerende docenten (BSD) en willen nog uitbreiden met de mentoren (BSM).

NOD-opleidingsschool

Er is een verdere verankering van de NOD-opleidingsschool. Johan de Witt heeft meerdere gecertificeerde werkplekbegeleiders en schoolopleiders, levert een grote hoeveelheid stageplaatsen en is actief binnen de samenwerking. Er is een verkenning om te kijken hoe de vier opleidingsscholen in Den Haag kunnen samenwerken.

Impuls leerKRACHT

De verdere inzet van de systematiek van LeerKRACHT met bordsessies/doelen stellen, lesontwerp, lesbezoek en feedback, onder andere ook met behulp van leerlingarena's, zorgt voor continue ontwikkeling en bewaking van de kwaliteit van de lessen en de schoolorganisatie. De samenwerking tussen schoolopleiders/vaksectievoorzitters en adjuncten is opgestart.

Professionalisering personeel

In 2019 hebben docenten de verkorte opleiding vmbo en de opleiding Dienstverlening en Producten (beroepsgericht profiel) afgerond. Conciërges

Lyceum Ypenburg

Hoofdstuk 1: Wat voor school we zijn?

Lyceum Ypenburg heeft als motto: meer willen is meer kunnen! Talenten, kansen en kwaliteit staan hoog in het vaandel op onze school. Lyceum Ypenburg biedt gymnasium, atheneum, havo en mavo. Alle leerlingen krijgen International English binnen het reguliere programma. In de bovenbouw kunnen ze opgaan voor een internationaal erkend Cambridgediploma: Proficiency, Advanced of First for Schools.

Brugklasleerlingen kunnen kiezen voor een van de vijf talentgroepen: sport, theater, atelier, digital science en muziek. Ruim 2/3 van de leerlingen opteert hiervoor.

Lyceum Ypenburg is gevestigd in een licht en open gebouw aan de rand van Bosweide. Vlakbij zijn schitterende sportaccommodaties. De school beschikt over een mediatheek en een theater. De school telt circa 1400 leerlingen.

Hoofdstuk 2: Missie en Visie

Missie - Lyceum Ypenburg wil leerlingen uitdagen om na te denken over de stof en hun leerproces. Centraal staan activerende opdrachten, waarbij de docent een belangrijke structurerende rol heeft. Het verwerven van parate kennis is daarbij minstens zo belangrijk als het trainen van vaardigheden als bouwstenen van het denken.

Visie - We zijn een moderne openbare school, waarin kwaliteit, extra inspanning en structuur wordt geleverd om leerlingen boven zichzelf te laten uitstijgen. Voor leerlingen die moeite hebben het niveau te volgen is er ondersteuning. Naast goed en modern onderwijs bieden we mogelijkheden waarmee leerlingen hun speciale talenten kunnen ontwikkelen op intellectueel, cultureel of sportief gebied. We willen alle leerlingen de gelegenheid geven zich ten volle te ontwikkelen. Een positieve werksfeer vinden we heel belangrijk.

Onderwijsconcept

We dagen leerlingen uit om een zo hoog mogelijk diploma te halen. Vanuit realistische en haalbare doelen helpen we waar dat nodig is. We geven leerlingen graag een compliment als ze iets bijzonders hebben gepresteerd, en stellen ook eisen en grenzen.

Lyceum Ypenburg wil een school zijn met kwalitatief uitstekend onderwijs. We hebben hoge verwachtingen van iedere leerling en helpen leerlingen waar dat nodig is. Naast het reguliere onderwijs willen wij dat leerlingen speciale talenten kunnen ontwikkelen.

Ons concept hebben we vertaald in vier pijlers:

1. Positief schoolklimaat
2. Hoge verwachtingen
3. Activerende didactiek
4. Professionele docent en medewerker

Hoofdstuk 3: Ontwikkelagenda op vijf beleidsambities uit het strategisch beleidsplan 2016-2020

Professionalisering medewerkers

Een aantal docenten studeert om zijn (tweede) bevoegdheid te halen. We zijn opleidingsschool. Dat betekent dat er geïnvesteerd wordt in leren, in opleiden. Vakcoaches en schoolopleiders staan dicht bij de lerarenopleidingen en volgen nieuwe ontwikkelingen daar op de voet. Zowel startende, lerende als ervaren docenten maken gebruik van de expertise van vakcoaches en schoolopleiders. We hebben gekozen voor progressiegericht coachen en werken. Alle collega's – o.o.p., o.p. en leiding – krijgen hierin een scholingstraject aangeboden. Verder hebben enkele collega's zich gespecialiseerd in bijzondere leerlingbegeleiding, met name RT, executieve functies, faalangstreductie. Een aantal collega's krijgt individuele coaching. De steeds terugkerende scholing van BHV'ers vindt plaats in teamverband op locatie.

Leerlingen worden betrokken bij het schoolbeleid

Leerlingen participeren in gesprekken over de koers van de school. Juniormentoren, de leerlingenraad en de leerlingen in de medezeggenschapsraad worden uitgenodigd bij studiemiddagen met collega's. Ze praten mee over het school- en jaarplan, over nieuwe ontwikkelingen, zowel evaluatief als voorbereidend. Leerlingen vullen enquêtes over het functioneren van docenten. Ze nemen deel aan de tevredenheidsonderzoeken. De examenleerlingen zorgen elk jaar voor een bijzondere stunt op hun laatste lesdag.

Vrijwillige ouderbijdrage

De ouderbijdrage wordt zo laag mogelijk gehouden en is vrijwillig. Dit wordt steeds duidelijk aangegeven. De ouderbijdrage wordt elk jaar besproken met de Ouderraad en met de Medezeggenschapsraad. Ook wordt de besteding jaarlijks verantwoord. Ruim 85% van de ouders betaalt de ouderbijdrage.

Hoofdstuk 4 Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar

- In 2019 haalden we opnieuw prima examenresultaten voor alle afdelingen. De slagingspercentages waren 98% (mavo), (90%) havo en 93% (vwo). We voldoen aan de normen van de inspectie.
- Iedere leerling krijgt International English aangeboden vanaf klas 1. Leerlingen kunnen er zelf voor kiezen om in de bovenbouw het bijbehorende Cambridge examen af te leggen op diverse niveaus: Cambridge Proficiency, Advanced, First For Schools. De eerste lichting van 34 leerlingen heeft het examen achter de rug. Alle 34 leerlingen zijn geslaagd met prachtige 'Grades'. Voor de volgende ronde gaan 70 leerlingen op voor het examen.
- Het jaarplan is geëvalueerd, het nieuwe gemaakt. Het plan wordt breed gedragen. Het is tot stand gekomen door input van ouders, leerlingen en collega's. Na de zomer is de uitwerking direct en voortvarend ter hand genomen.
- We participeren in de Opleidingsschool Haaglanden en leveren een bijdrage aan het verminderen van het kwalitatieve en kwantitatieve lerarentekort in de Haagse regio. We kunnen zo enerzijds heel gemakkelijk nieuwe perspectievolle collega's spotten en aan de andere kant krijgen we vanuit de opleidingsinstituten de nieuwste inzichten mee over onderwijs, pedagogiek en didactiek.
- We hebben geïnvesteerd in digitaal werken. Alle lokalen hebben een smartbord. Alle collega's hebben een training gevolgd zodat ze het goed kunnen gebruiken. Er is een pilot gestart 'werken met Chromebooks' in 1 gymnasium. Er zijn vijf Chromebookkarren beschikbaar voor lessen. Het WiFi-netwerk is versterkt. ICT is een apart hoofdstuk in het vakwerkplan.
- Leren en presteren zijn uit elkaar gehaald door toetsweken in te voeren. De combinatie lessen – toetsen werd door leerlingen, ouders en collega's niet ideaal gevonden. In de toetsweken is ruimte voor ontwikkeltijd gecreëerd.
- Zes excellente leerlingen hebben in een geslaagde pilot een bijzonder extra-curriculair programma gevolgd. Deze mogelijkheid wordt gecontinueerd voor 5 vwo.
- Extra vakken zijn succesvol ingevoerd: BSM op de havo, wiskunde D op het vwo.
- Bovenbouwleerlingen solliciteren naar een rol als juniormentor. Ze krijgen een interne opleiding. Er is veel belangstelling voor. Dit is een vast programma onderdeel geworden.
- Zes havoleerlingen hebben succesvol examen afgelegd op vwo-niveau.
- Er is een pilot gestart met Chromebooks in klas 1 gymnasium. Daardoor is meer differentiatie en maatwerk mogelijk door verdieping of verbreding.
- Er zijn uitdagende lessen ontwikkeld voor 8e groepers van basisscholen met een vwo-advies. Deze zijn november 2019 gestart. Er was veel belangstelling voor.
- Het logo en de huisstijl zijn vernieuwd. Het schoolgebouw diende als inspiratiebron, met name de felle kleuren van de kozijnen en de aluminium stroken van de buitenkant, vertaald in zwart-wit op de binnenwanden. De nieuwe site is sinds december 2019 in de lucht.
- Er is een groots LOB-festival opgezet. Het succes ervan maakt dat we het verder gaan vervolmaken en structureel opnemen in het programma.

Maerlant-Lyceum

Hoofdstuk 1

Het Maerlant-Lyceum is een HAVO- VWO (atheneum en gymnasium)-school in Benoordenhout, een school met een 102-jarige traditie. De school is sinds 1926 gehuisvest in het monumentale, maar in de afgelopen jaren sterk gerenoveerde, pand aan de Johannes Bildersstraat. In dit pand loopt de school met 1070 leerlingen tegen de grenzen van de groei aan. Op dit moment worden reeds vakken 'buiten de deur' gegeven vanwege capaciteitsgebrek. In de afgelopen jaren is ingezet op een school van maximaal 1000 leerlingen, het huidige leerlingenaantal ligt echter een stuk hoger.

De school biedt, binnen een moderne context, regulier klassikaal onderwijs aan waarbij een goede leerlingbegeleiding naast resultaatgericht onderwijs staat. De school heeft een VWO/gymnasiumafdeling die ongeveer tweemaal zo groot is als de HAVO-afdeling. Er vindt een enorme opstroom plaats van leerlingen die met een HAVO-advies binnenkomen en op het VWO hun onderwijs volgen tot en met het examenjaar. Er stromen daarnaast gedurende de schoolcarrière nauwelijks leerlingen uit, terwijl er wel veel leerlingen tussentijds instromen.

Dit betekent dat het examenresultaat op hoog niveau houden, een grote uitdaging is.

Het Maerlant is een goed georganiseerde school met veel activiteiten (een uitgebreid reisprogramma en veel verrijkende activiteiten) en een zeer grote betrokkenheid van leerlingen en ouders.

Hoofdstuk 2

Het Maerlant-Lyceum is een klassieke school waar het klassenproces en de sturing vanuit de docent centraal staat. Daarbinnen wordt het onderwijs steeds individueler en uitdagender aangeboden. Met de investeringen die in ICT gedaan zijn, kunnen leerlingen steeds beter individueel werken, er wordt geëxperimenteerd met gespreid examineren en examineren op verschillende niveaus en leerlingen kunnen vrijwel onbeperkt vakkencombinaties kiezen in de bovenbouw.

De traditionele speerpunten zijn vto (versterkt taalonderwijs) met extra Engels, Frans en Duits, bèta- excellentie (met robotica, NLT en wiskunde-D) en gymnasium. Deze speerpunten zijn in het afgelopen jaar verrijkt met ICT en duurzaamheid. Het Maerlant zit in het ECO-school traject.

Binnen het curriculum wordt steeds meer projectmatig aangeboden. In de onderbouw zijn er tweemaal per jaar Maerlantweken waarbij het reguliere onderwijsprogramma vervalt en er projecten aangeboden worden die vakoverstijgend, verrijkend zijn of leerlingen aanspreekt op 21e-eeuwse vaardigheden.

Hoofdstuk 3

ICT en onderwijsvoorzieningen

Het Maerlant heeft jarenlang niet voorop gelopen met de ontwikkelingen op ICT-gebied. In 2018-2019 werd een plan opgesteld waarbij we in één keer een inhaalslag gemaakt zou worden. Alle krijtborden de school uit, volledige digitalisering van de lokalen, docenten sturen het onderwijsproces in de klas digitaal aan via hun laptop, volledige implementatie van Office 365 voor leerlingen en docenten en werken met chromebooks door leerlingen. Omdat dit hele plan is opgesteld door docenten was er breed draagvlak onder het personeel. Er wordt op dit moment door iedereen digitaal gewerkt, leerlingen communiceren via Teams, werken met Sway enz...

21e-eeuws vaardigheden

In 2018-2019 werd een start gemaakt met de Maerlantweken. Twee weken per jaar wordt er niet gewerkt volgens het reguliere lesrooster, maar krijgen de leerlingen workshops en cursussen gericht op het ontwikkelen van andere dan cognitieve vaardigheden. Hierbij valt te denken aan communicatieve vaardigheden maar ook onderzoeksvaardigheden.

Binnen de bewustwording van de wereld om ons heen neemt het ECO-school traject een steeds

grotere plaats in. Duurzaamheid zie je in alle plekken in de school terug, van gescheiden afval inzamelen tot een bijna-maandelijkse warme truien dag.

Financiën

In 2019 is het gelukt om het weerstandsvermogen op niveau te krijgen, na jaren van opbouw. De groei van de school en een verantwoord financieel beleid hebben het mogelijk gemaakt om een stabiele financiële situatie te creëren richting de toekomst.

Daarnaast was er ruimte om te investeren in ICT en het verbouwen van de binnentuin. De begrotingen laten een positief toekomstbeeld zien.

Hoofdstuk 4: Belangrijkste ontwikkelingen

In 2019 is flink ingezet om de wat mindere aanmelding van het schooljaar 2018-2019 om te draaien. Met succes, in 2019-2020 hebben we veel meer brugklassers kunnen plaatsen dan in het jaar daarvoor. Dit is mede te danken aan de inzet van een nieuwe coördinator werving.

Doordat het vinden van een nieuwe conrector niet succesvol bleek, is er een nieuwe organisatie-structuur ontstaan met één conrector en vijf leerlaagcoördinatoren.

Om de werkdruk te verminderen zijn tal van maatregelen genomen, zoals het inzetten van externe surveillanten.

Het verbeteren en aantrekkelijker maken van het onderwijs blijft een speerpunt. Hiertoe worden docenten uitgedaagd om regelmatig bij elkaar lessen te bekijken en na te bespreken in teamverband en worden docenten uitgedaagd om trainingen te volgen. Dit gebeurt op grote school.

2020 zal in het teken staan van het verhogen van de motivatie van leerlingen en het monitoren van de werkdruk bij docenten. Dit zijn onderwerpen die terugkomen op de sinds dit jaar ingestelde studiedagen in het kader van de ontwikkeltijd.

Maris College

Hoofdstuk 1: Algemeen

Het Maris College is een school met bijna 2.700 leerlingen. We verzorgen onderwijs op alle niveaus van de VMBO basisberoepsgerichte leerweg met leerwegondersteuning tot en met VWO met technasium. De school bestaat uit zes verschillende locaties die in zeven verschillende gebouwen zijn gehuisvest. Alle locaties zijn langs de kust gesitueerd van Kijkduin tot aan Scheveningen. Op onze school is een doorsnede van Den Haag terug te vinden. We trekken leerlingen uit alle wijken en van diverse afkomst.

Hoofdstuk 2: Onderwijsvisie van de school

De visie van het Maris College is 'klein, veilig, kansrijk'. De keuze om met zes verschillende locaties te werken is hier een direct uitvloeisel van. Wij geloven dat het van belang is dat leerlingen niet in te grote eenheden onderwijs krijgen. Zeker de leerlingen die de VMBO basis- of kaderberoepsgerichte leerweg volgen zijn gebaat bij een overzichtelijke school waarin zij gezien en gekend worden. Dit levert een directe bijdrage aan de sociale veiligheid op school. Al jaren scoort de school op dit punt goed bij ouders en leerlingen. Wij geloven dat een veilige basis de belangrijkste voorwaarde is om tot leren te kunnen komen. Om onze leerlingen vervolgens zoveel mogelijk kansen te bieden is er op iedere locatie de mogelijkheid om op te stromen naar een naast hoger niveau (dakpanconstructie). Hiermee realiseren we al jaren een relatief hoge opstroom en proberen we eventuele afstroom ook zo goed mogelijk te begeleiden. Daarnaast bieden we voor leerlingen die van 4 MAVO naar 4 HAVO kunnen opstroom een gratis zomerschool aan om hen zo goed mogelijk voor te bereiden op deze overstap. Ook hebben wij het vakkenaanbod op alle MAVO locaties in het schooljaar 2018-2019 verruimd om de leerlingen daarmee in de gelegenheid te stellen naar alle vier HAVO profielen door te kunnen stromen.

Hoofdstuk 3: Stand van zaken beleidsambities

Met betrekking tot beleidsambitie 1 ***Scholen van VO Haaglanden borgen de huidige onderwijskwaliteit en daar waar mogelijk wordt deze onderwijskwaliteit verder verhoogd***

hebben we het afgelopen jaar een extra instrument ingezet om de kwaliteit van het onderwijs op onze school te monitoren. Op basis van de behaalde examenresultaten, de gegevens uit Vensters voor Verantwoording en MMP is per vak een boekje gemaakt. Hierin zijn de examenresultaten voor ieder niveau gekoppeld aan de individuele klassen en docenten van de afgelopen drie jaar. Hierin is terug te zien hoe de verschillende vakken het doen gerelateerd aan een groep referentiescholen. Op basis hiervan is aan de sectievoorzitters gevraagd om het gesprek in de eigen sectie te voeren over de examenresultaten en te bekijken wat er goed gaat en wat nog beter kan. Vervolgens zijn de sectievoorzitters in gesprek gegaan met de algemene directie om aan te geven wat de opbrengst was van de discussies in de sectie en op welke wijze eventuele verbeterpunten het beste gefaciliteerd zouden kunnen worden. Op die manier proberen we de professionele cultuur op onze school een extra stimulans te geven en het eigenaarschap voor de examenresultaten zo laag mogelijk in de organisatie te beleggen.

Met betrekking tot beleidsambitie 7 ***De scholen van VO Haaglanden betrekken de leerlingen actief bij het beleid van de school*** hebben we het afgelopen schooljaar de leerlingen laten meedenken over te ontwikkelen activiteiten en beleid. We hebben daartoe een leerlingenraad georganiseerd waarbij een groep van circa 25 leerlingen afkomstig van alle locaties samen hebben gebrainstormd over een aantal plannen en beleidsambities van de school. Hierbij hebben zij ons als schoolleiding van nuttige feedback en input voorzien die wij dit schooljaar zullen meenemen bij het opstellen van het nieuwe schoolplan. Naast het feit dat wij erg blij waren met de positieve en goede inbreng van de

KOOKSTUDIO

leerlingen was het mooi dat op deze dag leerlingen van verschillende locaties en van verschillende leeftijden met elkaar samenwerkten. In de toekomst willen wij vaker dit soort Maris-brede activiteiten organiseren om ervoor te zorgen dat leerlingen van de verschillende niveaus elkaar kunnen ontmoeten en leren om elkaars kwaliteiten te zien en te waarderen. De leerlingen geven zelf ook aan dat zij de meerwaarde van dit soort ontmoetingen enorm waarderen.

Met betrekking tot beleidsambitie 8 ***De scholen van VO Haaglanden ontwikkelen een visie over de inzet en het gebruik van ICT binnen hun school en beschrijven*** deze zijn de pilots uit schooljaar 2017-2018 verder voortgezet. Binnen een aantal vaksecties (wiskunde, Engels, kunst) is geëxperimenteerd met de inzet van digitale methodes. Hierbij is aan deel van de leerlingen een eigen laptop verstrekt en is in andere groepen gewerkt met klassensets. Hieruit hebben we de conclusie getrokken dat voor onze school een hybride vorm (combinatie van boek met een digitale methode) het beste werkt. Ook hebben we geleerd dat het werken met klassensets efficiënter is dan het verstrekken van een eigen device aan de leerlingen. Ook is helder dat de facilitering van de ICT infrastructuur nog verder op orde moet worden gebracht anders is het niet mogelijk om de pilots te verbreden naar meer vakken. Op onze school is de afgelopen jaren weliswaar fors geïnvesteerd in de hardware maar het beheer vraagt ook het nodige op het moment dat er meer met laptops wordt gewerkt. Hierin hebben we ook een experiment gedaan met inzet vanuit de Haeghe groep maar dit experiment is niet gelukt. Over de vorm van het beheer moeten we dus goed nadenken en extra op gaan inzetten. Ook is het nodig dat er extra wordt geïnvesteerd in de ICT kennis bij het docententeam. De ICT inspiratiesessies worden nog te weinig bezocht. In het komende schoolplan zal daarom bekeken worden welke maatregelen noodzakelijk zijn om de kennis van het gebruik van ICT in het onderwijs op onze school op peil te brengen.

Hoofdstuk 4: Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar 2019

In 2019 hebben we hard gewerkt om een goede projectaanvraag in te dienen in het kader van de regioaanvraag voor techniek. Hierbij hebben we ons gericht op de technologie en innovaties in en om de haven wat geresulteerd heeft in het project "Techniek aan Zee". De 2e helft van 2019 heeft in het teken gestaan van de voorbereiding om het project ten uitvoer te kunnen brengen. We hebben contacten gelegd met 14 basisscholen die met ons in het project willen samenwerken, hier hebben we ook alvast een aantal gastlessen verzorgd. Daarnaast hebben we contacten gelegd met bedrijven in de haven waar we in 2020 bedrijfsbezoeken zullen brengen en waar onze leerlingen aan een aantal opdrachten kunnen werken. Verder hebben we een locatie voor een hotspot gevonden. We hopen deze in het tweede kwartaal van 2020 in gebruik te kunnen nemen. In deze hotspot die midden in de haven ligt zullen wij een technieklokaal inrichten waarin wij de leerlingen kennis laten maken met de nieuwste technologie zoals virtual reality, het werken met robots, 3-D printers, drones etc.

Verder hebben wij in 2019 een belangrijke slag gemaakt met onze PTA's.. Het PTA proces hebben we recent geëvalueerd met alle MT's, de examensecretarissen en vaksectievoorzitters. De aanbevelingen die daaruit naar voren zijn gekomen hadden vooral betrekking op het tijdspad. Deze hebben we meegenomen in de planning voor de PTA's voor het cohort 2020-2022.

Tot slot hebben we in 2019 onverminderd ingezet op de samenwerking over de locaties heen. Het feit dat onze school uit zes verschillende locaties bestaat is vanuit onderwijskundig en pedagogisch oogpunt van grote waarde voor de school. Tegelijkertijd bestaat het gevaar dat de zes locaties tot "aparte eilandjes" verworden. Omdat dit uiteindelijk niet ten goede komt aan het onderwijs voor de leerlingen, voor een drempelloze op- en afstroom is onderlinge afstemming van het onderwijsaanbod immers van groot belang, is door de directie sterk ingezet op de Maris brede verbinding via de vaksecties. Hiertoe hebben we onder andere 4 Maris brede ontwikkeldagen gefaciliteerd. De komende jaren zullen we hier op blijven inzetten.

Rijswijks Lyceum / Van Vredenburg College

Hoofdstuk 1: Algemeen

Het Rijswijks Lyceum en het Van Vredenburg College zijn gevestigd in Rijswijk, aan de rand van Den Haag. Onze scholen verzorgen onderwijs voor ongeveer 1500 leerlingen in een grootstedelijke omgeving en herbergen een wereld aan talenten. Bij ons op school kunnen leerlingen onderwijs volgen op alle onderwijsniveaus, van vmbo-basisberoepsgerichte leerweg tot gymnasium, met een specifiek onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor LWOO en (hoog)begaafde leerlingen.

Wij willen al onze leerlingen uitdagen en ondersteunen om te excelleren op een passend onderwijsniveau en hen begeleiden naar een welgekozen vervolgopleiding. We vinden het belangrijk om leerlingen te stimuleren zich te ontplooiën tot zelfbewuste wereldburgers, die in staat zijn om te schakelen binnen de diversiteit van de maatschappij.

Hoofdstuk 2: Onderwijsvisie

De onderwijsvisie van onze school is beschreven in het Schoolplan 2015-2020 en samengevat in vier richtinggevendende principes. Ze zijn uitgewerkt voor leerlingen, maar gelden in essentie natuurlijk ook voor onze medewerkers.

BEWEGING: Wij stimuleren onze leerlingen om in beweging, en dus in ontwikkeling, te blijven. Onze leerlingen zijn actief betrokken bij hun eigen leerproces. Zij kunnen effectief schakelen tussen de verschillende sociale situaties waarin zij zich bevinden. Zij onderzoeken wat hun interesses, talenten en passies zijn en leren door ervaren omdat dit het beste beklijft.

LEF: Wij vinden het belangrijk dat onze leerlingen lef laten zien. Om (pro)actief te kunnen bewegen, is durf en lef nodig. Onze leerlingen hebben de moed om zich open te stellen (voor zichzelf en anderen), uit hun comfortzone te stappen en de uitdaging aan te gaan om zich te blijven ontwikkelen.

BETROKKEN: Wij stimuleren onderlinge betrokkenheid in ons onderwijs. Of het nu om verbinding gaat tussen leerlingen onderling, tussen leerlingen en docenten, tussen medewerkers onderling of tussen de scholen en de omgeving: ontwikkelen en leren doe je niet alleen, maar vanuit een sociale relatie en betrokkenheid.

DOELBEWUST: Wij vinden het ontwikkelen van doelbewustzijn bij onze leerlingen belangrijk. Leren is verbonden met leerdoelen en ontwikkeling is verbonden met ontwikkelingsdoelen. Deze doelen kunnen in de loop der tijd verschuiven. Wat belangrijk is, is dat onze leerlingen vooral in staat zijn zelf doelbewust richting te geven aan hun activiteiten en daar eigenaarschap voor kunnen en willen nemen.

Hoofdstuk 3: Ontwikkelingen

Personalisering onderwijs

In augustus 2019 zijn wij overgegaan op een lesrooster van 45 in plaats van 50 minuten. In de tijd die we hebben vrijgemaakt, begeleiden we leerlingen persoonlijk en op maat bij hun leerproces en dagen we hen uit om hun talenten verder te ontwikkelen of hun kennis te verbreden. Op deze manier maken wij gepersonaliseerd leren (GPL) mogelijk. Voorbeelden van GPL- activiteiten zijn: (individuele) studiecoaching, bijles, taalles, 'Ik kan het'-training (faalangstreductie), schaken, debatclub, extra techniek en filmeducatie. Ook in het reguliere onderwijsaanbod houden we aandacht voor differentiatie, bijvoorbeeld door te compacten en te verrijken voor (hoog)begaafde leerlingen en door remedial teaching.

De manier waarop we dit proces hebben aangepakt was voor ons ook nieuw en hier zijn we heel tevreden over. Een groep docenten is hier nauw bij betrokken geweest. Zij hebben advies aan de schoolleiding uitgebracht over de inhoud en inrichting van gepersonaliseerd leren op onze school.

Kijkvenster voor pedagogisch handelen

Op onze school hanteren we twee modellen om richting te geven aan het pedagogisch en didactisch handelen van docenten. We gebruiken het lesobservatiemodel 'De vijf rollen van de docent' met name voor het didactisch handelen van docenten, o.a. in de gesprekscyclus, bij de beoordeling van nieuwe docenten en bij de begeleiding van startende docenten. Dit model houdt rekening met verschillende ontwikkelstadia van docenten: startbekwaam, gevorderd en ervaren. Als aanvulling hierop maken we sinds 2019 ook gebruik van de rubric 'Transformatief handelen' om het gesprek over het pedagogisch klimaat op gang te houden. Dit is een vervolg op het professionaliseringstraject De Transformatieve School dat we hebben doorlopen. Ook is er in 2019 een start gemaakt om beide modellen sterker met elkaar te verbinden.

Professionalisering

In 2019 hebben onze schoolopleiders een uitgebreid aanbod ontwikkeld voor startende en nieuwe docenten op onze school. We begeleiden startende docenten nu in principe drie jaar en voor (meer ervaren) docenten die nieuw op onze school zijn, wordt een begeleidingstraject op maat ingericht. Er is een gestructureerd programma ontwikkeld met informatie, workshops, intervisie en lesbezoeken. We nemen actief deel aan de opleidingsschool Haaglanden en diverse studenten en startende docenten hebben bij ons een stageplek of aanstelling gekregen.

Ook hebben het afgelopen jaar verschillende gesprekken plaatsgevonden tussen de schoolleiding en PMR over het professionaliseringsbeleid op onze school. Deze gesprekken hebben waardevolle inzichten opgeleverd om dit beleid in de komende periode verder uit te werken.

Hoofdstuk 4: Hoogtepunten

Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar 2019

- Cultuurfestival: voor en door leerlingen
- Organiseren van activiteiten op 'Paarse Vrijdag' voor leerlingen en medewerkers
- Ontwikkeltraject en starten met 'gepersonaliseerd leren'
- Meer dan 300 nieuwe leerlingen hebben zich aangemeld voor schooljaar 2019-2020
- Samenwerking met het basisonderwijs verbeterd: docent van onze school geeft Engelse les
- Uitwisselen en kennis delen met (vo & po) scholen in het 'Platform Urban Education 070'
- Veel docenten maken gebruik van het aanbod van Inspiratiesessies ICT
- Gestart met LWOO in leerjaar 2
- Leerlingen van onze school hebben deelgenomen aan model United Nations in New York
- Betere contacten met de buurt: zo was er o.a. een geslaagde lunch met buurtbewoners
- Begonnen met de ontwikkeling van het vak Wetenschap & Technologie voor de mavo

Segbroek College

Hoofdstuk 1: Het Segbroek

Het Segbroek is de grootste openbare scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs in de stad Den Haag en de regio Haaglanden. De school heeft opleidingen voor gymnasium, vwo, havo en mavo.

De school trekt leerlingen uit heel Den Haag en directe omgeving en is daarmee een afspiegeling van de grootstedelijke samenleving. De school is onlosmakelijk verbonden met de omgeving en werkt in het kader van het gewone onderwijs en de verschillende talentprogramma's nauw samen met culturele en maatschappelijke instellingen en met mbo- en hbo-opleidingen.

Het Segbroek College is een sportieve en creatieve school. Dat betekent dat je bij ons leert om je talenten te ontdekken, je grenzen te verleggen en tot optimale prestaties te komen. We coachen je daarbij en bieden je een veilige omgeving om te leren. Dat doen we voor al onze leerlingen, waar ze ook vandaan komen en wat hun talent ook is. Zo is de school de enige Topsporttalentschool (voorheen Loot) en zo is de school ook een CultuurProfielschool.

Het Segbroek College is een openbare school voor mavo, havo, atheneum en gymnasium, waar je mag zijn wie je bent. Iedereen is welkom op het Segbroek.

Hoofdstuk 2: Onderwijsvisie

Maatschappelijke diversiteit is al 35 jaar de kracht van de school. Onze opdracht is de leerlingen voor te bereiden op een zinvol leven in onze samenleving. Hen kennis en vaardigheden aan te reiken die ze nodig hebben om zich veerkrachtig te kunnen bewegen in een steeds veranderende wereld. Het Segbroek ziet zichzelf als een samenleving in wording.

Inspanning en resultaat kun je niet los zien van elkaar. De lat ligt hoog op onze school. Inzet, nieuwsgierigheid en een onderzoekende houding worden erg gewaardeerd. Want op school werk je aan je eigen ontwikkeling. Je bereidt jezelf voor op je leven na je schooltijd. Dat vinden we belangrijk. Je verlaat de school dan ook met een diploma dat wat betekent. Een diploma dat goed aansluit op de vervolgopleidingen.

Hoofdstuk 3: Beleidsambities

Kwaliteit van het onderwijs

Het beleid van het voorafgaand schooljaar is onverdroten voortgezet. In de eerste plaats hebben we een duidelijk onderwijsconcept geformuleerd op grond van een geherformuleerde onderwijsvisie: het Segbroek is een school die de traditionele uitgangspunten van de didactiek omarmt en de docent als regisseur van het onderwijsleerproces ziet.

In dat kader hebben we vooral gewerkt aan een sterk en herkenbaar primair proces waarin de vijf rollen van de docent (gastheer, presentator, didacticus, pedagoog en afsluiter) duidelijk herkenbaar zijn. Deze vijf rollen vormen daarmee de basis voor elke les. Daarnaast hebben we gewerkt aan rust in het gebouw door de herijking en invoer van een aantal basale school gedragsregels.

Met secties zijn we structureel in gesprek over de onderwijsresultaten: dat betekent enerzijds het gesprek aangaan over de examenresultaten (waarbij we de percentielscores van de individuele docent als uitgangspunt nemen) en de resultaten in de diverse leerjaren. Mede op grond van deze resultaten hebben we gewerkt aan duidelijke overgangsnormen.

Beleid zoals beschreven in september 2018 is voortgezet. Regelmatige gesprekken met secties over de resultaten (bij het eindexamen) en meer bezoeken van lessen van de afzonderlijke docenten waarbij gewerkt wordt met de 5 rollen van de docent. Op grond van de implementatie van deze rollen worden de lessen ook nabesproken.

Ook het toetsbeleid is herzien: het aantal toetsen is drastisch verminderd en er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen formatief en summatief toetsen. Juist het meer formatief toetsen zorgt ervoor dat een leerling meer de eigenaar wordt van zijn eigen leerproces. Door deze wijze van toetsen in te voeren vermindert de toetsdruk in de school en kunnen leerlingen en docenten eerder zien waarde leerproces liggen.

Professionalisering

De school neemt deel aan het zogenaamde "inductietraject" en is in dat kader ook opleidingsschool.

De begeleiding van nieuwe docenten is in handen van twee Bossen. Er is een samenwerkingsverband met het ICLON.

Wat betreft scholing gebeurt er veel, maar beleidsmatig is een en ander niet in detail uitgewerkt of vastgelegd. In vervolg op het nieuwe schoolplan 2017-2021 is de planning komend jaar een uitgewerkt scholingsplan te presenteren.

Gehanteerde uitgangspunten tot nu toe: facilitering van het halen van een eerste en tweede bevoegdheid; in principe honorering van individuele scholingswensen indien passend in het persoonlijk ontwikkelingsplan dan wel in relatie tot de onderwijskundige ontwikkeling in sectie of afdeling.

Het Segbroek is op dit moment een bepalende school binnen de Haagse Opleidingsschool. De school participeert ook in diverse werkgroepen die deze opleidingsschool organiseert. Als grootste school binnen de opleidingsschool werken op dit moment bijna 25 studenten in deze school die intensief begeleid worden door de schoolopleiders en de werkplekbegeleiders. De werkplekbegeleiders hebben allemaal een trainingstraject achter de rug.

Nieuwe docenten participeren in intervisiegroepen die georganiseerd worden door de bossen van de school.

Terugbrengen van werkdruk en piekbelasting

Bij het opstellen van de jaaragenda 2018-2019s geprobeerd de piekbelasting terug te dringen.

Het onderwerp werkdruk, taakbeleid en piekbelasting staat prominent op de agenda van de (P)MR en wordt regelmatig met de directie aan de orde gesteld.

Werkdruk is een steeds terugkomend onderwerp in gesprekken directie – MR. Juist om dit verder vorm te geven wordt het komend jaar het taakbeleid herzien.

Regelmatig wordt er met personeelsleden gesproken over werkdruk. Juist de invoering van het flexrooster en het standaard invoeren van een mentoruur als onderdeel van de reguliere lesuur betekent een vermindering van de werkdruk (in vergelijking met de vorige jaren). Tegelijkertijd moeten we constateren dat juist de invoering van het flexrooster en een versterking van de relatie met ouders als werkverzwaring wordt ervaren. We hebben wel de overtuiging dat we straks in algemene zin kunnen zien dat het flexrooster rust in de school brengt (minder wisselmomenten) en dat de invoering van Mentor-Ouder-Leerlinggesprekken – veel waarde heeft voor de resultaten van de leerlingen.

Hoofdstuk 4: Ontwikkeling in het schooljaar 2018 - 2019

Hieronder een kort overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in het schooljaar 2018 – 2019:

Het flexrooster

Het schooljaar 2018 – 2019 heeft voor een groot gedeelte in het teken gestaan van de voorbereidingen en implementatie van het flexrooster. De basis voor het goed docentschap was gelegen in de vorige schooljaren waar het vooral ging om het acteren in de klas met alle didactische en pedagogische argumenten. Dit proces werd vooral vorm gegeven aan de hand van de rollen die in de boeken van Martie Slooter werden uitgewerkt. Nu ging het vooral om het lesgeven in lessen van 80 minuten.

Naast de onderwijskundige component is er veel aandacht besteed aan de logistieke processen: een nieuw roosterprogramma en nieuwe mensen in de roosterkamer en het invoeren van het flexrooster vergden veel van de organisatie. Na een moeizame startfase komen deze processen steeds beter op gang.

In het direct verlengde van het flexrooster is ook het beleid van toetsen drastisch aangepakt. Het leek soms dat er meer getoetst werd dan dat er lesgegeven werd. Er is in de school een onderscheid gemaakt tussen de formatieve en summatieve toetsen en het aantal toetsen is per toetsperiode ook behoorlijk teruggebracht.

Opleidingsschool

Het Segbroek is een van de scholen die deel zijn gaan nemen aan de Haagse Opleidingsschool. De school, als grootste school van deze opleidingsschool leidt per jaar ongeveer 28 studenten op. Dat betekent dat er in school op diverse fronten een win-winsituatie ontstaan is: docenten leren van studenten en uiteraard leren studenten van de ervaren docenten in de school. Iedereen is erg positief over deze richting.

Renovatie

Veel aandacht voor de school ging ook uit naar de renovatie in het algemeen en naar de Goudsbloemlaan in het bijzonder. Hoewel het bouwproces soms zijn eigen loop lijkt te nemen, is het op een school toch anders dan een regulier kantoor: er moest op zoek worden gegaan naar alternatieve locaties voor het onderwijs (waaronder een gymzaal) en ook dan moet alles logistiek weer naar behoren functioneren. Met behulp van de afdeling huisvesting van VO-Haaglanden hebben we deze processen tot nu toe goed vorm kunnen geven. We hopen aan het eind van dit schooljaar een mooi en modern schoolgebouw te hebben aan de Goudsbloemlaan, terwijl tegelijkertijd de voorbereidingen voor de verbouwing van de Klaverstraat in volle hevigheid zullen beginnen.

Beleid

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg van het onderwijs heeft binnen heel VO Haaglanden grote aandacht. Alle scholen van VO Haaglanden hanteren een kwaliteitszorgsysteem, dat cyclisch, systematisch en opbrengstgericht is. De meeste scholen werken met een kwaliteitscyclus volgens het PCDA-model. Alle VO Haaglanden scholen geven bovendien de hoge prioriteit aan de professionalisering van docenten. De docent bepaalt immers elke dag opnieuw, in ieder lesuur, de kwaliteit van het onderwijsproces. Daarbij is de docent van grote invloed op het leerplezier, de motivatie en de prestaties van leerlingen. Kwaliteitsontwikkeling en professionalisering vragen bijzondere aandacht. Door middel van 360-graden feedback, intervisie, collegiale consultatie, functionerings- en beoordelingsgesprekken leren docenten van en met elkaar.

Het College van Bestuur monitort meerdere malen per jaar de ontwikkeling van de scholen op relevante terreinen. Daarbij komen expliciet aan de orde de stand van zaken m.b.t. het onderwijs op de school, het personeel, de financiën, de interne organisatie en de huisvestingssituatie. Bij deze monitoring maakt het College van Bestuur gebruik van de zogenaamde 'pasfoto'.

Aan de hand van een groot aantal kengetallen worden de beleids- en beheersprocessen binnen de scholen besproken. Op grond daarvan worden afspraken gemaakt over doelstellingen en actiepunten. In een cyclisch proces worden deze ook geëvalueerd. De resultaten worden eveneens voorgelegd aan de interne en externe toezichthouders: de medezeggenschapsraden, de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, de Raad van Toezicht en de Onderwijsinspectie.

Onderwijsresultaten

De scholen van VO Haaglanden hebben in 2019 verder gewerkt aan de continuering en verdere uitbouw van de onderwijskwaliteit en -processen. De Inspectie van het Onderwijs ziet toe op de kwaliteit van het interne kwaliteitszorgsysteem van de scholen. Voor het toezicht op de onderwijsresultaten hanteert de Onderwijsinspectie het 'Onderwijsresultatenmodel', dat zich richt op vier indicatoren.

- Positie van de leerlingen in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool
- Percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1 en 2 (onderbouwsnelheid)
- Percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 per afdeling (bovenbouwsucces)
- Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken per afdeling (examencijfers)

Het eindoordeel wordt gebaseerd op het aantal indicatoren waarbij de norm is gehaald, in combinatie met een eventueel onderzoek. De Inspectie heeft in 2019 wederom geoordeeld dat de kwaliteit van alle afdelingen van alle scholen voldoende was.

		eindoordeel kwaliteit onderwijs	Onderwijs- positie lj 3 t.o.v. advies PO	Onder- bouw- snelheid	Boven- bouw- succes	Gemid- deld cijfer Centraal Examen
	Afdeling	2019	gem. 3 jr	gem. 3 jr	gem. 3 jr	gem. 3 jr
Dalton	HAVO	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VWO	voldoende			boven	boven
Haganum	VWO	voldoende	boven	boven	boven	boven
HML	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	voldoende			boven	onder
	VWO	voldoende			boven	boven
JWS	VMBO b	voldoende	boven		onder	boven
	VMBO k	voldoende			boven	boven
	VMBO (g)t	voldoende			boven	boven
	HAVO	voldoende			boven	boven
Lyc. Ypenburg	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	voldoende			onder	boven
	VWO	voldoende			onder	boven
Maerlant	HAVO	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VWO	voldoende			boven	boven
Maris BP	HAVO	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VWO	voldoende			boven	
Maris Bohemen	VMBO k	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO (g)t	voldoende			boven	boven
Maris Houtrust	VMBO (g)t	voldoende	boven	onder	boven	boven
Maris Kijkduin	VMBO b	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO k	voldoende			boven	boven
	VMBO (g)t	voldoende			boven	boven
Maris Stkw	VMBO b	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO k	voldoende			onder	boven
Maris Waldeck	VMBO b	voldoende	boven	boven	boven	boven
	VMBO k	voldoende				
Van Vr. Coll. *	VMBO b	voldoende		onder	boven	boven
	VMBO k	voldoende			boven	boven
Rijswijks Lyceum	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	voldoende			boven	onder
	VWO	voldoende			boven	boven
SBC	VMBO (g)t	voldoende	boven	boven	boven	boven
	HAVO	voldoende	boven	boven	boven	onder
	VWO	voldoende			boven	boven

* Het Van Vredenburg College heeft m.i.v. 2018 een eigen kwaliteitskaart, maar daarop zijn nog niet alle resultaten uit het verleden meegenomen. De school heeft daardoor nog niet overal een 3-jaars gemiddelde.

Bron: <https://www.zoekscholen.onderwijsinspectie.nl>

Examenresultaten 2019

In het overzicht van de onderwijsresultaten is te zien dat op vrijwel alle afdelingen van alle scholen het gemiddeld cijfer voor het Centraal Examen in de afgelopen drie jaar gemiddeld genomen hoger is dan de norm. De aparte tabel met examenresultaten geeft de slagingspercentages van de scholen weer. De examenresultaten worden in de bilaterale gesprekken met de R&D besproken. Scholen met examenresultaten die tegenvallen (gemiddeld cijfer CE, sterke afname percentage geslaagden) schrijven een verbeterplan op basis van een analyse.

EXAMENRESULTATEN - PERCENTAGE GESLAAGDEN

Vmbo basis	2017	2018	2019
Johan de Witt SG Zusterstraat	95%	96%	100%
Johan de Witt SG Hoofskade	94%	92%	97%
Johan de Witt SG Capadosestraat			100%
Maris College Kijkduin	100%	94%	100%
Maris College Statenkwartier	100%	100%	100%
Maris College Statenkwartier-MVI			100%
Maris College Waldeck	100%	100%	100%
Van Vredenburg College	100%	97%	100%
%-Landelijk	98%	98%	98%

Vmbo kader	2017	2018	2019
Johan de Witt SG Zusterstraat	85%	96%	97%
Johan de Witt SG Hoofskade	84%	100%	93%
Maris College Bohemen	98%	99%	100%
Maris College Kijkduin	100%	100%	94%
Maris College Statenkwartier	100%	100%	100%
Maris College Statenkwartier-MVI			100%
Maris College Waldeck	100%	100%	100%
Van Vredenburg College	98%	94%	84%
%-Landelijk	96%	95%	96%

Mavo	2017	2018	2019
Haags Montessori Lyceum	95%	96%	96%
Johan de Witt SG Zusterstraat	73%	89%	100%
Lyceum Ypenburg	94%	100%	98%
Maris College Bohemen	95%	100%	98%
Maris College Houtrust	99%	97%	94%
Maris College Kijkduin	100%	92%	94%
Maris College Statenkwartier		75%	100%
Maris College Statenkwartier-MVI			100%
Maris College Waldeck			100%
Rijswijks Lyceum	86%	86%	89%
Segbroek College	90%	89%	89%
%-Landelijk	90%	93%	93%

EXAMENRESULATEN - PERCENTAGE GESLAAGDEN

Havo	2017	2018	2019
Dalton Den Haag	91%	93%	84%
Haags Montessori Lyceum	81%	70%	76%
Johan de Wlitt SG Zusterstraat	49%	69%	94%
Lyceum Ypenburg	92%	91%	90%
Maris College Belgisch Park	91%	95%	98%
Maerlant-Lyceum	98%	93%	88%
Rijswijks Lyceum	73%	76%	81%
Segbroek College	81%	76%	81%
%-Landelijk	87%	88%	88%

Vwo	2017	2018	2019
Dalton Den Haag	94%	92%	97%
Haags Montessori Lyceum	96%	83%	84%
Gymnasium Haganum	97%	97%	96%
Johan de Wlitt SG Zusterstraat	100%	100%	88%
Lyceum Ypenburg	96%	96%	93%
Maris College Belgisch Park		87%	91%
Maerlant-Lyceum	94%	90%	87%
Rijswijks Lyceum	85%	90%	47%
Segbroek College	78%	91%	91%
%-Landelijk	91%	92%	91%

Bron: <https://scholenopdekaart.nl/>

Tevredenheidsenquêtes

Iedere twee jaar worden tevredenheidsenquêtes afgenomen onder personeel, leerlingen en ouders. De resultaten worden afgezet tegen de landelijke referentiegroepen en het gemiddelde van SVOH. De resultaten in deze rapportage betreffen de tevredenheidsenquêtes van 2019-2020.

Leerlingen

In totaal hebben 8683 leerlingen deelgenomen aan de tevredenheidspelling 2019-2020. Het gemiddelde rapportcijfer varieert van 6,4 tot 7,5. Het totale gemiddelde komt op 7,0 (tegenover 6,6 in de benchmark). De uitkomsten van de leerlingen-enquêtes worden gebruikt bij de versterking van de onderwijskundige processen.

Ouders

In totaal hebben 3826 ouders gerepsondeerd. De gemiddelde overall score van VO Haaglanden is 7,6 tegenover 7,3 in de benchmark. De scores variëren van 7,0 tot de 8,3. Bij nagenoeg alle onderliggende losse onderdelen zien we hoge scores. Ook hier geldt dat de uitkomsten van de enquêtes door de schoolleiding gebruikt worden bij de versterking van de organisatorische en onderwijsinhoudelijke processen.

Personeel

In totaal hebben 1002 medewerkers gerepsondeerd. De gemiddelde overall score van VO Haaglanden is 7,3 tegenover 7,1 in de benchmark. De scores variëren van 6,0 tot 8,3. De resultaten van de onderliggende losse onderdelen worden per school en bestuursbreed geanalyseerd t.b.v. de versterking van het HRM-beleid.

Tevredenheidstepeilingen

					norm	
School	2014	2016	2018	2020	SVOH	landelijk
					2020	
Dalton						
leerlingen	7,7	7,5	7,4	7,5	7	6,6
ouders	8,1	8	8	8,1	7,6	7,3
personeel	8,1	8,1	8,1	8,1	7,3	7,1
De Einder						
leerlingen	7,2	7,3	6,6	6,8	7	6,6
ouders	7,6	7,8	7,6	8,3	7,6	7,3
personeel	7,2	7,2	7,4	7,4	7,3	7,1
Gymnasium Haganum						
leerlingen	7,6	8	7,9	7,5	7	6,6
ouders	8,1	8	8,1	8,1	7,6	7,3
personeel	7,9	7,8	7,9	7,6	7,3	7,1
Haags Montessori Lyceum						
leerlingen	7,6	8	7,7	7,1	7	6,6
ouders	8,1	8	7,6	7,4	7,6	7,3
personeel	7,9	7,8	7	7	7,3	7,1
Johan de Witt SG Capadosestraat						
leerlingen	6,4	7,4	7,3	7,3	7	6,6
ouders	7,8	7,7	7,6	7,7	7,6	7,3
personeel	6,7	7	6,8	7,2	7,3	7,1
Johan de Witt SG Glasblazerslaan						
leerlingen		7,7	7,5	--	7	6,6
ouders		8,1	8,5	--	7,6	7,3
personeel		7,2	6,9	7,7	7,3	7,1
Johan de Witt SG Hoofskade						
leerlingen	7,7	6,5	6,2	7,3	7	6,6
ouders	8,3	7,7	6,9	7,6	7,6	7,3
personeel	7,2	6,8	6,9	7,5	7,3	7,1
Johan de Witt Zusterstraat						
leerlingen	6,3	6,2	6,7	6,9	7	6,6
ouders	6,8	6,8	7,1	7,5	7,6	7,3
personeel	6,8	7,3	6,9	7,6	7,3	7,1
Lyceum Ypenburg						
leerlingen	6,9	7	6,6	6,6	7	6,6
ouders	7,6	7,6	7,1	7	7,6	7,3
personeel	7,2	7,5	6,9	7	7,3	7,1
Maerlant-Lyceum						
leerlingen	7,1	7,3	7,4	7,2	7	6,6
ouders	7,9	7,9	8	7,8	7,6	7,3
personeel	8,1	8	8	7,5	7,3	7,1
Maris College Belgisch Park						
leerlingen	6,7	7,5	7	6,9	7	6,6
ouders	7,7	8,1	7,8	7,2	7,6	7,3
personeel	7,2	7,8	7,4	7,1	7,3	7,1
Maris College Bohemen						
leerlingen	6,9	6,9	6,9	7	7	6,6
ouders	7,8	7,8	7,8	7,9	7,6	7,3
personeel	7,6	7,6	7,9	7,3	7,3	7,1
Maris College Houtrust						
leerlingen	6,4	7	7,1	7,1	7	6,6
ouders	7,5	8	8,1	7,9	7,6	7,3
personeel	7,6	7,9	8	8,3	7,3	7,1
Maris College Kijkduin						
leerlingen	5,5	7,2	6,9	7,2	7	6,6
ouders	7,3	7,7	8	8	7,6	7,3
personeel	7,5	7,8	7,4	8,1	7,3	7,1
Maris College Statenkwartier						
leerlingen	6,4	6	6,5	6,7	7	6,6
ouders	7,7	8	7,3	7,3	7,6	7,3
personeel	7,3	6	7,3	6,8	7,3	7,1
Maris College Waldeck						
leerlingen		5,8	6	6,7	7	6,6
ouders		7,5	7,5	7,2	7,6	7,3
personeel		6,9	6,8	7,1	7,3	7,1
Rijswijks Lyceum						
leerlingen	6,4	6,5	6,2	6,4	7	6,6
ouders	7,3	7,3	7,2	7,2	7,6	7,3
personeel	7,3	6,9	7,2	6,9	7,3	7,1
V.Vredenburg College						
leerlingen	6,3		6,3	6,4	7	6,6
ouders	7		7,2	7,2	7,6	7,3
personeel	6,9		7	6	7,3	7,1
Segbroek College						
leerlingen	6,8	6,9	6,5	6,5	7	6,6
ouders	7,6	7,4	7,1	7	7,6	7,3
personeel	6,9	6,9	5,9	6,1	7,3	7,1

Voortijdig Schoolverlaten

Om beter grip te krijgen op het voortijdig schoolverlaten (VSV), brengen onze scholen jaarlijks hun VSV'ers in kaart door hen in negen verschillende categorieën onder te verdelen. Op basis van die indeling kan de school gerichte actie ondernemen. Bij sommige categorieën blijkt dat goed mogelijk, zoals bij de groep leerlingen die uit beeld verdwijnen bij de overstap van vmbo naar mbo of van de ene VO-school naar de andere. Bij andere categorieën zijn gerichte acties niet of nauwelijks mogelijk, zoals bij leerlingen die naar het buitenland (terug)verhuizen, maar niet uitgeschreven worden uit de basisregistratie personen van de gemeente. Door niet te beïnvloeden omstandigheden is de lage prestatienorm van 0,5% bij bovenbouw H/V moeilijk te halen.

Alle scholen VO Haaglanden			aantal VSV'ers	% VSV	prestatie-norm	streef-norm
Totaal	2017-2018	voorlopig	130	1,03%		
		definitief	136	1,08%		
Onderbouw	2017-2018	voorlopig	14	0,21%	0,50%	0,10%
		definitief	15	0,22%		
VMBO BB	2017-2018	voorlopig	75	3,30%	2,00%	1,00%
		definitief	80	3,52%		
H/V BB	2017-2018	voorlopig	41	1,11%	0,50%	0,10%
		definitief	42	1,11%		

prestatienorm gehaald

prestatienorm niet gehaald

Bron: https://cijfers.duo.nl/ibi_apps/bip/portal/vsv_portal

Categorieën		Totaal	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Onderbouw	2017-2018	14	3	0	0	0	4	2	1	0	4
VMBO BB	2017-2019	75	2	15	21	3	22	6	0	1	5
H/V BB	2017-2020	41	0	5	1	0	21	5	0	4	5

1. Tussentijdse overstap naar VO met inschrijfbewijs
2. Met of zonder VMBO-diploma ingeschreven op ROC
3. VMBO-diploma gehaald, maar niet ingeschreven op andere opleiding
4. AKA/Entree-diploma gehaald, ingeschreven op ROC, maar geen doorstroom naar niveau 2
5. 18+-er zonder diploma.
6. Verhuisd, maar niet uitgeschreven uit GBA
7. Tijdelijk geen onderwijs, maar (nog) geen vrijstelling Leerplicht
8. Uitbesteed aan VAVO (Rutte-regeling)
9. Anders

Klachten 2019

De klachtenregeling van de Stichting VO Haaglanden is breder dan de wet voorschrijft. Naast ouders en leerlingen kan eenieder die deel uitmaakt van de scholen die onder het bestuur vallen, een klacht indienen. Deze klachten kunnen betrekking hebben op gedragingen en beslissingen van het bevoegd gezag en personeel of het nalaten daarvan. Veruit de meeste klachten over de dagelijkse gang van zaken in de school worden in onderling overleg tussen ouders, leerlingen, personeel en schoolleiding op een juiste wijze afgehandeld. Ouders, leerlingen en personeel kunnen gebruik maken van de bovenschoolse vertrouwenspersoon van de Stichting VO Haaglanden.

In 2019 zijn in totaal 11 klachten en bezwaren door ouders/verzorgers ingediend bij het Bestuur van de Stichting VO Haaglanden, 5 minder dan in 2018. Het betrof 4 bezwaren met betrekking tot schorsen en voornemens tot verwijderen; 6 klachten hadden betrekking op de organisatie van het onderwijs en 1 op de gang van zaken rondom schoolexamens.

1 klacht is uiteindelijk afgehandeld in overleg tussen de ouders en de school. De overige 10 klachten/bezwaren zijn behandeld door het College van Bestuur.

Van deze 11 klachten/bezwaren, zijn er 10 ongegrond verklaard. Voor 1 klacht is een coulance regeling getroffen.

1 klacht heeft vervolgens nog geleid tot een procedure bij de Landelijke klachtencommissie, deze procedure is nog niet afgerond.

Schorsingen en verwijderingen

Bij externe schorsingen wordt er melding gedaan bij het bestuur. Hierbij een overzicht van de gemelde schorsingen en verwijderingen over vier schooljaren:

schooljaar	uitsplitsing	aantal
2013 - 2014	schorsingen	34
	verwijderingen	3
2014 - 2015	schorsingen	47
	verwijderingen	10
2015 - 2016	schorsingen	74
	verwijderingen	14
2016 - 2017	schorsingen	47
	verwijderingen	8
2017 - 2018	schorsingen	70
	verwijderingen	7
2018 t/m 2019	schorsingen	58
	verwijderingen	5
2019 t/m 31 december	schorsingen	31
	verwijderingen	5

Financieel

Bestuurlijke kaders

VO Haaglanden heeft gekozen voor de besturingsfilosofie "het Haags model", waarbij verantwoordelijkheden zoveel mogelijk gedecentraliseerd zijn belegd. Zoals iedere besturingsfilosofie vraagt ook die van "het Haags model" om passende financiële kaders.

Het College van Bestuur van VO Haaglanden stelt vanuit die filosofie zowel centrale als decentrale kaders vast met betrekking tot financiële parameters zoals solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit. VO Haaglanden streeft hierbij naar een gezonde financiële positie, passend bij de toepasselijke wet- en regelgeving, met voldoende mogelijkheden om individuele scholen de ruimte te geven te investeren in bijvoorbeeld onderwijskundige zaken, huisvesting en ICT.

Op stichtingsniveau hanteert VO Haaglanden hierbij de volgende uitgangspunten:

		Sector	VO Haaglanden
Weerstandsvermogen	EV/TB	> 5% EV (inclusief bestemmingsreserve)	10% EV (exclusief bestemmingsreserve)
Solvabiliteit	(EV+VR)/TV	Minimaal 30%	Minimaal 30%
Liquiditeit	Vlottende activa/ vlottende passiva	> 0,75	> 1,0
Rentabiliteit	Resultaat/TB	> 0% *	> 0% *

EV = eigen vermogen
 TB = totale baten
 BR = bestemmingsreserve
 VR = voorziening

* Gemiddeld over 3 jaren

Kaders school specifiek

Scholen individueel houden een weerstandsvermogen aan van 10% van de omzet. Voor zowel bovenmatige reserves als tekorten in de reserves maken scholen plannen om naar de gewenste norm te groeien.

5% van het weerstandsvermogen is geoormerkt ten behoeve van het sociaal fonds, dat bedoeld is om calamiteiten te financieren terzake wachtgeldaanspraken en vervangingskosten. Er kan een beroep op deze reserve van elke school gedaan worden indien zich een calamiteit voordoet, waarbij duidelijk is dat de betreffende school geen andere alternatieven heeft en zich ingespannen heeft om de calamiteit te voorkomen.

Financiering van de scholen

Indachtig "het Haags model" worden alle inkomsten uit de Rijksvergoeding overgedragen aan de scholen; uitzonderingen hierop betreffen de bijdrage aan het fonds VO Haaglanden, de eigenaarsvergoeding huisvesting en een bijdrage voor de centrale ondersteuning. De inkomsten van de eigenaarsvergoeding huisvesting worden ingezet ten behoeve van het centrale meerjaren onderhoudsplan.

Borging financiële positie van de scholen

Om te kunnen beoordelen of aan de bestuurlijke kaders wordt voldaan, maakt iedere school jaarlijks een meerjarenbegroting.

Als onderdeel van de risicoanalyse worden de volgende onderdelen tenminste één keer per jaar besproken tussen College van Bestuur en rector/directeur.

Risicoanalyse

Bij de risicoanalyse worden de volgende onderdelen betrokken:

Leerlingen:

- ontwikkelingen aantallen
- concurrentiepositie

Onderwijs:

- breedte van het aanbod
- kwaliteit van het onderwijs
- intensiteit noodzakelijke vernieuwingen

Personeel:

- leeftijdsopbouw
- ziekteverzuim
- functiemix
- bevoegdheid

Organisatie

- kwaliteit van management en middenmanagement
- kwaliteit beheerorganisatie/secundaire processen
- structuur/efficiency
- communicatie

Gebouwen

- bezettingsgraad
- aantrekkelijkheid
- aangepast aan actuele onderwijskundige eisen

Inventaris

- aangepast aan actuele onderwijskundige eisen
- wijzigingen in toekomstig investeringsniveau

Meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting (5 jaar) moet in het laatste jaar van de begrotingscyclus per school leiden tot een structureel sluitend financieel resultaat, waarbij afspraken zijn gemaakt over formatie, investeringen, voorzieningen, exploitatie en weerstandsvermogen. Waar nodig worden tijdslijnen gemaakt met betrekking tot de termijn waarbinnen meerjarige afspraken gerealiseerd moeten worden.

Onderdeel van de meerjarenbegroting is het meerjarenformatiebeleid en -plan, zowel per school als op bestuurlijk niveau.

De stichtingsbegroting wordt ter informatie verzonden aan de gemeenten Den Haag en Rijswijk en aan de GPMR en ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht; het bestuursformatieplan wordt ter goedkeuring aan de GPMR voorgelegd.

Bestemmingsreserve stichtingsbreed

VO Haaglanden houdt een bestemmingsreserve (fonds VO Haaglanden) aan die tot doel heeft om uitgaven te dekken die voortvloeien uit stichtingsbrede beleidsinitiatieven en risico's en uitgaven die in redelijkheid niet aan individuele scholen toegerekend kunnen worden. De omvang van deze bestemmingsreserve bedraagt ultimo 2019 3,9 miljoen.

Financiële positie en resultaat

Resultaatanalyse

Het resultaat over 2019 bedraagt € 1,8 miljoen bij een begroting van € 0,3 miljoen negatief en is daarmee € 2,1 miljoen hoger dan begroot. Het positieve verschil is te herleiden tot € 10,8 miljoen meer baten, € 8,6 miljoen meer lasten en € 0,1 miljoen minder financiële baten en overige.

De rijksbijdragen zijn in 2019 € 7,4 miljoen hoger dan begroot. Er is sprake van een hoger lumpsumbedrag en hogere overige subsidies OCW van samen circa € 5,3 miljoen. De verhoging is deels toe te rekenen aan de toename van het aantal leerlingen en deels aan de verhoging van de GPL en de prestatiebox. Daarnaast is voor een bedrag van € 2,1 aan extra middelen ontvangen uit het Onderwijs covenant.

De overige overheidsbijdragen zijn hoger door inkomsten voor het realiseren van vastgoedprojecten. De kosten van deze vastgoedprojecten zijn opgenomen onder de huisvestingslasten.

De personele kosten zijn € 2,2 miljoen hoger dan de begroting; enerzijds door de toename van de aantallen medewerkers, anderzijds door de nieuw afgesloten CAO met een (structurele) salarisverhoging van 2,15% en de stijging van de pensioenpremies.

De huisvestingslasten zijn hoger als gevolg van het (eerder) realiseren van vastgoedprojecten.

De overige lasten zijn hoger als gevolg van de extra kosten van nieuw in gebruik genomen locaties.

De financiële lasten zijn hoger als gevolg van het vroegtijdig aflossen van de langlopende lening.

Ontwikkeling financiële positie

Door de sector zijn kengetallen bepaald op basis waarvan de financiële positie van onderwijsinstellingen kan worden getoetst. Daarnaast heeft VO Haaglanden haar eigen toetsingscriteria vastgesteld (zie bestuurlijke kaders). Hieronder is de situatie van VO Haaglanden per 31 december 2019 weergegeven:

Kengetallen	Sectornorm	VO Haag- landen norm	VO Haag- landen per 31-12-2018	VO Haag- landen per 31-12-2019
Solvabiliteit	> 30%	> 30%	48,5%	49,07%
Liquiditeit	> 0,75	> 1,0	1,76	1,80
Rentabiliteit driejaarlijks	0,0%	0,0%	0,94%	1,32%
Financiële buffer (AR/TB)	> 5%	> 10%	11,6%	10,8%

Op alle onderdelen voldoet VO Haaglanden aan zowel de sectornormen als aan haar eigen normen en is daarmee in staat om zowel op de korte als op de lange termijn onvoorziene risico's op te kunnen vangen.

Treasury VO Haaglanden

Doelstellingen

- het borgen van tijdige beschikbaarheid van benodigde geldmiddelen tegen de best mogelijke condities (beschikbaarheid);
- minimalisering van financieringskosten (leningen);
- optimaliseren van rendementen (beleggingen);
- kosteneffectief betalingsverkeer;
- risicominimalisatie van financiële transacties en posities.

Uitgangspunten

VO Haaglanden streeft naar een toereikende financiële positie, passend bij de toepasselijke wet- en regelgeving, met voldoende mogelijkheden om individuele scholen de ruimte te geven te investeren in onderwijskundige zaken, huisvesting en ICT. Met het oog op het afdekken van financiële risico's en het financieren van geplande investeringen worden reserves en voorzieningen opgebouwd passend voor de uitvoering van de onderwijsactiviteiten en het daarmee samenhangende door VO Haaglanden geformuleerde beleid.

Het treasurybeleid wordt gezien als een belangrijk onderdeel van het totale financiële beleid waarmee invulling wordt gegeven aan bovenstaande elementen.

Het treasurybeleid van de Stichting VO Haaglanden vindt plaats binnen de kaders van de "Regeling beleggen, lenen en derivaten van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 18 december 2018, nr. FEZ/1402273 (hierna te noemen "de regeling"), houdende regels voor onderwijsinstellingen omtrent het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten. In deze regeling heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de regels vastgelegd rondom treasury.

In het treasurystatuut wordt regelmatig verwezen naar "de regeling".

VO Haaglanden heeft uitsluitend het beheer over publieke middelen; het treasurystatuut beperkt zich dan ook tot deze publieke middelen.

Richtlijnen en limieten

Algemene richtlijnen (conform "de regeling")

- Verplichtingen aangaande leningen en beleggingen worden alleen aangegaan met financiële ondernemingen als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht.
- bij het aantrekken van leningen en het beleggen van tijdelijk overtollige middelen wordt door VO Haaglanden bij de financiële instelling aangegeven dat zij een niet professionele belegger is.

Richtlijnen inzake beleggingen

- Tijdelijk overtollige middelen worden belegd.
- De belegging wordt op een vooraf vastgestelde einddatum terugontvangen.
- De hoofdsom van de belegging wordt door de financiële onderneming te allen tijde gegarandeerd.
- Er wordt niet belegd in:
 - a. achtergestelde spaarrekeningen en achtergestelde deposito's;
 - b. aandelen of vergelijkbare producten
- De Raad van Toezicht wordt door het College van Bestuur geïnformeerd over (nieuwe) beleggingen.

Richtlijnen inzake leningen

- VO Haaglanden geeft geen leningen uit aan derden, aan personeel of aan andere organisaties, tenzij deze lening noodzakelijk is voor de uitvoering van de wettelijke taak van VO Haaglanden.
- Bij het aangaan van leningen gaat VO Haaglanden geen risico's aan die de continuïteit (van de doelstellingen) kunnen bedreigen.
- De Raad van Toezicht wordt door het College van Bestuur geïnformeerd over (nieuwe) leningen.

Richtlijnen inzake financiële derivaten

- Financiële derivaten mogen alleen worden ingezet voor het beperken van opwaartse renterisico's bij leningen.
- Financiële derivaten mogen alleen bestaan uit rentecaps of swaps.
- Onderstaande contractuele voorwaarden moeten in acht worden genomen:
 - a. er mogen geen clausules worden opgenomen die op enigerlei wijze de uitvoering van het toezicht op de instelling belemmeren;
 - b. er mogen geen additionele eenzijdige opzeggingsmogelijkheden of andere beperkende voorwaarden door de financiële onderneming worden opgenomen;
 - c. er mogen geen derivaten met margin calls worden afgesloten.
- Een derivaat wordt pas aangetrokken op het moment dat de lening is afgesloten.
- De nominale waarde van het derivaat mag niet groter zijn dan de onderliggende lening.
- De looptijd van het derivaat mag niet langer zijn dan de onderliggende lening,
- De Raad van Toezicht wordt door het College van Bestuur geïnformeerd over (nieuwe) derivaten.

In 2019 heeft VO Haaglanden, uit hoofde van minimalisering van de kosten, de langlopende lening bij ING afgelost. Aflossing heeft plaatsgevonden binnen het treasurybeleid zoals door VO Haaglanden is vastgesteld.

Personeelsbeleid

1. Ontwikkeling aantal fte's verdeeld over functiecategorieën

Overzicht medewerkers verdeeld naar functiecategorieën:

Functiecategorie	2019-2020 fte's	2018-2019 fte's	2017-2018 fte's	2016-2017 fte's
directie	28,2	30,6	26,0	25,9
OP	878,3	872,3	856,0	828,7
OOP	270,1	254,8	240,9	230,9
totaal	1.176,6	1.157,7	1.122,9	1.085,5

De in deze tabel opgenomen aantallen zijn gemiddelden in enig schooljaar en sluiten daarom niet aan met de personele lasten in deze jaarrekening.

2. Functiemix

Het doel van de functiemix is om ultimo 2015 het aandeel LB-functies met 50%-punt te laten dalen ten opzichte van de nulmeting in 2008 ten gunste van het aandeel LC-functies met 39%-punt en de LD-functies met 11%-punt. Binnen VO Haaglanden is deze doelstelling op nagenoeg alle scholen gerealiseerd dan wel zijn ze passend binnen de met de GMR gemaakt afspraken.

De scholen hebben de invoering gebruikt om een kwaliteitsslag te maken. Docenten moeten solliciteren als zij voor een hogere functieschaal in aanmerking willen komen. Na een 360° feedback en positieve beoordeling kan een docent worden gepromoveerd.

Overzicht van het verloop van de functiemix:

functies	nulmeting'08 fte's %	mix 2014 fte's %	mix 2015 fte's %	mix 2016 fte's %	mix 2017 fte's %	mix 2018 fte's %	mix 2019 fte's %
LB	481 66	222 29	222 28	234 29	228 29	255 29	229 26
LC	113 16	310 44	310 40	327 40	311 39	346 40	364 41
LD/LE	128 18	235 31	235 32	249 31	256 32	271 31	285 33

3. Overzicht bevoegdheden leraren

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de leraren van de scholen van VO Haaglanden verdeeld naar bevoegdheden.

bevoegdheden	2019-2020 fte's	2018-2019 fte's	2017-2018 fte's	2016-2017 fte's
Onbevoegd/benoembaar	103,3	98,2	94,2	76,8
2e graads bevoegd	360,2	360,9	360,5	352,0
1e graads bevoegd	414,8	413,2	401,3	380,7
totaal	878,3	872,3	856,0	809,5

Bij VO Haaglanden wordt veel aandacht gegeven aan het in opleiding zijn van leraren. Zij worden door de scholen gefaciliteerd om bevoegd te geraken.

4. Professionaliseringsactiviteiten scholen VO Haaglanden

Het (strategisch) Human-Resource-Management-beleid van de Stichting VO Haaglanden wordt voor een belangrijk deel vormgegeven op onze scholen. In het strategisch HRM-beleid staat immers centraal de koppeling tussen het personeelsbeleid en de onderwijskundige doelen die de organisatie zich stelt. In dit geval dus de doelen die de verschillende schoolorganisaties binnen de Stichting VO Haaglanden zich stellen. In het Strategische Beleidsplan 2016-2020 is onder andere de volgende beleidsambitie opgenomen:

In het kader van professionalisering geven de scholen van VO Haaglanden vorm aan:

1. mogelijkheden om van en met elkaar te leren bijvoorbeeld door het mogelijk maken van vormen van collegiale visitatie, professionele leergemeenschappen en good practices;
 2. het opleiden binnen de school door deelname aan de zogenaamde opleidingsscholen; een structureel verankerde gesprekscyclus gericht op reflectie en persoonlijke groei.
- Naast de activiteiten op bestuurs- en schoolniveau wordt er stedelijk door de Rode Loper een professionaliseringsprogramma aangeboden voor alle docenten werkzaam in het Haagse VO-onderwijs. Hierna wordt hiervan een kort overzicht gegeven.
- In het kader van het **strategische HRM-beleid van de scholen** kan gesteld worden dat iedere VO Haaglandenschool het belangrijk vindt de ontwikkeling van medewerkers te stimuleren. Uitgangspunt daarbij is dat binnen het strategisch HRM-beleid gezocht zal worden naar manieren om de kwaliteiten van de medewerkers te verbinden aan de onderwijskundige en organisatorische doelen die de school zich stelt. Daarbij is de rodelijn dat bij de verdere professionalisering van docenten aandacht wordt gegeven aan de vraag wat de docent wil (waarvoor is de docent gemotiveerd?), wat de docent kan (wat zijn de kennis en vaardigheden van de docent?) en welke ondersteuning en randvoorwaarden hij daarvoor nodig heeft (welke ruimte en hulpmiddelen zijn nodig?). Een aantal schoolleiders van de VO Haaglanden-scholen heeft deelgenomen aan de leergang Strategisch HRM van de VO Academie. In de Schoolplannen van onze scholen zijn de beleidsambities van de scholen opgenomen. Van deze ambities afgeleid vinden er op iedere school professionaliseringsactiviteiten plaats. Deze kunnen individueel gericht zijn maar ook op een team als geheel.
 - De verdere **professionalisering van docenten** wordt voornamelijk vormgegeven op schoolniveau. Iedere VO Haaglanden-school stelt daarvoor binnen de organisatie een scholingsplan op. In zo'n scholingsplan zijn de activiteiten aangegeven die binnen de schoolorganisatie opportuun zijn en dus gerelateerd aan de beleidsambities van het Schoolplan.

Met elkaar (College van Bestuur en rectoren en directeuren) zijn we van mening dat bijvoorbeeld ICT-professionalisering deels beter op centraal niveau vormgegeven kan worden. Inmiddels gebeurt dat ook. In het Strategisch Beleidsplan 2016-2020 is de beleidsambitie opgenomen "Voor alle medewerkers van de scholen van VO Haaglanden wordt in de komende jaren na- en bijscholing m.b.t. het gebruik van ICT aangeboden. Deze activiteiten kunnen op school- en/of bestuursniveau worden aangeboden."

In de schooljaren 2017-2018, 2018-2019 en 2019-2020 werden op bestuursniveau opnieuw centrale professionaliseringsactiviteiten georganiseerd rondom het thema ICT. In 2018 namen in totaal ongeveer 250 docenten deel aan de diverse ICT-activiteiten: meet-ups, trainingen, workshops en demonstraties. In 2019 (schooljaar 2019-2020) waren er dat ongeveer 350.

Ook in het schooljaar 2020-2021 zal er verder gegaan worden met de professionalisering van onze VO Haaglanden-medewerkers m.b.t. het gebruik van ICT in de school en in de klas

- In het nieuwe Strategische beleidsplan 2021-2025 zal er ruim aandacht zijn voor de kwalitatieve groei van ons docentenpotentieel. Kijkend naar het voortdurend grote aantal niet-bevoegde docenten binnen onze organisatie, de noodzaak het onderwijsproces anders te organiseren, het versterken van het didactische en pedagogische handelen van onze medewerkers is dat een absolute vereiste.
- In het afgelopen jaar is er in het kader van de CAO VO 2018-2019 gesproken over ontwikkeltijd. Alle VO Haaglanden-scholen hebben met de medewerkers van de school afspraken gemaakt op welke wijze deze ontwikkeltijd binnen de school een plaats heeft gekregen. In een aantal gevallen zijn daarbij ook andere zaken betrokken zoals afspraken over deskundigheidsbevordering, onderwijstijd en persoonlijk budget.

5. Opleidingsscholen

De regio Den Haag heeft al geruime tijd te maken met een kwantitatief en kwalitatief docententekort. Het leerlingaantal zal in de regio Den Haag tot 2027 nog fors toenemen. Onder andere daardoor zal het lerarentekort nemen in de komende jaren nog verder toe, in tegenstelling tot landelijke ontwikkelingen. Onder andere tegen deze achtergrond is het van belang de opleidingscapaciteit van docenten in de regio Haaglanden uit te breiden.

De regio Den Haag kent vanaf augustus 2019 een viertal zogenaamde: de Opleidingsschool Haaglanden (OSH), het Netwerk Opleiden Docenten (NOD), de Haagse Opleidingsschool (HOS) en vierde Opleidingsschool (4OLS). In deze vier opleidingsscholen werken verschillende scholen voor voortgezet onderwijs en lerarenopleidingen (in het hbo en WO) met elkaar samen in het opleiden en professionaliseren van (aankomende en zittende) docenten. Opleidingsscholen zijn dus een samenwerkingsverband van VO-scholen met de initiële lerarenopleidingen

Binnen iedere opleidingsschool zijn veel vo-onderwijsvormen vertegenwoordigd en is er een verscheidenheid aan scholen met verschillende leerlingenpopulaties. Deze diversiteit is kenmerkend voor de stad Den Haag en de regio Haaglanden. De OSH-studenten profiteren van deze verscheidenheid door kennis te maken met de verschillende scholen tijdens de cursusdagen, die steeds op verschillende scholen plaatsvinden (inclusief rondleiding door studenten), en waar mogelijk te rouleren tussen de scholen.

Als aanvulling op de expertise van de lerarenopleidingen leveren de scholen middels hun 'begeleiders op school' en hun vakcoaches een bijdrage aan de opleiding van de studenten. Daarnaast nemen de scholen een deel van het inhoudelijke opleidingstraject voor hun rekening. Een flink deel van deze studenten vindt na de opleiding een baan in een van de scholen in de regio Haaglanden. Daarmee levert de OSH een bijdrage aan de bestrijding van het kwalitatieve en kwantitatieve tekort aan leraren.

De Opleidingsscholen OSH, HOS, NOD en 4OLS zijn in staat de professionalisering van docenten (initieel en post-initieel) vorm te geven en het volume van de onderwijsarbeidsmarkt in de regio te handhaven en te vergroten.

✓ De Opleidingsschool Haaglanden (OSH)

In de Opleidingsschool Haaglanden (OSH) participeren negen vo-scholen uit Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer waaronder drie VO Haaglandenscholen: Lyceum Ypenburg, het Rijswijks Lyceum/Van Vredenburg College en het Maris College. De lerarenopleidingen waarmee in het kader van de OSH wordt samengewerkt zijn de lerarenopleidingen van de Hogeschool Rotterdam, de Hogeschool InHolland, de Universiteit Leiden (ICLON) en de Technische Universiteit Delft (SEC). In het jaar 2019 werden in totaal 176 opleidingsplaatsen binnen de scholen van de OSH aangeboden. Er is een selecte groep erkende opleidingsscholen in Nederland. Deze groep is erkend door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en wordt elke zes jaar getoetst door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). De Opleidingsschool Haaglanden is begin 2017 opnieuw beoordeeld door de NVAO en weer voor een periode van 6 jaar geaccrediteerd. Jaarlijks kent het Ministerie van OCW de scholen van OSH een subsidie toe van ongeveer €300.000.

✓ Opleidingsschool Netwerk Opleiden Docenten (NOD)

In het voorjaar van 2016 is de opleidingsschool NOD Haaglanden opgericht. NOD Haaglanden is een samenwerkingsverband van zeven vo-scholen van vier schoolbesturen en vier instituten voor lerarenopleidingen (de lerarenopleidingen van de Hogeschool Rotterdam, de Hogeschool Utrecht, de Universiteit Leiden (ICLON) en de Technische Universiteit Delft (SEC)). In NOD participeren het Haags Montessori Lyceum (HML) en de Johan de Witt Scholengroep (JWS).

In december 2017 heeft NOD Haaglanden de status van aspirant-opleidingsschool verworven in het kader van de Regeling Tegemoetkoming Aspirant Opleidingsscholen.

De opleidingsschool NOD onderscheidt zich in visie en organisatie van de andere opleidingsscholen door onder andere een sterkere focus op de noodzakelijke pedagogisch-didactische competenties van het docentschap en het werken van een docent in een grootstedelijke context.

Vanaf het schooljaar 2018-2019 wordt NOD Haaglanden gesubsidieerd door het Ministerie van OCW. (ongeveer 300.000 op jaarbasis). In het schooljaar 2018-2019 is binnen NOD Haaglanden aan in totaal 95 studenten van de lerarenopleidingen een opleidingsplaats aangeboden. Daarnaast zijn er nog een 25 tal zittende docenten geplaatst in een (additioneel) bevoegdheidstraject.

✓ De Haagse Opleidingsschool (HOS)

In het schooljaar 2018-2019 werd gestart met de derde Opleidingsschool HOS. Omdat de subsidieregeling bij DUS-I is gestopt wordt deze opleidingsschool gesubsidieerd met HEA-gelden (Haagse Educatieve Agenda). De derde opleidingsschool gaat zich met name richten op pedagogische en didactische vernieuwing. In de opleidingsschool HOS participeert van VO Haaglanden het Segbroek College.

De Opleidingsschool heeft in december 2019 de status van aspirant opleidingsschool toegekend gekregen en wordt vanaf augustus 2019 gesubsidieerd door het Ministerie van OCW (op jaarbasis 250.000 euro). Hieraan voorafgaand vond subsidiering plaats door de Gemeente Den Haag. Binnen HOS zullen op termijn 91 studenten worden opgeleid tot docent in het voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn binnen de scholen van de NOD nog eens 59 zittende docenten studierend voor (additionele) bevoegd.

✓ De vierde Opleidingsschool (4OLS)

In het schooljaar 2019-2020 is een start gemaakt met de 4e opleidingsschool onder de naam 4OLS. In 4OLS participeren in totaal 7 scholen waarvan 2 VO Haaglanden-scholen: Het Maerlant-Lyceum en Gymnasium Haganum. 4OLS onderscheidt zich in haar visie en organisatie van de drie andere opleidingsscholen door een sterke focus op persoonlijke ontwikkeling en verbinding.

In het najaar 2019 is door 4OLS het ontwikkelplan en een activiteitenoverzicht vastgesteld.

4OLS zal in januari 2020 de eerste studenten (in samenwerking met ICLON-Leiden, IVL-Hogeschool Rotterdam en SEC-TU Delft) gaan opleiden.

6. Activiteiten in het kader van de Rode Loper

Schoolleiders en docenten van de VO Haaglanden scholen nemen deel aan een groot aantal activiteiten die door De Rode Loper worden georganiseerd.

3.1 Mastermodule voor schoolleiders

In samenwerking met de NSO-CNA Leiderschapsacademie worden deze modules georganiseerd. Aan de modules "Leiderschap binnen stedelijk onderwijs" en "Persoonlijk Leiderschap" werd in totaal door 30 leidinggevers deelgenomen waarvan een 14-tal leidinggevers van VO Haaglanden-scholen.

3.2 De Haagse Lucifer voor docenten en schoolleiders

In 2019 participeerden 21 docenten (deels VO Haaglanden-docenten) in het programma van de Haagse Lucifer. Ook voor schoolleiders is er inmiddels een Haagse Lucifer-programma. Aan dit programma werd door 8 Haagse schoolleiders (waaronder enkele VO Haaglanden-schoolleiders) deelgenomen.

3.3 Professionalisering van docenten

De module 'Korte lontjes' is ontwikkeld en aangeboden. In totaal 32 docenten (waarvan 19 VO Haaglanden-docenten) hebben hieraan deelgenomen.

3.4 Bevoegdheidstrajecten (tweedegraads, in company)

Het terugdringen van on(der)bevoegdheid is een belangrijk speerpunt in Den Haag e.o. Om het voor docenten uit deze groep zo aantrekkelijk mogelijk te maken om een opleiding te volgen, is met de Hogeschool Utrecht afgesproken dat zij twee programma's voor tweedegraads bevoegdheid (een maatwerk-programma en een opleidingsprogramma voor groepsleerkrachten) in Den Haag verzorgen. In totaal volgden meer 30 docenten (waaronder VO Haaglanden-docenten) via de Rode Loper één van de twee aangeboden bevoegdheidstrajecten.

7. Lerarenbeurzen

Leraren kunnen, indien zij dat wensen, een bachelor-, master- of post initiële masteropleiding gaan volgen. Dit kan voor een premaster- of schakelprogramma dat voorafgaat aan een universitaire masteropleiding. In al deze gevallen kan een docent een lerarenbeurs (voor maximaal 3 jaar) aanvragen. De aanvraagperiode voor de lerarenbeurs loopt van 1 april tot en met 30 juni. De beurs wordt toegekend per onderwijssector en op volgorde van binnenkomst. De aanvragen worden gedaan bij DUO.

Leraren die om de een of andere reden niet in aanmerking komen voor een DUO-lerarenbeurs kunnen wel in aanmerking komen voor een Haagse Lerarenbeurs. In het kader van de Haagse Educatieve Agenda (HEA) wordt leraren in Den Haag de mogelijkheid geboden een lerarenbeurs aan te vragen. Met de Haagse Lerarenbeurs wordt het aantal lessen dat onbevoegd wordt gegeven verder teruggedrongen.

De Haagse lerarenbeurs richt zich op drie deelgroepen:

1. onbevoegde leraren;
2. leraren met een pabo-diploma die een tweedegraads bevoegdheid willen behalen;
3. leraren met een tweedegraads bevoegdheid die een eerstegraads bevoegdheid willen behalen.

Huisvestingsbeleid

Ruimtebehoefte

In 2019 is het aantal VO leerlingen in Den Haag toegenomen met 1%. VO Haaglanden is met 2% gegroeid. Daaruit blijkt dat ook het marktaandeel van de scholen van VO Haaglanden is toegenomen (0,11%). In de gemeente Rijswijk is het leerlingenaantal stabiel gebleven.

De grootste groei vond opnieuw plaats bij het Haags Montessori Lyceum (11%). Deze groei kon worden

opgevangen door de ingebruikname van een dependance aan de Neuhuyskade. Ook voor Maris Waldeck is een tweede gebouw in gebruik genomen aan het Cantateplein en konden de noodlokalen aan de Toscaninistraat worden verwijderd.

Het gereed maken van deze gebouwen ten behoeve van Voortgezet Onderwijs is, zoals gebruikelijk, gerealiseerd door de medewerkers van de afdeling Huisvesting van BMO en gefinancierd door de gemeente Den Haag.

De bezettingsgraad van de schoolgebouwen van VO Haaglanden ligt nu op 92% (96% in 2018). Daarmee is er enige ruimte gecreëerd voor de verwachte groei van het leerlingenaantal in de gemeente Den Haag. Tevens is de bezetting passend voor een efficiënte bedrijfsvoering.

Beleid

De afdeling huisvesting van het BMO realiseert en handhaaft binnen de normen goede huisvesting voor alle scholen en biedt ondersteuning aan de scholen op huisvestings- en facilitair gebied. De onderhoudssituatie van de gebouwen is goed.

Scholen kunnen kennis en expertise van de afdeling huisvesting inschakelen op de gebieden-coördinatiebouwkundigeprojectenenwerkzaamheden, gemeentelijkeregelingen, subsidies/fondsen, veiligheid/gezondheid/milieuaspecten (asbest, legionella, brandveiligheid etc.), aanbestedingen, algemene vraagbaak.

Bij grote projecten ligt de coördinatie voor bouwkundige, elektrotechnische of werktuigbouwkundige werkzaamheden bij de afdeling huisvesting. Het reguliere- of dagelijks onderhoud dient de school zelf te coördineren.

Om de veiligheid van leerlingen en personeel in de schoolgebouwen te waarborgen worden periodieke keuringen uitgevoerd inzake brandveiligheid, de veilige werking van elektrotechnische-, werktuigbouwkundige- en liftinstallaties en het veilig werken op daken.

De gebruiker van een gebouw is zelf verantwoordelijk voor o.a. het dagelijks onderhoud en een calamiteiten-, BHV- en ontruimingsplan en dient zich te houden aan de gebruikersvoorschriften die worden opgesteld door de Brandweer.

Overheden

Vooruitlopend op toekomstige wetwijziging heeft de gemeente Den Haag in 2019 in samenwerking met de schoolbesturen een Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld voor de periode 2020-2030.

Voor de 2 gebouwen van Maris Waldeck is vervangende nieuwbouw opgenomen in het IHP in 2026. Voor het HML wordt ingezet op vervangende nieuwbouw voor de locatie Neuhuyskade. Voor het gebouw aan de Nassau Bredastraat zullen scenario's worden uitgewerkt voor hetzij vervangende nieuwbouw, hetzij renovatie, in een tijdspanne van 10 jaar.

Ook de gemeente Rijswijk heeft een aanzet gemaakt voor het opstellen van een IHP. Een goed initiatief in het kader van het gebouw van het Rijswijks Lyceum, dat in 1962 is gebouwd en waarvoor een visie moet worden ontwikkeld over de toekomst van dit gebouw.

Huisvestingsactiviteiten in 2019

Naast het planmatige eigenaarsonderhoud en kleinere aanpassingen zijn in 2019 de volgende projecten gestart en/of gerealiseerd:

- In de zomer van 2019 is gestart met de revitalisering van het Segbroek College aan de Goudsbloemlaan. Het rijksmonument van architect J.J.P. Oud uit 1956 wordt aan de binnenzijde gemoderniseerd met behoud van de monumentale aspecten.

Op het parkeerterrein achter de gymzalen zijn 20 noodlokalen geplaatst waar de leerlingen tijdens de bouwwerkzaamheden hun lessen volgen. De korte vleugel, waar de Binas lokalen zijn gevestigd blijft gedurende de werkzaamheden in gebruik. De gymzalen van het hoofdgebouw doen dienst als pauzeruimte en mediatheek tot deze gereed zijn in het hoofdgebouw. Een logistieke puzzel, noodzakelijk om ook tijdens de renovatie alle faciliteiten voor goed onderwijs aan te bieden.

- In september 2019 is door het HML het voormalige kantoorpand aan de Neuhuyskade in gebruik genomen. In dit gebouw is een vernieuwend huisvestingsconcept gerealiseerd dat naadloos aansluit bij het onderwijsconcept van het HML voor de mavo-havo leerlingen.
Op de Neuhuyskade komt de indeling van het gebouw tegemoet aan de wens om de structuur van de klaslokalen los te laten. Er zijn beperkte instructieruimtes voor uitleg. Daarnaast zijn er leerpleinen waarop de leerlingen aan de slag kunnen in kleine of grotere groepen. Zo zijn er een kunst- en cultuurleerplein, een science-afdeling en een kookplein. Op deze manier kunnen we projectonderwijs in het gebouw mogelijk maken.
- Bij Gymnasium Haganum zijn voorbereidingen getroffen om in 2020 een aanvraag in te dienen voor de Cofinancieringsregeling Energiebesparende Maatregelen van de gemeente Den Haag. Uitvoering staat gepland in de zomer van 2020. Verduurzaming van onze monumentale gebouwen staat vaak op gespannen voet met de voorwaarden die de monumentencommissie stelt. Daarmee blijft het opstellen van maatwerkplannen een continue opgave.
- Bij JWS hebben vooral vervangingswerkzaamheden plaatsgevonden in de gebouwen Glasblazerslaan en Hooftskade (bouwjaar 1996). In 2019 is op beide locaties al het sanitair vernieuwd en is de verlichting vervangen door ledverlichting. In 2020 zullen de liftinstallaties worden gereviseerd.
- De 3e fase van de revitalisering van de buitenzijde van Maris Belgisch Park is afgerond in de zomer van 2019. Scheuren in het metselwerk, grindbetonnen waterslagen en het stenen bordes zijn hersteld. De kozijnen zijn geschilderd en op het dak wordt valbeveiliging aangebracht ten behoeve van het veilig werken op daken.
In 2020 zullen de laatste werkzaamheden aan de binnenzijde worden afgerond ten aanzien van herstel van de monumentale wand- en vloertegels in het gebouw.
- In oktober 2019 is de locatie Maris Waldeck aan het Cantateplein in gebruik genomen ten behoeve van de bovenbouwleerlingen. In het voormalige basisschool gebouw moest niet alleen veel achterstallig onderhoud weggewerkt worden. Ook moest het gebouw geschikt gemaakt worden VMBO onderwijs met een ICT lokaal, een kooklokaal en een lokaal voor techniekonderwijs.
- Voor het Montessori Lyceum, Nassau Bredastraat, is in de lokalen aan de meest zonbelaste gevel een luchtbehandelingsinstallatie met warmteterugwinning aangebracht. Ook is de administratievleugel gemoderniseerd met transparante en flexibele werkplekken.
- Ook voor het Maerlant Lyceum worden voorbereidingen getroffen om in 2020 een aanvraag in te dienen voor de Cofinancieringsregeling Energiebesparende Maatregelen van de gemeente Den Haag. Vooral het vervangen van de stalen kozijnen door isolerende kozijnen met dubbel glas staat de komende jaren op het programma. Naast de beperking van het energieverbruik is daarmee ook een stap gemaakt in het realiseren van een aangenaam binnenklimaat.

ICT-beleid

In 2016 is het strategisch plan 2016-2020 vastgesteld. In dit plan zijn diverse beleidsambities geformuleerd die betrekking hebben op ICT. Ook in het nieuw te ontwikkelen strategisch plan zal veel aandacht besteed worden aan het onderwerp ICT.

Beleidsambities

De scholen van VO Haaglanden ontwikkelen een visie over de inzet en het gebruik van ICT-middelen binnen de school. In 2016 is een werkgroep in het leven geroepen met een brede afvaardiging uit de gehele stichting: de werkgroep onderwijs en ICT. In gezamenlijkheid wordt invulling gegeven aan de vraag wat hebben we op de scholen, wat kunnen we van elkaar leren en hoe kunnen we (op onderdelen in gezamenlijkheid) verbeteringen realiseren.

In het afgelopen jaar heeft VO Haaglanden een veelheid aan Inspiratiesessies over onderwijs & ICT georganiseerd voor de medewerkers van de scholen. De docenten hebben zich in kleinere groe-

pen verder verdiept in bepaalde onderwerpen. Ze doen op deze wijze kennis op, verbeteren hun algemene vaardigheden en zoeken naar vakspecifieke voorbeelden. Sinds januari 2019 worden er verdiepende workshops georganiseerd die voor alle docenten en vakgebieden interessant zijn.

Informatiebeveiliging

In 2019 zijn stichtingsbreed vervolgstappen gezet voor het optimaliseren van de informatiebeveiliging. Aanvullend op de verscherpte wet- en regelgeving (AVG) heeft VO Haaglanden haar eigen visie en beleid ingebracht op dit onderwerp.

Concrete invulling van het veiligheidsbeleid is vormgegeven door:

- security-officers;
- aanvullende technische beveiligingen, zoals tokens en firewalls;
- aanvullende netwerkbeveiliging;
- procesbeschrijvingen, waaronder de procedure “melden datalekken”;
- verscherpen van de op de AVG toegespitste privacyreglementen;
- do’s en don’t lijstjes;
- beschrijvingen van ICT-beveiligingsprocessen (bijvoorbeeld in- en uit dienst);
- inventarisatie van gebruikers van hardware;
- bewerkersovereenkomsten afsluiten
- aanzet tot het opzetten van een verwerkersregister

De externe functionaris gegevensbescherming speelt samen met de beleidsmedewerker ICT een belangrijke rol in de borging en continuering van de AVG.

Infrastructuur

In 2019 zijn geen majeure aanpassingen aangebracht in de infrastructuur bij de scholen en bij het ondersteuningsbureau. Er is op een aantal scholen wel doorontwikkeld als het gaat om VDI en andersoortige beveiligingsmaatregelen in de infrastructuur om steeds meer een professionele ICT-omgeving in te richten die aansluit bij de beleidsdoelstellingen rondom informatieveiligheid en continuïteit. In 2020 zal VO Haaglanden toetreden tot het samenwerkingsverband Glaslokaal, waarmee ook de glasvezelinfrastructuur voor alle scholen geborgd wordt. Door deze zogenaamde “inbestedingsstructuur” wordt continuïteit van de bestaande internetinfrastructuur voor de langere termijn geborgd.

Toekomst en continuïteit

Algemeen

VO Haaglanden heeft een gezonde financiële basis, uitgaande van de signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs en is mede daardoor prima in staat om invulling te geven aan haar strategische doelstellingen. Het strategisch beleidsplan 2016-2020 ondersteunt het borgen van die doelstellingen. Een onmisbaar onderdeel van het borgen van de toekomstplannen is het managen van de continuïteit. Daarvoor worden diverse instrumenten gebruikt, die in dit hoofdstuk aan bod komen. Voor het schooljaar 2019-2020 is een kaderbrief opgesteld als start voor de begrotingscyclus. In deze kaderbrief zijn, op basis van de interne- en externe ontwikkelingen, door het College van Bestuur speerpunten benoemd waaraan invulling gegeven moet worden. Deze speerpunten liggen in het verlengde van de eerdergenoemde ontwikkelingen en spitsen zich toe op een aantal beleidsambities uit het strategisch plan. In de kaderbrief wordt expliciet gevraagd om de doelmatigheid van uitgaven te verantwoorden. In de nieuwe schooljaarcyclus zal tussentijds gemonitord, en waar nodig bijgestuurd worden op de speerpunten uit de kaderbrief, en specifiek op de doelmatigheid van uitgaven.

A1 Ontwikkeling in leerlingaantallen en personeelsbezetting

Ontwikkeling aantallen leerlingen in Den Haag en Rijswijk										
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2034
Den Haag	28.378	28.804	29.134	29.467	29.792	30.124	30.220	30.333	30.247	29.008
Rijswijk	2.370	2.356	2.388	2.435	2.484	2.529	2.533	2.501	2.501	2.542
Totaal	30.748	31.160	31.522	31.902	31.276	32.653	32.753	32.834	32.748	31.550

Uit: gegevens Gemeente Den Haag en Gemeente Rijswijk

Een belangrijk onderdeel van strategisch inzicht en sturingsmogelijkheden betreft het aantal leerlingen voor de komende jaren. Uit bovenstaande tabel blijkt dat de komende jaren in het werkgebied van VO Haaglanden het aantal leerlingen naar verwachting toeneemt. De scholen van VO Haaglanden willen in de toekomst een aantrekkelijke en interessante leeromgeving bieden voor de leerlingen uit de regio.

Om deze groeiende populatie te kunnen voorzien van goed onderwijs zijn medewerkers nodig die zich kunnen en willen ontplooiën binnen de visie van VO Haaglanden en daarmee een bijdrage leveren aan goede voorzieningen voor de leerlingen. De onderwerpen uit het onderdeel personeelsbeleid, zoals elders in dit jaarverslag beschreven, moeten bijdragen aan het ontwikkelen van deze docenten. In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe deze aantallen zich de komende jaren ontwikkelen.

Ontwikkelingen aantallen Fte's en leerlingen VO Haaglanden		prognose		
Kengetal (stand 31/12)	verslagjaar 2019	2020	2021	2022
Personele bezetting in fte:				
o Bestuur/management	28,2	26,8	26,3	25,5
o Personeel primair proces	878,3	899,4	896,3	894,1
o Ondersteunend personeel	254,8	279,5	277,4	274,8
Totaal fte's (exclusief vervanging)	1.161,3	1.205,7	1.200,0	1.194,4
Leerlingaantallen per 31/12	14.094	14.157	14.238	14.327

De aantallen FTE's en leerlingen zijn voor de prognose gebaseerd op de individuele prognoseopgaven van de scholen.

Ontwikkelingen Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO)

In 2019 heeft definitieve besluitvorming plaatsgevonden in het kader van het RPO, waarbij tussen Schoolbesturen in Den Haag en omgeving afspraken zijn gemaakt over een goede invulling van het toekomstige onderwijsaanbod, waaronder het ter beschikking stellen van voldoende en goede huisvesting, rekening houdende met de te verwachten groei in de regio Haaglanden.

In 2019 is voor het HML is een tweede vestiging in gebruik genomen aan de Neuhuyskade, waar op termijn 400 leerlingen gehuisvest kunnen worden. In het RPO en in het IHP van de gemeente Den Haag is voorzien in nieuwbouw op termijn voor het Maris College en het HML.

A2 Meerjarenbegroting 2018 - 2021

* € 1.000

VO Haaglanden prognosticeert 3 jaren vooruit omdat er geen majeure investeringen te verwachten zijn die het noodzakelijk zouden maken om 5 jaar te prognosticeren.

Balans

* € 1.000	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2020 EUR Prognose	31-12-2021 EUR Prognose	31-12-2020 EUR Prognose
Activa				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	11.615	11.993	11.614	10.318
Financiële vaste activa	6.382	6.590	6.798	7.006
Vaste activa, totaal	17.997	18.583	18.412	24.573
Vlottende activa				
Voorraden	17.313	21.339	24.048	20.710
Liquide middelen	13.029	9.168	6.407	11.115
Vlottende activa, totaal	30.341	30.507	30.455	31.826
Activa totaal	48.338	49.090	48.867	49.150
Passiva				
Eigen vermogen	23.722	25.308	23.584	23.367
Eigen vermogen, algemene reserve	15.148	16.055	16.633	16.480
Eigen vermogen, bestemmingsreserve	8.573	9.252	6.952	6.887
Voorzieningen	7.783	6.783	8.283	8.783
Langlopende schulden	0	0	0	0
Kortlopende schulden	16.834	17.000	17.000	17.000
Passiva totaal	48.338	39.713	39.713	39.713

Staat van baten en lasten

* € 1.000	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2020 EUR Prognose	31-12-2021 EUR Prognose	31-12-2022 EUR Prognose
Baten				
Rijksbijdragen	126.715	130.921	134.660	137.047
Overige overheidsbijdragen en subsidies	6.422	10.399	3.514	1.287
Overige baten	7.062	5.547	5.929	5.682
Totaal baten	140.199	146.867	144.103	144.016
Lasten				
Personeelslasten	103.192	108.281	114.633	115.650
Afschrijvingen	1.402	2.112	2.379	2.296
Huisvestingslasten	16.130	19.435	12.829	10.477
Overige lasten	17.577	15.653	16.184	16.006
Totaal lasten	138.301	145.481	146.025	144.429
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering	1.898	1.386	-1.921	-414
Financiële baten	207	208	208	208
Financiële lasten	259	8	10	12
Saldo financiële bedrijfsvoering	- 52	200	198	196
Buitengewoon resultaat				
Totaal resultaat	1.846	1.586	-1.723	-217

Toelichting bij de (geprognosticeerde) balans en staat van baten en lasten

De toename van de Rijksbijdrage is in lijn met het groeiende aantal leerlingen.

De overige overheidsbijdragen laten vanaf 2019 omdat er minder grote bestedingen worden verwacht om huisvesting te realiseren. Deze bestedingen worden bekostigd door de Gemeente Den Haag. Om die reden is vanaf 2019 eveneens een afname te zien in de huisvestingslasten.

De personele lasten stijgen in lijn met de toename van het aantal medewerkers dat benodigd is voor het groeiende aantal leerlingen.

Financieringsstructuur

De meerjarenbegroting 2020-2022 van VO Haaglanden is structureel sluitend. De kengetallen geven aan dat VO Haaglanden aan de signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs voldoet.

Kengetallen financiële positie	2018	2019	2020	2021	2022
Solvabiliteit	48,58%	49,07%	51,55%	48,26%	47,54%
Solvabiliteit incl. voorzieningen	63,14%	65,18%	65,37%	65,21%	65,41%
Liquiditeit (current ratio)	1,75	1,80	1,79	1,79	1,87
Rentabiliteit ten opzichte van bedrijfsopbrengsten inclusief rentebaten	1,54%	1,32%	1,08%	-1,20%	-0,15%
Kengetallen overig, alleen realisatie	2018	2019	2020	2021	2022
Weerstandsvermogen (EV/TB)	17,1%	16,9%	17,2%	16,4%	16,2%
Financiële buffer (AR/TB) incl rentebaten	11,8%	10,8%	10,9%	11,5%	11,4%
Kengetallen overig, met prognose	2018	2019	2020	2021	2022
Normatieve kapitalisatiefactor	22,3%	20,8%	20,4%	20,7%	19,9%

Normatieve kapitalisatiefactor

Er zijn in het verleden meerdere onderzoeken (o.a. Koopmans en Don) geweest naar de wenselijke vermogenspositie van onderwijsinstellingen, mede in relatie tot de financiering van de materiële vaste activa. Dergelijke onderzoeken vonden veelal plaats in de periode dat de middelen voor huisvesting zijn gedecentraliseerd naar de instellingen.

Vanaf 2019 gaat de Inspectie van het Onderwijs mede op basis van de normatieve kapitalisatiefactor een signalerende toetst uitvoeren op de hoogte van het vermogen van onderwijsorganisaties.

Dit kengetal wordt als volgt berekend: Normatieve kapitalisatiefactor = (TA – EV + normatief EV)/TB.

Overige rapportages

Risicobeheersing VO Haaglanden

B1 rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheers- en controlesysteem

VO Haaglanden wenst een goed beeld te hebben van de risico's en kansen die van invloed kunnen zijn op het realiseren van de doelstellingen van de stichting. Daarvoor is een risicomanagementsysteem een goed hulpmiddel. Met een dergelijk systeem voldoet VO Haaglanden aan de eis van de overheid om een risicobeheersingssysteem te hebben waarin wordt onderzocht welke onzekere factoren invloed op het behalen van de doelstellingen hebben. In 2017/2018 heeft met een brede delegatie van College van Bestuur, rectoren, directeuren en stafmedewerkers een (nieuwe) risico-inventarisatie plaatsgevonden, hierbij ondersteund door een externe deskundige. De uitkomsten hiervan zijn meegenomen in de volgende paragrafen.

In de volgende paragrafen worden de door VO Haaglanden onderkende risico's benoemd en wordt aangegeven op welke wijze de beheersing wordt vormgegeven.

B2 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

1. Instabiele bekostiging rijksoverheid

Beschrijving

De zekerheid over de mate van bekostiging is voor publieke partijen, zoals het onderwijs, van belang om goede onderwijskwaliteit te kunnen leveren en een betrouwbare werkgever te kunnen zijn. De overschotten of tekorten die op onverwachte momenten doorgelegd worden naar de scholen dragen niet bij aan die kwaliteit en betrouwbaarheid en hebben invloed op de financiële positie van de scholen. Naar alle waarschijnlijkheid wordt vanaf 2021 door OCW een vereenvoudigd bekostigingsmodel ingevoerd.

Maatregel

VO Haaglanden werkt met meerjarenbegrotingen om een zo goed mogelijke inschatting te maken van baten en lasten van de scholen. Via managementrapportages wordt de uitvoering maandelijks gemonitord en waar nodig (eveneens voor de lange termijn) bijgestuurd. Ook in het schooljaar 2019-2020 wordt een kaderbrief gebruikt waarin expliciet is aangegeven dat het verantwoorden van de doelmatigheid van uitgaven een speerpunt is. Tussentijds vindt monitoring op dit onderdeel plaats. Er zijn berekeningen gemaakt over de effecten van de nieuwe bekostigingssystematiek.

2. Passend onderwijs

Beschrijving

Met ingang van 2014 is het Passend Onderwijs ingevoerd met als doel dat zoveel mogelijk leerlingen een plek krijgen in het reguliere onderwijs. Om dat mogelijk te maken zijn er samenwerkingsverbanden ingericht. VO Haaglanden is aangesloten bij het Samenwerkingsverband Zuid-Holland-West. De gezamenlijke schoolbesturen binnen dit samenwerkingsverband zijn verantwoordelijk voor de opvang en de financiering van zorgleerlingen. De financiering van het LWOO- en PRO-onderwijs loopt via het Samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband geeft inhoudelijke sturing aan de regionale vraagstukken. Daarnaast moeten eventuele financiële tekorten binnen het samenwerkingsverband door de schoolbesturen worden opgevangen.

Maatregel

VO Haaglanden heeft er belang bij dat het samenwerkingsverband zowel financieel als inhoudelijk goed functioneert. Zij ondersteunt daarmee immers de ambities van VO Haaglanden in de door haar uitgesproken verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor een stelsel van onderwijsvoorzieningen dat alle jonge mensen ondersteuning biedt die past bij hun aanleg en ambitie middels een pluriform aanbod van scholen. De betrokkenheid en inspraak om mede sturing te geven aan rol, beleid en uitvoering van het samenwerkingsverband is daarmee wezenlijk, ook om zicht te houden op en waar nodig sturing te geven aan financiële besluitvorming. VO Haaglanden is voorzitter in het Dagelijks Bestuur en neemt deel aan activiteiten zoals directiekringen en plaatsingstafels.

3. Aanbestedingstrajecten

Beschrijving

VO Haaglanden doet elk jaar een aantal aanbestedingen waarvan de financiële waarde vaak omvangrijk is, zeker als het om nieuwbouw of renovaties gaat.

De komende jaren staan investeringen voor de deur in het kader van de groei van het aantal leerlingen en de bijbehorende capaciteitsuitbreiding. Daarnaast zijn er minder omvangrijke aanbestedingen.

De regelgeving voor aanbestedingen is vastgelegd in specifieke wetgeving. Het niet voldoen aan deze wet- en regelgeving kan leiden tot extra kosten en/of het gekort worden op de bekostiging.

Maatregel

Gezien de omvang van sommige aanbestedingstrajecten, zoals nieuwbouw en verbouw, kiest VO Haaglanden ervoor om zich in voorkomende gevallen te laten ondersteunen door inhoudelijke en juridische experts.

Door de afdeling huisvesting van het bestuursbureau en door concerncontrol worden de aanbestedingstrajecten van de scholen permanent gemonitord. Om dit op een goede manier te kunnen doen, worden de medewerkers van dit bureau regelmatig (bij)geschoold op het gebied van aanbestedingen. De scholen worden bij school specifieke aanbestedingen ondersteund door de afdeling huisvesting en ook daar waar nodig door externe specialisten. Voor specifieke onderdelen van de aanbesteding zoals inhuur personeel en aanschaf hardware zijn raamcontracten afgesloten.

4. Imagoschade

Beschrijving

Incidenten binnen scholen kunnen leiden tot imagoschade met grote financiële consequenties. Negatieve publiciteit in lokale of landelijke of social media kan rechtstreeks effect hebben op aanmeldingscijfers en op de werving en behoud van medewerkers. Het effect op de instroom van nieuwe leerlingen en daarmee de financiële effecten kunnen nog jaren voortduren.

Maatregel

Met de scholen zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop op incidenten wordt gereageerd, maar het is vooral aan de schoolleiding om vroegtijdig te signaleren waar mogelijke imagoschade kan ontstaan. Het preventief in gesprek gaan, dan wel trachten een mogelijk incident te voorkomen, staat centraal. De schoolleiding is verplicht vroegtijdig in contact te treden met het bestuur om de risico's en effecten van imagoschade te beperken.

Samenwerking en adequaat, waar mogelijk preventief ingrijpen zijn sleutelbegrippen.

Begin 2019 is een crisisprotocol opgesteld en zijn alle betrokkenen binnen VO Haaglanden door een gespecialiseerde organisatie getraind op het onderdeel crisismanagement.

5. Concurrentie

Beschrijving

(Potentiële) leerlingen moeten wat te kiezen hebben als het gaat om onderwijs. In de Haagse regio is aan keuze wat dat betreft geen gebrek. De grote hoeveelheid scholen biedt (potentiële) leerlingen legio keuze. Voor de scholen zelf betekent dit dat het onderwijsaanbod van een zodanig kwalitatief gehalte is dat kinderen daadwerkelijk kiezen voor die school en niet voor een andere school in de regio.

Maatregel

VO Haaglanden heeft afgelopen jaar in haar strategisch beleidsplan een aantal punten opgenomen die hierop inspelen. Te noemen valt:

- de huidige onderwijskwaliteit wordt geborgd en verder versterkt;
- verdere professionalisering van het onderwijs;
- invulling geven aan een optimale zorgstructuur;
- leerlingen worden actief betrokken bij schoolbeleid;
- duurzaamheid (van gebouwen).

Op al deze beleidsterreinen zijn en/of worden door schoolleiders acties ondernomen.

6. Arbeidsconflicten

Beschrijving

VO Haaglanden is een grote onderwijsinstelling met veel medewerkers (circa 1.500). Er zullen zich met deze omvang altijd arbeidsconflicten kunnen voordoen. De effecten van een arbeidsconflict kunnen financieel aanzienlijk zijn. Daarnaast kan dit tot een nadelige uitstraling leiden binnen een school.

Maatregel

Binnen VO Haaglanden worden regelmatig beoordelings- en functioneringsgesprekken gehouden om mogelijke verstoringen in de arbeidsrelatie in een vroegtijdig stadium te kunnen signaleren. Daarnaast worden aanvullende gesprekken gevoerd tussen schoolleiding en medewerkers van de school indien er ongewenst gedrag wordt waargenomen, dat aanleiding kan zijn tot een potentieel arbeidsconflict.

7. Onvoldoende gekwalificeerd personeel

Beschrijving

In het onderwijs wordt de komende jaren een groot tekort verwacht van bevoegde docenten. Door het feit dat er binnen de regio den Haag een groei te verwachten is van het aantal leerlingen, wordt dit tekort nog verder versterkt.

Maatregel

Er wordt intensief (politiek) gelobbyd om hiervoor structurele oplossingen te realiseren, bijvoorbeeld door het realiseren van een lerarenopleiding in de regio Den Haag.

VO Haaglanden zal waar mogelijk op landelijk gebied meedenken om dit probleem waar mogelijk te beperken. De scholen van VO Haaglanden participeren in één van de vier opleidingsscholen in Den Haag.

8. Risico's bouwprojecten/voorfinanciering

Beschrijving

Door de groei van het aantal leerlingen in de Haagse regio en de wens van VO Haaglanden om het marktaandeel te continueren, zal de komende jaren sprake zijn van nieuwbouw, verbouw en renovatie.

De financiering van deze nieuwbouwprojecten en grootschalige renovaties vindt plaats vanuit gemeentelijke middelen. VO Haaglanden is zelf de bouwheer en de juridisch eigenaar van de gebouwen, hetgeen betekent dat ook de risico's bij VO Haaglanden liggen zoals ontoereikende bekostiging door onvoorziene omstandigheden tijdens de bouw, faillissementen van aannemers of budgetoverschrijdingen.

Maatregel

Binnen VO Haaglanden wordt daarnaast een stringent budgetbeheer uitgevoerd. Twee maal per jaar vindt overleg plaats over de bouw wensen van de scholen en de realiseerbaarheid hiervan. Dit overleg gebeurt tussen college, afdeling huisvesting en de afdeling financiën en moet leiden tot inhoudelijke en financieel sluitende businesscases. Na aanvang van de bouw vindt er strikte monitoring plaats op realisatie en budget. VO Haaglanden beschikt over een treasury statuut waarin is vastgelegd op welke wijze financiering van projecten plaatsvindt.

9. ICT en informatieveiligheid

Beschrijving

Met de invoering van de AVG zijn er striktere voorwaarden gesteld aan de beveiliging van persoonsgegevens. Bij VO Haaglanden geldt dat er veel persoonsgegevens worden verwerkt over leerlingen en medewerkers. Risico's in deze zijn dan dat deze gegevens beschikbaar komen voor partijen die daar volgens de AVG geen recht op hebben.

Voor de financiële, personeels- en huisvestingsadministratie wordt gebruik gemaakt van digitale systemen. Deze systemen zijn kwetsbaar voor storingen en virussen, maar voor brand- en waterschade.

Maatregel

Vanaf 2016 is binnen VO Haaglanden het informatieveiligheidsbeleid versterkt door centrale kaderstelling vanuit het bestuursbureau. Invoering en monitoring hiervan vindt permanent plaats. VO Haaglanden hecht er waarde aan dat gegevens van medewerkers en leerlingen goed beschermd worden en dat voldaan wordt aan de vigerende wet- en regelgeving. VO Haaglanden heeft zich de afgelopen jaren ingespannen om deze informatieveiligheid verder vorm te geven. Binnen elke school is een security-officer aangesteld die de informatieveiligheid en de wet- en regelgeving (AVG) binnen de school borgt. Daarnaast heeft VO Haaglanden voor de gehele stichting een onafhankelijke, externe Functionaris Gegevensbescherming aangesteld, die voor borging en advisering zorgdraagt.

Rapportage aanwezigheid en werking van het interne Risicobeheersings- en Controlesysteem

Een belangrijk onderdeel van de planning en control cyclus is het periodieke managementgesprek met rector en directie. Als basis van dit managementgesprek wordt de zogenaamde 'Pasfoto' gebruikt. De pasfoto is een set van relevante kengetallen over de kwaliteit van het onderwijs, de financiële positie, de personeelsopbouw, het ziekteverzuim, de uitslagen van de tevredenheidsenquêtes onder personeel, leerlingen en ouders, de aantallen voortijdig schoolverlaters, aantallen schorsingen en verwijderingen en de eventuele klachten. Met schoolleiders worden in het managementgesprek afspraken gemaakt over eventuele aanpassingen en verbeteringen binnen de schoolorganisatie op deze onderdelen. Periodiek worden deze vervolgens geëvalueerd.

Periodiek wordt gemonitord of de realisatie overeenkomt met de begrotingsafspraken. Hierin worden de scholen ondersteund door stafmedewerkers financiën van het Bestuurs Management Bureau.

Centraal in het interne risicobeheersings- en controlesysteem staat de gehanteerde transparantie binnen de organisatie. Van alle scholen worden o.a. pasfoto's, begrotingen, opbrengstenoordelen inspectie, uitkomsten tevredenheidsenquêtes intern gedeeld binnen het Rector/Directie-overleg, de GMR en de Raad van Toezicht.

VO Haaglanden vindt de inbreng van medezeggenschapsorganen (formeel en informeel) van grote waarde. Er is dan ook veelvuldig formeel en informeel contact met deze gremia.

De voorzitter van de Raad van Toezicht is vaste deelnemer aan de bestuursgesprekken van de Onderwijsinspectie met het College van Bestuur.

Risicoprofiel en risicobereidheid

Het risicobeleid van VO Haaglanden is gericht op de stelselmatige beoordeling en weging van mogelijke gebeurtenissen of ontwikkelingen, die van cruciale invloed zijn op het realiseren van de missie en strategie van VO Haaglanden.

Daarbij onderscheidt VO Haaglanden-risico's als mogelijke gebeurtenissen die het realiseren van missie en strategie kunnen verstoren.

College van Bestuur, control en schoolleiders hebben daarom in 2017/2018, samen met een gerenommeerde externe partij, de risico's in beeld gebracht, bepaald hoe groot de kans wordt geacht dat zo'n gebeurtenis of ontwikkeling zich voordoet en in welke mate en met welke impact. Op basis hiervan wordt het risico beoordeeld, of het risico vraagt om maatregelen (risk appetite) en zo ja, welke maatregelen dat dan zijn. De belangrijkste risico's zijn in de vorige alinea's beschreven. Het berekende buffervermogen kan worden opgevangen binnen de algemene reserve.

B3 Rapportage Toezichthoudend orgaan

Zie pagina ...

Jaarrekening

Grondslagen

Algemeen

Activiteiten

Stichting VO Haaglanden, statutair gevestigd te Den Haag (KVK 27253825) is een stichting met de status van onderwijsinstelling.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2019.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaande jaren

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van de resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Kasstroomoverzicht

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat (saldo van baten en lasten) als basis genomen. Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van financial leasing zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het College van Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten. De belangrijkste schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de voorziening voor groot onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Bepaling reële waarde

Een aantal grondslagen en toelichtingen in de jaarrekening vereist de bepaling van de reële waarde van zowel financiële als niet-financiële activa en verplichtingen. Voor waarderings- en informatieverschaffingsdoeleinden is de reële waarde op basis van de volgende methoden bepaald. Indien van toepassing wordt nadere informatie over de uitgangspunten voor de bepaling van de reële waarde vermeld bij het onderdeel van deze toelichting dat specifiek op het betreffende actief of de betreffende verplichting van toepassing is. De reële waarde van financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Algemeen

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2019. De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

De jaarrekening is opgesteld in hele euro's, de functionele valuta van de instelling. De algemene grondslag voor de waardering van activa en passiva, alsmede voor het bepalen van het resultaat, zijn de historische kosten. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde'.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de onderwijsorganisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's zijn overgedragen.

Wet Normering Topinkomens

Voor de uitvoering van de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen heeft de instelling zich gehouden aan de beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct

toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de winst en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Afgeleide financiële instrumenten:

VO Haaglanden maakt gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) doorgebruikte maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 5 december 2019, nr. FEZ/1402273

Afgeleide financiële instrumenten worden gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde, tenzij hedge accounting onder het kostprijs hedge model wordt toegepast.

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast vindt, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, geen herwaardering van dit instrument plaats.

Zodra de verwachten toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de staat van baten en lasten, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst/verlies door middel van een overlopende post in de staat van baten en lasten verwerkt.

Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting, wordt de kostprijs van dit actief aangepast met de afdekkingsresultaten die nog niet in de staat van baten en lasten zijn verwerkt.

Indien het afgeleide instrument afloopt of wordt verkocht, wordt de afdekkingsrelatie beëindigd. De cumulatieve winst/verlies die tot dat moment nog niet in de staat van baten en lasten was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden.

Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, wordt de cumulatieve winst/verlies overgeboekt naar de staat van baten en lasten.

Indien het afgeleid instrument niet langer voldoet aan de voorwaarden voor hedge accounting, maar het financiële instrument niet wordt verkocht, wordt ook de hedge accounting beëindigd.

De vervolgwaardering van het afgeleide financiële instrument is dan kostprijs of lagere marktwaarde.

De stichting documenteert in generieke hedgedocumentatie de enige hedgerelatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van een effectieve hedge respectievelijk dat er geen sprake is van overhedge. De effectiviteitstest vindt plaats door vergelijking van de kritieke kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie.

De stichting bepaalt op elke balansdatum de mate van ineffectiviteit van de combinatie van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie (de hedgerelatie). De mate van ineffectiviteit van de hedgerelatie wordt vastgesteld door het vergelijken van de kritische kenmerken van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie in de hedgerelatie. De stichting hanteert voor deze vergelijking de volgende kritische kenmerken:

- Omvang;
- Looptijd;
- Afgedekt risico;
- Wijze van afrekening van het afdekkingsinstrument en afgedekte positie

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, aan elkaar gelijk zijn, is geen sprake van ineffectiviteit.

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, niet aan elkaar gelijk zijn, is sprake van ineffectiviteit. In dat geval wordt de mate van ineffectiviteit vastgesteld door de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken met de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken met de verandering in reële waarde van de afgedekte positie. Indien sprake is van een cumulatief verlies op de hedgerelatie over de periode vanaf eerste verwerking van het afdekkingsinstrument tot aan balansdatum, wordt deze ineffectiviteit (het verlies) direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de stichting beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de stichting het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de staat van baten en lasten of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt. Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de organisatie toekomend bedrag onder voorwaarden die de organisatie anders niet zou hebben overwogen of aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan. Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de stichting worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken. Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden van oordeel is dat de huidige, economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderverslies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderverslies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De grondslagen voor de vaststelling en verwerking van bijzondere waardeverminderingen zijn opgenomen onder het hoofd Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Materiële vaste activa

Algemeen

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs (lineaire methode), rekening houdend met eventuele restwaarde.

Afschrijving vindt plaats vanaf het moment van ingebruikname en wordt beëindigd bij buiten-gebruikstelling of bij afstoting.

De aangewende investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de materiële vaste activa.

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans. Zie voor de grondslag hieromtrent de grondslag onder het hoofd voorzieningen.

Overgangsregeling voorziening groot onderhoud

VO Haaglanden hanteert voor de voorziening groot onderhoud een methodiek waarbij de kosten over het gehele onderhoudsplan van de onderwijspanden worden bepaald en deze vervolgens wordt gedeeld door de looptijd van het onderhoudsplan. Deze systematiek leidt ertoe dat er jaarlijks weliswaar een min of meer gelijkblijvende dotatie aan de voorziening groot onderhoud wordt gedaan, maar dat deze te laag of te hoog van omvang kan zijn in vergelijking met de RJ methodiek. Er wordt namelijk beperkt rekening gehouden met individuele onderhoudscomponenten met onderhoudscycli die doorlopen tot na de periode van de huidige onderhoudsplanning.

VO Haaglanden maakt gebruik van de overgangsregeling. De tijdelijke regeling in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs is van toepassing op besturen die voor verslagjaar 2017 een methode van kostenegalisatie voor groot onderhoud hanteerden zoals hierboven beschreven. Daarbij is afgesproken dat de RJ-werkgroep Onderwijs van de Raad voor de Jaarverslaggeving in samenwerking met de sectorraden in de komende maanden een onderzoek uitvoert. De werkgroep zal hierbij worden ondersteund door een aantal betrokken schoolbesturen. Doel van dit onderzoek is te komen tot een verwerkingswijze in 2020 die aansluit bij de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving waarbij rekening wordt gehouden met onderwijssector-specifieke aspecten.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingsverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.'

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de stichting, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.'

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves en de eventuele bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen gepresenteerd, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen reserves uit private middelen en reserves uit publieke middelen. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het bestuur. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze verplichting zelf opheffen. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door een derde is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsfonds. De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van de scholen en de stichting. Deze wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en de werkelijke lasten (in geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht).

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

Voorzieningen

Voorzieningen worden, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat**Algemeen**

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdragen

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW. De ontvangen rijksbijdragen uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden in beginsel direct ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord. Een doelsubsidie waarbij een causaal verband bestaat tussen de beschikbaar gestelde subsidie en de besteding hoewel van oormerking geen sprake is, kan echter ook als specifieke exploitatiesubsidie worden aangemerkt. Voorwaarde van de RJ is wel dat de te leveren prestatie nauwkeurig is omschreven. Indien aan deze voorwaarde is voldaan wordt naar rato van de voortgang van de activiteiten (matching) de subsidie verwerkt in de staat van baten en lasten. Nog niet bestede gelden worden in dit geval per balansdatum verantwoord onder de overlopende passiva.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet zijn verstrekt door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten (waaronder ouderbijdragen) worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij ervan uitgegaan is dat reguliere onderwijs- en onderzoekstaken gelijkmatig over het jaar zijn gespreid.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting. Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave, bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Pensioenen

De voor het onderwijs van toepassing zijnde pensioenvoorziening is ondergebracht bij het ABP. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. De dekkingsgraad van het ABP bedraagt per 31 december 2019 103,8%.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Financiële leases

Als de stichting optreedt als lessee in een financiële lease, wordt het leaseobject (en de daarmee samenhangende verplichting) bij de aanvang van de leaseperiode in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het leaseobject of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Beide waardes worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de leaseovereenkomst. De toegepaste rentevoet bij de berekening van de contante waarde is de impliciete rentevoet. Indien deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De initiële directe kosten worden opgenomen in de eerste waardering van het leaseobject.

De grondslagen voor de vervolgwaardering van het leaseobject zijn beschreven onder het hoofd Materiële vaste activa. Als geen redelijke zekerheid bestaat dat de stichting eigenaar van een leaseobject zal worden aan het einde van de leaseperiode, wordt het object afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object. De minimale leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande leaseverplichting. De rentelasten worden gedurende de leaseperiode zodanig toegerekend aan elke periode dat dit resulteert in een constante periodieke rentevoet over de resterende netto-verplichting met betrekking tot de financiële lease. Voorwaardelijke leasebetalingen worden als last verwerkt in de periode dat aan de voorwaarden tot betaling wordt voldaan.

Operationele leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren. Agio, disagio en aflossingspremies worden verantwoord als rentelast in de periode waartoe zij behoren. De toerekening van deze rentelast en de rentevergoeding over de lening is de effectieve rente die in de staat van baten en lasten wordt verwerkt. In de balans is (per saldo) de amortisatiewaarde van de schuld(en) verwerkt. De nog niet in de staat van baten en lasten verwerkte bedragen van het agio en de al in de staat van baten en lasten verwerkte aflossingspremies worden verwerkt als verhoging van de schuld(en) waarop ze betrekking hebben. De nog niet in de staat van baten en lasten verwerkte bedragen van het disagio worden verwerkt als verlaging van de schuld(en) waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen (zie model E verbonden partijen) worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Algemeen

01-01-2019 t/m 31-12-2019

Algemene informatie

Informatie over de rechtspersoon

Bevoegd gezag nummer	41360
Statutaire naam	Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden
Juridische vorm	Stichting
KvK nummer	27253825
Webadres	www.vohaaglanden.nl
Sector	Voortgezet Onderwijs

Statutair adres

Straatnaam	Parkstraat
Huisnummer	83
Huisnummer toevoeging	
Postcode	2514 JG
Vestigingsplaats	Den Haag

Correspondentie adres

Postbusnummer	
Postcode	
Plaats	

Informatie over de rapportage

Begindatum rapportageperiode	1 januari 2019
Einddatum rapportageperiode	31 december 2019

Contactpersoon voor deze rapportage

Naam	R. van der Kruit MBA
Functie	Concerncontroller en hoofd Personeel, Financiën en ICT
Telefoonnummer	070 4262620
E-mailadres	rvanderkruit@vohaaglanden.nl

Gegevens accountant

Naam van het accountantskantoor	Astrum Onderwijsaccountants B.V.
Naam van de accountant	Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Samenstelling College van bestuur en Raad van toezicht op balansdatum

College van bestuur:

voorzitter	A.S.M. (Arno) Peters
lid	drs. P.H. (Peter) van Laarhoven

Raad van toezicht:

voorzitter	jhr. Mr. J.P. (Joris) Backer
vice voorzitter	drs. M.H.W. (Michel) Rovers
lid	mr. Dr. K.M. (Karel) Braun
lid	drs. J.T. (Joris) den Bruinen
lid	J.C. (Jan) Hoek
lid	A.A. (Ageeth) van den Heuvel
lid	M.E. (Maurice) Eykman

Balans na resultaatbestemming

	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2018 EUR Realisatie
1 Activa		
Vaste activa		
1.1 Immateriële vaste activa		
1.2 Materiële vaste activa	11.614.800	12.370.400
1.3 Financiële vaste activa	6.382.100	6.237.400
Totaal vaste activa	17.996.900	18.607.800
Vlottende activa		
1.4 Voorraden		
1.5 Vorderingen	17.312.500	12.810.000
1.6 Effecten		
1.7 Liquide middelen	13.028.600	13.614.500
Totaal vlottende activa	30.341.100	26.424.500
Totaal activa	48.338.000	45.032.300
2 Passiva		
2.1 Eigen vermogen	23.721.500	21.875.700
2.2 Voorzieningen	7.782.800	6.559.900
2.3 Langlopende schulden	0	1.540.000
2.4 Kortlopende schulden	16.833.700	15.056.700
Totaal passiva	48.338.000	45.032.300

Staat van baten en lasten

	2019 EUR Realisatie	2019 EUR Begroting	2018 EUR Realisatie
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	126.714.600	119.259.000	116.337.700
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	6.421.900	3.832.000	5.495.300
3.5 Overige baten	7.062.100	6.209.100	6.077.500
Totaal baten	140.198.600	129.300.100	127.910.500
4 Lasten			
4.1 Personeelslasten	103.191.700	100.961.000	97.728.700
4.2 Afschrijvingen	1.401.800	1.329.100	1.290.400
4.3 Huisvestingslasten	16.130.300	12.203.600	13.998.200
4.4 Overige lasten	17.576.800	15.165.200	13.540.900
Totaal lasten	138.300.600	129.658.900	126.558.200
Saldo baten en lasten	1.898.000	-358.800	1.352.300
<i>HR Gerealiseerde herwaardering</i>			
5 Financiële baten en lasten	-52.200	96.800	613.500
Resultaat	1.845.800	-262.000	1.965.800
6 Belastingen			
7 Resultaat deelnemingen			
Resultaat na belastingen	1.845.800	-262.000	1.965.800
8 Aandeel derden in resultaat			
Nettoresultaat	1.845.800	-262.000	1.965.800
9 Buitengewoon resultaat			
Totaal resultaat	1.845.800	-262.000	1.965.800

De toelichting op de begroting 2019 ten opzichte van de realisatie treft u op de volgende pagina aan.

Staat van baten en lasten

Toelichting op het resultaat (versus de begroting)

De jaarrekening en de begroting worden opgemaakt vanuit het voorzichtigheidsbeginsel. Lasten worden genomen wanneer deze worden voorzien, baten worden verantwoord wanneer deze voldoende mate van zekerheid kennen. Daar waar van toepassing zijn intercompany boekingen gesaldeerd.

Het resultaat over 2019 bedraagt € 1,8 miljoen bij een begroting van negatief € 0,3 miljoen en is daarmee € 2,1 miljoen hoger dan begroot. Het positieve verschil is te herleiden tot € 10,8 miljoen meer baten, € 8,6 miljoen meer lasten en € 0,1 miljoen minder financiële baten en overige.

De rijksbijdragen zijn in 2019 € 7,4 miljoen hoger dan begroot. De opbrengsten zijn hoger ten opzichte van de begroting door een stijging van de personele lumpsum en overige subsidies OCW met € 5,3 miljoen en de ontvangst van de extra middelen uit het Onderwijsconvenant van € 2,1 miljoen.

De overheidsbijdragen- en subsidies van overige overheden zijn € 2,6 miljoen hoger dan begroot. De financiering van de vastgoedprojecten loopt parallel aan de realisatie van deze vastgoedprojecten. De kosten van deze vastgoedprojecten zijn verantwoord onder de huisvestingslasten.

De overige baten zijn € 0,9 miljoen hoger dan begroot. De opbrengsten zijn hoger ten opzichte van de begroting door een stijging van de ouderbijdragen voor schoolactiviteiten en de bijdragen van derden voor het vastgoedproject locatie Neuhuyskade, Haags Montessori Lyceum. De kosten voor de schoolactiviteiten zijn verantwoord onder de overige lasten en de kosten voor het vastgoedproject onder onderhoudslasten.

De personele kosten zijn € 2,2 miljoen hoger dan de begroting; enerzijds door de toename van de aantallen medewerkers, anderzijds door de nieuw afgesloten CAO met een (structurele) salarisverhoging van 2,15% ingaande 1 juni 2019 en de stijging van de ABP pensioenpremies.

De huisvestingslasten zijn € 3,9 miljoen hoger dan begroot. In 2019 heeft een extra dotatie plaatsgevonden aan de voorziening groot onderhoud van € 0,4 miljoen en de stijging van de kosten van de vastgoedprojecten met € 3,5 miljoen welke parallel lopen met de stijging van de overheidsbijdragen- en subsidies.

De overige lasten zijn € 2,4 miljoen hoger dan begroot; het betreft onder andere de eerste inrichting van de nieuwe locaties Neuhuyskade, Haags Montessori Lyceum en Cantateplein, Maris College, de aanschaf van audiovisuele middelen en de stijging van de lasten leer- en hulpmiddelen.

De financiële baten en lasten zijn € 0,2 miljoen lager dan begroot als gevolg van de extra rentekosten voor de versnelde aflossing van de lening.

Kasstroomoverzicht

	2019 EUR Realisatie	2018 EUR Realisatie
Kasstromen uit operationele activiteiten		
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	1.898.000	1.352.300
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat		
Aanpassingen voor afschrijvingen	1.401.800	1.290.400
Aanpassingen voor waardeveranderingen		
Toename (afname) van voorzieningen	1.222.900	-813.900
Overige aanpassingen voor aansluiting van bedrijfsresultaat		
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat, totaal	2.624.700	476.500
Veranderingen in werkkapitaal		
Afname (toename) van kortlopende vorderingen	-4.502.600	-5.625.700
Afname (toename) van effecten		
Toename (afname) van kortlopende schulden	1.777.000	3.544.800
Veranderingen in werkkapitaal, totaal	-2.725.600	-2.080.900
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.797.100	-252.100
Ontvangen interest	206.800	753.800
Betaalde interest	258.900	138.400
Mutaties overige financiële vaste activa		
Buitengewoon resultaat		
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.745.000	363.300
Kasstromen uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	646.200	512.600
Toename (afname) overige financiële vaste activa	144.700	-5.616.200
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-790.900	5.103.600
Kasstromen uit financieringsactiviteiten		
Toename langlopende schulden		
Aflossing langlopende schulden	1.540.000	160.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-1.540.000	-160.000
Overige balansmutaties		
Toename (afname) van liquide middelen	-585.900	5.306.900
Beginstand liquide middelen	13.614.500	8.307.600
Eindstand liquide middelen	13.028.600	13.614.500
Mutatie	-585.900	5.306.900

Materiële vaste activa

1.2 Materiële vaste activa, toelichting 31-12-2019	1.2.1 Gebouwen	1.2.1 Terreinen	1.2.2 Inventaris en apparatuur	1.2.4 Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetaling op materiële vaste activa	Totaal materiële vaste activa
Materiële vaste activa, posten					
Stand aan het begin van de periode					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs, begin van de periode	11.502.100	7.800	7.926.400	109.900	19.546.200
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen, begin van de periode	3.010.400		4.165.400		7.175.800
Materiële vaste activa, begin van de periode	8.491.700	7.800	3.761.000	109.900	12.370.400
Verloop gedurende de periode					
Investerings- of vervaardigingsprijs	67.100		560.625	18.475	646.200
Desinvesterings- of vervaardigingsprijs					
Afschrijvingen	453.700		948.100		1.401.800
Overige mutaties	109.900			-109.900	0
Mutatie gedurende de periode	-276.700		-387.475	-91.425	-755.600
Stand aan het eind van de periode					
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs, einde van de periode	11.679.100	7.800	8.487.025	18.475	20.192.400
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen, einde van de periode	3.464.100		5.113.500		8.577.600
Materiële vaste activa, einde van de periode	8.215.000	7.800	3.373.525	18.475	11.614.800

Materiële vaste activa, posten

Investerings

De investeringen 2019 in de gebouwen betreft de tuin- en schoolpleinrenovatie van Maerlant-Lyceum en Maris College, locatie Nieuwe Duinweg (€ 67.100). De investeringen in inventaris betreft audiovisuele middelen en ICT hardware bij het Maris College (€ 552.800). Daarnaast zijn er op diverse andere scholen kleinere investeringen gedaan. VO Haaglanden is geen economisch eigenaar van de gebouwen.

De toelichting op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, van de materiële vaste activa einde van de periode treft u aan op de volgende pagina.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa, overzicht investeringen (verkrijgingsprijs)

	01-01-2019	31-12-2019	afsch. termijn
Gebouwen en terreinen	11.607.200	11.674.300	
Einder aanpassing Schalkburgerstraat	208.700	208.700	10 jaar
Gymnasium Haganum	1.202.600	1.202.600	30 jaar
Haags Montessori Lyceum, grond	6.200	6.200	geen
JWS, gebouw Capadosestraat	625.800	625.800	30 jaar
JWS, gebouw Zusterstraat	1.103.700	1.103.700	30 jaar
JWS grond	1.600	1.600	geen
Maerlant- Lyceum	146.500	146.500	30 jaar
Maerlant- Lyceum, tuin	97.300	149.800	10 jaar
Maris College, gebouw Landrestraat	624.200	624.200	30 jaar
Maris College, gebouw Nolenslaan	1.267.100	1.267.100	30 jaar
Maris College, gymzaal Nolenslaan	2.792.000	2.792.000	30 jaar
Maris College, gebouw Nieuwe Duinweg	120.000	120.000	30 jaar
Maris College, schoolplein		14.600	10 jaar
Rijswijks Lyceum, gebouw Karmozijnstraat	1.492.700	1.492.700	20 jaar
Rijswijks Lyceum, gymzaal	327.300	327.300	30 jaar
Rijswijks Lyceum, KWO project en ventilatie	1.591.500	1.591.500	20 jaar
Inventaris en apparatuur	7.939.000	8.518.100	
Einder, Schalkurgerstraat, inventaris	158.300	158.300	10 jaar
Einder, Spionkopstraat inventaris	12.600	12.600	4 jaar
Gymnasium Haganum, inventaris	1.295.100	1.295.100	10 jaar
Gymnasium Haganum, inventaris		7.900	4 jaar
JWS, inventaris Capadosestraat	406.600	406.600	10 jaar
JWS, inventaris Glasblazerslaan	184.600	184.600	10 jaar
JWS, ICT Glasblazerslaan	73.800	73.800	4 jaar
JWS, inventaris Hoofstskade	383.100	383.100	10 jaar
JWS, inventaris Zusterstraat	506.100	506.100	10 jaar
Maerlant- Lyceum, inventaris	278.900	278.900	10 jaar
Maerlant- Lyceum, ICT	25.500	25.500	4 jaar
Maris, inv. A. Duyckstraat	39.100	39.100	10 jaar
Maris, inv. A. Duyckstraat	74.800	74.800	4 jaar
Maris, inv. Nieuwe Duinweg	700.300	808.700	10 jaar
Maris, ICT Nieuwe Duinweg	281.700	306.200	4 jaar
Maris, inv. Nolenslaan (gym- en lesgebouw)	1.479.200	1.479.200	10 jaar
Maris, inv. Nolenslaan		192.200	4 jaar
Maris, inv. Landrestraat		7.900	10 jaar
Maris, inv. Landrestraat	634.500	643.000	4 jaar
Maris, inv. T. Robinsonduin	59.200	124.300	4 jaar
Maris, inv. Toscaninistraat		30.400	10 jaar
Maris, inv. Toscaninistraat		115.700	4 jaar
Rijswijks Lyceum, inventaris	341.400	359.900	10 jaar
Rijswijks Lyceum, ICT	35.300	35.300	4 jaar
Segbroek, ICT Goudsbloemlaan	21.600	21.600	4 jaar
Segbroek, ICT Klaverstraat	40.000	40.000	4 jaar
Segbroek, inventaris Klaverstraat	542.000	542.000	10 jaar
Segbroek, vervoermiddel	16.300	16.300	5 jaar
Van Vredenburg College, inventaris	141.500	141.500	10 jaar
BMO, inventaris Parkstraat	207.500	207.500	10 jaar

Financiële vaste activa

1.3 Financiële vaste activa, toelichting 31-12-2019	1.3.1 Deelnemingen in groeps-maatschappijen	1.3.2 Overige deelnemingen	1.3.6 Effecten	1.3.7 Overige vorderingen	Totaal financiële vaste activa
Financiële vaste activa, posten					
Financiële vaste activa, begin van de periode			5.000.000	1.237.400	6.237.400
Investeringen en verstrekte leningen				249.300	249.300
Desinvesteringen en aflossingen				104.600	104.600
Waardeveranderingen					
Aandeel in resultaat deelnemingen					
Financiële vaste activa, einde van de periode			5.000.000	1.382.100	6.382.100

Langlopende effecten, verloopoverzicht 31-12-2019	1.3.6.1 Aandelen	1.3.6.2 Nederlandse staatsobligaties	1.3.6.2 Overige obligaties	1.3.6.3 Overige effecten	Effecten
Langlopende effecten, posten					
Financiële vaste activa, begin van de periode			5.000.000		5.000.000
Investeringen en verstrekte leningen					
Desinvesteringen en aflossingen					0
Waardeveranderingen					
Financiële vaste activa, einde van de periode			5.000.000		5.000.000

Obligaties

Ultimo 2019 is de marktwaarde van de effecten € 7.040.187. De effecten zijn belegd in een garantiefonds bij Oyens & Van Eeghen Beheer BV voor een periode van 10 jaar. In 2019 bedroeg de toename uit hoofde van het garantiefonds € 206.000.

Overige vorderingen

De post overige vorderingen betreft de rente uit hoofde van de gegarandeerde rente over het garantiefonds (€ 1.338.800) en de bankgaranties huur Parkstraat 83, kantoor bestuur Stichting VO Haaglanden en PostNL (€ 43.300). De vordering op het UWV betreffende de compensatie transitievergoedingen bij ontslag na ziekte (€ 104.600) was per ultimo 2018 opgenomen als een financiële vaste activa. Met ingang van dit kalenderjaar is de vordering overgeboekt naar de vlottende activa, overige overlopende activa.

Vlottende activa

	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2018 EUR Realisatie
1.5 Vorderingen, toelichting		
1.5.1 Debiteuren	220.800	178.700
1.5.2 OCW	67.100	56.900
1.5.7 Overige vorderingen	12.427.900	8.783.700
Subtotaal vorderingen	12.715.800	9.019.300
Overlopende activa, toelichting		
1.5.8.1 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
1.5.8.1 Vooruitbetaalde kosten	3.939.800	3.339.300
1.5.8.1 Te ontvangen interest	500	600
1.5.8.3 Overige overlopende activa	656.400	450.800
Overlopende activa	4.596.700	3.790.700
1.5.9 Voorziening wegens oninbaarheid vorderingen		
Vorderingen, totaal	17.312.500	12.810.000
1.7 Liquide middelen, toelichting		
1.7.1 Kasmiddelen	36.900	72.900
1.7.2 Tegoeden op bankrekeningen	12.991.700	13.541.600
Liquide middelen	13.028.600	13.614.500
Vlottende activa, totaal	30.341.100	26.424.500

Vorderingen, toelichting

Ministerie van OCW

De vordering OCW betreft de vordering inzake de subsidie Doorstroomprogramma's vmbo-havo en vmbo-mbo schooljaar 2019-2020.

Overige vorderingen

De overig vorderingen betreft de vorderingen op de Gemeente Den Haag met betrekking tot de vastgoedfinanciering van onder andere Haags Montessori Lyceum, locatie Neuhuyskade (€ 2,5 miljoen), Maris College, locatie Nieuwe Duinweg (€ 3,3 miljoen), Segbroek College, locatie Klaverstraat en Goudsbloemlaan (€ 5,0 miljoen), Johan de Witt Scholengroep, locatie Vermeerstraat (0,6 miljoen), de eerste inrichting van de locatie Cantateplein, Maris College en locatie Neuhuyskade, Haags Montessori Lyceum (0,4) en overige projecten (€ 0,6 miljoen).

Overlopende activa, toelichting

Vooruitbetaalde kosten

De vooruitbetaalde kosten betreft onder meer de vooruitbetaalde huur van De Einder en Neuhuyskade, Haags Montessori Lyceum, vooruitbetaalde licenties en vooruitbetaalde leermiddelen (€ 3,9 miljoen).

Overige overlopende activa

De overige overlopende activa betreft de vordering op het UWV betreffende de compensatie transitievergoedingen bij ontslag na ziekte (€ 541.600), voorheen geboekt op financiële vaste activa, overige vorderingen. De vordering op het UWV heeft betrekking op de periode 1 juli 2015 t/m 31 december 2019.

Liquide middelen, toelichting

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen, toelichting 31-12-2019	2.1.1 Algemene reserve	2.1.2 Bestem- mingsreserve publiek	Totaal eigen vermogen
Eigen vermogen, posten			
Eigen vermogen, begin van de periode	14.795.700	7.080.000	21.875.700
Resultaat verslagperiode	352.700	1.493.100	1.845.800
Overige mutaties verslagperiode			0
Eigen vermogen, einde van de periode	15.148.400	8.573.100	23.721.500

Bestemmingsreserve publiek 01-01-2019 t/m 31-12-2019	Eigen vermogen, begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Eigen vermogen, eind van de periode
Personele reserve	6.516.200	-969.500	5.546.700
Reserve meerjarig onderhoud		0	0
Reserve ICT en inventaris	563.800	351.200	915.000
Reserve gelden onderwijsconvenant	0	2.111.400	2.111.400
Totaal	7.080.000	1.493.100	8.573.100

Eigen vermogen, toelichting

Algemene reserve

De voorgenomen bestemming van de algemene reserve is vastgesteld op basis van de risicoanalyse van de scholen, waarbij het weerstandsvermogen is vastgesteld op 10%.
In de genoemde buffer is 5% gereserveerd voor het sociaal fonds.

Bestemmingsreserve publiek, toelichting

De bestemmingsreserve voor personele verplichtingen bestaat uit:

1. reserve bapo € 0,7 miljoen,
 2. fonds VO Haaglanden ad € 3,9 miljoen,
 3. risico's met betrekking tot wachtgeld en andere personele verplichtingen ad € 1,0 miljoen
- De bestemmingsreserve voor ICT en inventaris is gevormd door diverse scholen in verband met de toekomstige uitgaven voor ICT en inventaris onder andere voor de aanschaf van ICT hardware, audiovisuele middelen en meubilair. De bestemmingsreserve gelden onderwijsconvenant is gevormd door de ontvangen OCW subsidie 'Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging VO' in december 2019. De toekomstige uitgaven worden gedaan in het kader van meer ontwikkeltijd, werkdrukverlichting voor het personeel, begeleiding van startende leraren, begeleiding van zij-instromers en onderwijsinnovatie.

Voorzieningen

2.2 Voorzieningen, toelichting 31-12-2019	2.2.1 Personele voorzieningen	2.2.2 Voorziening voor verlieslatende contracten	2.2.2 Voorziening voor groot onderhoud	2.2.3 Overige voorzieningen	Totaal voorzieningen
Voorzieningen, posten					
Voorzieningen, begin van de periode	4.235.800		2.324.100		6.559.900
Dotaties	2.487.400		3.640.000		6.127.400
Onttrekkingen	1.854.700		2.947.300		4.802.000
Vrijval	102.500				102.500
Voorzieningen, einde van de periode	4.766.000		3.016.800		7.782.800
Bedrag looptijd korter dan een jaar	1.286.000		1.500.000		2.786.000
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	2.805.800		1.516.800		4.322.600
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	674.200				674.200

Voorzieningen, toelichting

Personele voorzieningen

De specificatie en toelichting treft u aan op de volgende pagina.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor groot onderhoud is opgebouwd om het meerjarig onderhoudsplan (MJOP) uit te kunnen voeren.

De dotatie in 2019 van € 3,6 miljoen betreft de actualisatie van de voorziening onderhoud op basis van het meerjarenonderhoudsplan 2018-2027.

De onttrekkingen van € 2,9 miljoen betreft de uitvoering van de huisvestingsprojecten van de locatie Nassau Bredastraat, Haags Montessori Lyceum, de installatie van slimme energiemeters op alle locaties, veiligheidsmaatregelen onder andere de brandveiligheid van de locatie Karmozijnstraat, Rijswijks Lyceum en de renovatie van de locaties Klaverstraat, Segbroek College en Cantateplein, Maris College.

Personele voorzieningen, specificatie

Uitsplitsing personele voorzieningen, verloopoverzicht 31-12-2019	Verlofsparen en sabbatical leave	Jubiläum-voorziening	Werkloosheids-bijdragen	Langdurig zieken	Overige personele voorzieningen	Totaal personele voorzieningen
Voorzieningen, posten						
Voorzieningen, begin van de periode	1.034.800	744.700	300.000	407.100	1.749.200	4.235.800
Dotaties	117.700	130.400	563.200	917.700	758.400	2.487.400
Onttrekkingen	403.200	101.000	312.600	330.300	707.600	1.854.700
Vrijval	25.800			76.700		102.500
Voorzieningen, einde van de periode	723.500	774.100	550.600	917.800	1.800.000	4.766.000
Bedrag looptijd korter dan een jaar	180.900	31.000	165.200	458.900	450.000	1.286.000
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	542.600	123.900	330.400	458.900	1.350.000	2.805.800
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	619.200	55.000			674.200	

Personele voorzieningen, toelichting

Verlofsparen en sabbatical leave

De voorziening verlofsparen en sabbatical leave betreft verlofsafspraken voor medewerkers van VO Haaglanden.

Jubiläumvoorziening

De voorziening jubilea is als volgt opgebouwd: per personeelslid berekend op basis van leeftijd, aantal dienstjaren, werktijdfactor, schaal, aantal opbouwjaren en een inschatting van de kans dat medewerkers blijven. De onttrekkingen betreft de uitkering van de jubileumgratificatie.

Werkeloosheid

Dit betreft de kosten die VO Haaglanden verwacht te maken met betrekking tot werkloosheidsuitkeringen van ex werknemers.

Langdurig zieken

Dit betreft de voorziening voor kosten van langdurig zieken die voor rekening komen van VO Haaglanden; de voorziening is gebaseerd op individuele inschatting van het risico dat een werknemer langdurig ziek blijft.

Overige personele voorzieningen

Dit betreft de voorziening ten behoeve van het persoonsgebonden budget. De berekeningswijze van de voorziening is gewijzigd. De voorziening werd voorheen bepaald op het aantal gespaarde uren gebaseerd op de normbedragen voor spaarverlof zoals genoemd in de CAO. De voorziening per 31 december 2019 is bepaald op basis van fixatie van de gespaarde uren van 4 jaren en op basis van het werkelijke uurloon.

Langlopende schulden

2.3 Langlopende schulden, verloopoverzicht 31-12-2019	2.3.3 Schulden aan kredietinstellingen	2.3.4 Schulden aan OCW	2.3.5 Schulden aan FIN	2.3.5 Overige schulden	Totaal langlopende schulden
Langlopende schulden, posten					
Stand langlopend deel, begin van de periode	1.540.000				1.540.000
Stand kortlopend deel, begin van de periode					
Stand totale schuld, begin van de periode	1.540.000				1.540.000
Aangegane leningen in de verslagperiode					
Aflossing in de verslagperiode	1.540.000				1.540.000
Stand totale schuld, einde van de periode	1.540.000				0
Stand kortlopend deel, einde van de periode					
Stand langlopend deel, einde van de periode	0				0
Bedrag looptijd vanaf 1 tot en met 5 jaar					
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar					
Effectieve rentevoet in de verslagperiode					

Langlopende schulden, toelichting

In 2011 is een langlopend (maximale aflossingstermijn 20 jaar) krediet afgesloten bij de ING voor de bouw van de gymzalen aan de Mgr. Nolenslaan, locatie van het Maris College. Het krediet bij de ING van € 1,54 miljoen is in 2019 in zijn geheel vervroegd afgelost. De debetrente en de kosten van de vervroegde aflossing is € 102.950.

Kortlopende schulden

	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2018 EUR Realisatie
Kortlopende schulden, toelichting		
2.4.1 Schulden aan kredietinstellingen		160.000
2.4.2 Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen projecten		
2.4.3 Crediteuren	2.744.700	1.944.700
2.4.4 Schulden aan OCW		
2.4.5 Schulden aan groepsmaatschappijen		
2.4.6 Schulden aan andere deelnemingen		
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.271.600	4.201.100
2.4.8 Schulden ter zake van pensioenen	1.299.100	1.001.500
2.4.9 Overige schulden (kortlopend)		
Kortlopende schulden exclusief overlopende passiva, sub totaal	8.315.400	7.307.300
Overlopende passiva, toelichting		
2.4.10.2 Vooruitontvangen subsidies OCW	2.708.600	2.598.800
2.4.10.3 Vooruitontvangen investeringssubsidies		
2.4.10.5 Vakantiegeld en vakantiedagen	3.409.100	3.236.200
2.4.10.7 Te betalen interest		
2.4.10.8 Overige overlopende passiva	2.400.600	1.914.400
Overlopende passiva	8.518.300	7.749.400
Kortlopende schulden, totaal	16.833.700	15.056.700

Kortlopende schulden, toelichting

Crediteuren

De stijging van de crediteuren betreft onder andere de crediteur Loyalis Schade N.V. € 187.000 premie arbeidsongeschiktheidsverzekering over 2020 en de crediteur Bertens Bouw B.V. € 238.000 renovatie locatie Goudsbloemlaan, Segbroek College.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Dit betreft een schuld terzake van loonheffing (4,3 miljoen), sociale verzekeringen en BTW.

Schulden ter zake van pensioenen

Dit betreft de ultimo jaar verschuldigde pensioenpremie ABP.

Overlopende passiva, toelichting

Vooruitontvangen subsidie

Betreft voor € 2,7 miljoen vooruitontvangen subsidies lesmateriaal, resultaatafhankelijke bekostiging voortijdig schoolverlaters en studieverlof.

Overige overlopend passiva

Dit betreft het nog uit te betalen gedeelte van het persoonsgebonden budget (€ 314.700), nog te betalen kosten ultimo jaar (€ 937.400), vooruitontvangen bijdragen van ouders met betrekking tot leerlingactiviteiten (€ 716.000), het Nationaal Restauratiefonds (€ 278.100) en overige.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Voor de huisvesting van het bestuursbureau (BMO) is een huurcontract voor het pand aan de Parkstraat 83 te Den Haag afgesloten; de huurovereenkomst is aangegaan voor een periode van 10 jaar ingaande 1 april 2018. De huursom bedraagt € 858.000 voor de resterende periode.

Door de Rabobank is een bankgarantie voor onbepaalde tijd verstrekt ter hoogte van € 42.624 voor de huur van de Parkstraat 83 te Den Haag.

Voor de huur Schalkburgerstraat (de Einder) is een huurcontract afgesloten voor de periode 1 augustus 2015 t/m 31 juli 2020. Per ultimo 2019 loopt het contract nog 7 maanden. De huursom voor de resterende periode bedraagt € 64.000. De huurkosten worden voor € 50.500 vergoed door de gemeente Den Haag afdeling Onderwijshuisvesting; het restant komt voor € 5.000 ten laste van de school en voor € 8.500 ten laste van de bovenschoolse eigenaarsvergoeding.

Voor de huur badhuis/Spionkopstraat 15 (De Einder) is een huurcontract afgesloten tot 1 oktober 2029. Per ultimo 2019 loopt het huurcontract nog 9 jaar en 9 maanden. De huursom bedraagt € 1.900.000 voor de resterende periode. Van dit bedrag komt € 325.000 ten laste van de school en € 175.000 ten laste van de bovenschoolse eigenaarsvergoeding. Het resterende bedrag ad € 1.400.000 wordt vergoed door de gemeente Den Haag afdeling Onderwijshuisvesting.

Met de leverancier van schoolboeken is een contract afgesloten tot en met 2020 voor totaal € 10,6 miljoen

Voor het schoonmaken van de gebouwen zijn meerdere contracten afgesloten met verschillende einddata. De jaarlijkse schoonmaakkosten bedragen € 1.595.000. De resterende contractwaarde ultimo 2019 bedraagt € 6.650.000.

Voor de levering van energie is aangesloten bij het inkoopcollectief "Elektriciteit en gas voor het onderwijs". De overeenkomst van € 0,9 miljoen loopt tot 2020. Per 1 januari 2020 is de nieuwe leveringsovereenkomst ingegaan. Deze overeenkomst loopt tot 2022.

Van de bouwverplichting voor het project revitalisatie Segbroek College Goudsbloemlaan ad € 4,2 miljoen staat ultimo 2019 nog € 3,7 miljoen als verplichting open.

Van de verplichting voor de huur van de noodlokalen Segbroek College ad € 900.000 staat ultimo 2019 nog € 540.000 als verplichting open.

Van de verplichting voor de huur van de noodlokalen Haags Montessori Lyceum ad € 293.000 staat ultimo 2019 nog € 249.000 als verplichting open.

Op basis van artikel 5 van de regeling "Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs" (kenmerk WJZ-2005/54063802) is het toegestaan een vordering op te nemen op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van maximaal 7,5% van de personele lumpsum van het boekjaar. Deze vordering kan worden geïnd bij discontinuïteit c.q. opheffing van de instelling. Daarmee is sprake van een voorwaardelijke vordering. Stichting VO Haaglanden gaat uit van "going concern" en heeft deze vordering daarom niet opgenomen op de balans van de stichting maar onder de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

De voorwaardelijke vordering op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft ultimo 2019 een waarde van € 6,8 miljoen.

Gevolgen van het COVID-19 virus voor VO Haaglanden

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening 2019 zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling. In de regio Wuhan in China startte in december 2019 een uitbraak van het COVID-19 virus. Medio februari 2020 is dit virus in heel Europa (waaronder ook Nederland) doorgedrongen. Om het virus zo goed mogelijk te bestrijden heeft het Kabinet maatregelen getroffen, waaronder het verbieden van bijeenkomsten van (grote) groepen mensen, diverse reisverboden en de sluiting van eet- en drinkgelegenheden en sport- en fitnessclubs, scholen en kinderdagverblijven tot in ieder geval 28 april 2020. Vergaande maatregelen zijn op dit moment niet uitgesloten. Dit heeft een aanzienlijke impact op de economie en werkgelegenheid in zowel binnenland als het buitenland. De uiteindelijke gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet te overzien.

Ook voor VO Haaglanden heeft de uitbraak van het COVID-19 virus, op het moment van het opmaken van de jaarrekening, directe organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden. Deze organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden bestaan uit:

- a. De wijze van het (op afstand) verzorgen van kwalitatief goed onderwijs
- b. Inzet van voldoende gekwalificeerd personeel

Naast de bovenstaande organisatorische gevolgen heeft dit direct dan wel indirect ook financiële gevolgen c.q. onzekerheden. Voor het boekjaar 2019 zijn er geen directe gevolgen van toepassing. Echter vanaf het boekjaar 2020 kunnen de volgende financiële gevolgen van toepassing zijn, voor zover wij kunnen overzien op het moment van het opmaken van de jaarrekening:

- a. ontwikkeling baten: Inschatting is dat circa 20.000 euro minder opbrengsten worden gerealiseerd
- b. ontwikkeling lasten: Inschatting is dat circa 400.000 meer kosten worden gemaakt voor
 bv reizen en ICT
- c. ontwikkeling liquiditeit: Inschatting is dat circa 700.000 euro extra beslag wordt gelegd door diverse
 kosten en door investeringen in ICT

De uitbraak van het COVID-19 virus heeft geen (significante) invloed op de cijfers over het boekjaar 2019. Het College van Bestuur heeft passende maatregelen genomen c.q. zorgt ervoor dat passende maatregelen worden genomen om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. Het College van Bestuur acht een duurzame voortzetting van de bedrijfsactiviteiten derhalve niet onmogelijk. De jaarrekening is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van VO Haaglanden.

Overheidsbijdragen

	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2018 EUR Realisatie
3.1 Overheidsbijdragen, toelichting		
<i>Rijksbijdragen, toelichting</i>		
<i>Rijksbijdragen OCW, toelichting</i>		
3.1.1 Rijksbijdragen OCW	103.025.200	98.122.200
Rijksbijdragen OCW	103.025.200	98.122.200
<i>Overige subsidies OCW, toelichting</i>		
3.1.2 Overige subsidies OCW	21.331.400	15.874.200
3.1.4 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	2.358.000	2.341.300
Overige subsidies OCW	23.689.400	18.215.500
Rijksbijdragen	126.714.600	116.337.700

Overheidsbijdragen, toelichting

Rijksbijdragen, toelichting

De Rijksbijdragen zijn in 2019 toegenomen met ruim € 4,9 miljoen (5%).

De toename wordt verklaard door de toename van het aantal leerlingen met 237 ten opzichte van 2018 en de verhoging van de GPL (Gemiddelde Personeelslast) met 3,13% als gevolg van de nieuwe CAO en de verhoging van de ABP pensioenpremies.

Overige subsidies OCW, toelichting

De overige subsidies zijn in 2019 met € 5,4 miljoen toegenomen.

De toename wordt verklaard onder andere door de toename van het aantal leerlingen, door de verhoging van de subsidie Prestatiebox met 3% en de eenmalige toekenning van extra middelen uit het onderwijsconvenant 'Regeling bijzondere en aanvullende bekostiging VO' van 2,1 miljoen.

De subsidie Lesmateriaal is ten opzichte van 2018 toegenomen met € 2,5 miljoen als gevolg van de toedeling van de baten met ingang van 1 augustus 2018 over de gebruikperiode schooljaar 2018-2019. In het onderdeel lasten leer- en hulpmiddelen heeft deze toename door de herverdeling eveneens plaatsgevonden.

Overheidsbijdragen

	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2018 EUR Realisatie
3.2 Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, toelichting		
Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		
3.2.2 Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	6.421.900	5.495.300
3.2.2 Overige overheden		
Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	6.421.900	5.495.300
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	6.421.900	5.495.300

Overheidsbijdragen, toelichting vervolg

Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, toelichting

De overheidsbedragen van de overige overheden zijn met € 926.600 toegenomen. Het totaal aan bijdragen over 2019 ad € 6,4 miljoen betreft de subsidies van de Gemeenten Den Haag en Rijswijk voor onderwijshuisvesting (€ 5,1 miljoen; 2018: € 4,0 miljoen) en onderwijsbeleid (€ 1,3 miljoen; 2018: € 1,4 miljoen).

De bijdrage voor onderwijshuisvesting bestaat uit het geschikt maken voor ingebruikname en de eerste inrichting van de nieuwe locaties Neuhuyskade, Haags Montessori Lyceum en Cantateplein, Maris College en de renovatie van locaties Klaverstraat en Goudsbloemlaan, Segbroek College. Tegenover de baten staan de onderhoudslasten en lasten inventaris en apparatuur.

De bijdrage voor Gemeentelijk onderwijsbeleid bestaat uit de Ooievaarspas, Verlengde schooldag, Schoolsportplannen en Brede Buurtschool.

Overige baten

	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2018 EUR Realisatie
3.5 Overige baten, toelichting		
<i>Overige baten, toelichting</i>		
3.5.1 Verhuur	225.000	281.900
3.5.2 Detachering personeel	63.100	106.000
3.5.3 Schenking		
3.5.4 Sponsoring		
3.5.5 Ouderbijdragen	4.111.800	3.699.000
3.5.6 Verkoop van onderwijsmateriaal		
3.5.6 Catering		
3.5.6 Overige	2.662.200	1.990.600
Overige baten	7.062.100	6.077.500

Overige baten, toelichting

Verhuur

De verhuur betreft de verhuur van lokalen door diverse scholen (€ 130.000), de verhuur van lockers (€ 58.000) en overige verhuur (€ 37.000).

Detachering

De detachering van personeel is verder afgenomen ten opzichte van 2018.

Ouderbijdragen

De ouderbijdragen zijn toegenomen met € 412.800 door de bijdrage aan leerlingactiviteiten, excursies en werkwerken. Tegenover de extra baten staan ook extra overige lasten.

Overige

De overige baten zijn met € 671.600 toegenomen onder ander door de bijdrage voor de opleidingsscholen en de door de eigenaar verstrekte vergoeding voor de renovatie- en inrichtingskosten van de locatie Neuhuyskade, Haags Montessori Lyceum.

Lasten

	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2018 EUR Realisatie
Lasten, toelichting		
4.1 Personeelslasten		
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten, uitsplitsing		
4.1.1.1 Lonen en salarissen	71.079.200	69.410.500
4.1.1.2 Sociale lasten	10.182.200	9.188.500
4.1.1.3 Pensioenlasten	11.490.700	10.202.900
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	92.752.100	88.801.900
Overige personele lasten, uitsplitsing		
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	2.487.400	1.688.600
4.1.2.2 Lasten personeel niet in loondienst	4.175.300	3.701.800
4.1.2.3 Overige	4.427.200	4.025.600
Overige personele lasten	11.089.900	9.416.000
Ontvangen vergoedingen uitsplitsing		
4.1.3 Overige uitkeringen die personeelslasten verminderen	650.300	489.200
Uitkeringen die personeelslasten verminderen	650.300	489.200
Personeelslasten	103.191.700	97.728.700

Personeelslasten, toelichting

Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten

De stijging van de lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenpremies (€ 4,0 miljoen) ontstaat door een toename van het aantal FTE's met 19 en een stijging van de ABP pensioenpremies. Daarnaast is er op 1 juni 2019 een CAO verhoging doorgevoerd van 2,15%.

Aantal FTE's in 2019 verdeeld over de functiecategorieën: FTE's

Directie	28,2
Onderwijzend personeel (OP)	878,3
Onderwijsondersteunend personeel (OOP)	270,1
Totaal	1.176,6

Dotaties personele voorzieningen

De dotaties personele voorzieningen zijn met € 798.800 toegenomen. De toename wordt verklaard door een stijging van de dotatie voorziening langdurig zieken en de voorziening werkloosheidsbijdragen.

Lasten personeel niet in loondienst

De lasten personeel niet in loondienst zijn met € 473.500 toegenomen. De toename wordt verklaard door de inhuur van uitzendkrachten en praktijkdocenten en de inhuur van externe deskundigen voor extra begeleiding en kunst- en culturele activiteiten.

Overige personele lasten, uitsplitsing

De overige personele lasten zijn met € 401.600 toegenomen. De toename wordt verklaard door de lasten van de uitbetaling van het persoonsgebonden budget. Voorheen verantwoord onder 'lonen en salarissen'.

Lasten

	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2018 EUR Realisatie
4.2 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa, toelichting		
4.2.1 Afschrijvingen op immateriële vaste activa		
4.2.2 Afschrijvingen op materiële vaste activa	1.401.800	1.290.400
Afschrijvingen	1.401.800	1.290.400

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa, toelichting

De afschrijvingen zijn toegenomen als gevolg van de investeringen zoals verantwoord onder de materiële vaste activa.

4.3 Huisvestingslasten, toelichting

4.3.1 Huurlasten	1.158.100	902.600
4.3.2 Verzekeringslasten	90.400	68.900
4.3.3 Onderhoudslasten	6.809.800	5.643.600
4.3.4 Lasten voor energie en water	1.656.100	1.364.800
4.3.5 Schoonmaakkosten	2.252.700	2.142.800
4.3.6 Belastingen en heffingen	228.900	193.900
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	3.640.000	3.350.000
4.3.8 Overige	294.300	331.600
Huisvestingslasten	16.130.300	13.998.200

Huisvestingslasten, toelichting

Onderhoudslasten en dotatie onderhoudsvoorziening

De onderhoudslasten bestaan uit het geschikt maken voor ingebruikname van de nieuwe locaties Neuhuyskade, Haags Montessori Lyceum en Cantateplein, Maris College en de renovatie van de locaties Klaverstraat en Goudsbloemlaan, Segbroek College. Tegenover de kosten staan de bijdragen van de Gemeente Den Haag. Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor energiebesparende maatregelen op diverse locaties.

In 2019 is de voorziening onderhoud opgebouwd op basis van het meerjarenonderhoudsplan 2018-2027. De jaarlijkse dotatie betreft € 2.800.000; daarnaast heeft op basis van individuele beoordeling een additionele dotatie plaatsgevonden van € 400.000 ter dekking van groot onderhoud voor posten welke niet zijn opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan en een extra dotatie van € 440.000 voor onder andere de locaties Cantateplein en Toscaninistraat, Maris College en Aronskelkweg, Dalton Den Haag.

Lasten

	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2018 EUR Realisatie
4.4 Overige lasten, toelichting		
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	2.460.300	2.146.700
4.4.2 Inventaris en apparatuur	2.817.600	2.062.600
4.4.2 Leer- en hulpmiddelen	6.344.200	3.702.200
4.4.3 Dotatie overige voorzieningen		
4.4.4 Overige	5.954.700	5.629.400
Overige lasten	17.576.800	13.540.900
<i>Gerealiseerde herwaardering</i>		
Separate specificatie kosten instellingsaccountant		
4.4.1.1 Accountantshonoraria, onderzoek van de jaarrekening	64.000	64.000
4.4.4.2 Accountantshonoraria, andere controleopdrachten	8.000	14.600
4.4.4.3 Accountantshonoraria, adviesdiensten op fiscaal terrein		
4.4.4.4 Accountantshonoraria, andere niet-controlediensten		
Accountantshonoraria	72.000	78.600

Overige lasten, toelichting

Administratie- en beheerslasten

De lasten van administratie- en beheerslasten zijn met € 313.600 toegenomen onder andere door investeringen in ICT hard- en software voor de schooladministratie op diverse scholen.

Inventaris en apparatuur

De lasten van inventaris en apparatuur zijn met € 755.000 toegenomen. De toename wordt verklaard door de inrichting van de nieuwe locaties Neuhuyskade, Haags Montessori Lyceum en Cantateplein, Maris College. Tegenover de kosten staan de bijdrage van de Gemeente Den Haag voor de eerste inrichting. Het Maerlant-Lyceum en Lyceum Ypenburg heeft geïnvesteerd in audiovisuele middelen en ICT hardware.

Leer- en hulpmiddelen

De lasten van leer- en hulpmiddelen zijn met € 2,6 miljoen toegenomen als gevolg van de toedeling van de lasten met ingang van 1 augustus 2018 over de gebruikperiode schooljaar 2018-2019. In de baten overige subsidies OCW heeft deze toename door de herverdeling eveneens plaatsgevonden.

Overige

De overige lasten zijn met € 325.300 toegenomen. De toename wordt verklaard door de leerlingactiviteiten, excursies en werkweken. Tegenover de extra lasten staan de extra ouderbijdragen.

Financieel en overig

	31-12-2019 EUR Realisatie	31-12-2018 EUR Realisatie
5 Financiële en overige baten en lasten, toelichting		
<i>Financiële baten en lasten, toelichting</i>		
5.1 Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	206.700	751.900
5.2 Rentelasten en soortgelijke kosten	258.900	138.400
Financiële baten en lasten	-52.200	613.500

Financiële en overige baten en lasten, toelichting

Financiële baten en lasten

Door de verkoop van 50% van de obligaties in 2018 zijn de rentebaten afgenomen. De rentelasten zijn toegenomen door de in zijn geheel vervroegde aflossing van het krediet bij de ING bank.

Verbonden partijen

Model E Verbonden Partijen

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag 01-01-2019 t/m 31-12-2019					
Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten (één of meer)	Deelname-percentage	Consolidatie
Stichting Regionaal Samenwerkingsverband Passend Voortgezet Onderwijs Den Haag	Stichting	Den Haag	Overige	0	nee
VO Platform Haaglanden		Den Haag	Overige	0	nee
VO Raad	Vereniging	Utrecht	Overige	0	nee

Verantwoording subsidies

Model G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule, uitgebreid 01-01-2019 t/m 31-12-2019										
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Stand ultimo verslagjaar	Prestatie afgerond?
Lente- en Zomerschool Lenteschool	LENZO18226	14-05-2018	38.300	38.300	28.800	9.500	9.500	9.500	0	Ja
Zomerschool	LENZO19075	05-04-2019	22.500				22.500	22.500	0	Ja
Lenteschool	LENZO19236	05-04-2019	20.300				20.300	20.300	0	Ja
LOF Filosofieles.nl	LENZO19253	10-04-2019	45.000				45.000	45.000	0	Ja
Technisch VMBO	LOF16-0160	30-03-2017	29.200	29.200	18.000	11.200		11.200	0	Ja
Technisch VMBO	964108	15-10-2019	150.400				150.400	150.400	0	Ja
Technisch VMBO	964029	15-10-2019	151.000				151.000	151.000	0	Ja
Technisch VMBO	964160	19-11-2019	273.900				273.900	273.900	0	Ja
Zij-instromer	966972	22-02-2019	20.000				20.000	20.000	0	Ja
Zij-instromer	994535	19-03-2019	20.000				20.000	20.000	0	Ja
Zij-instromer	994536	19-03-2019	20.000				20.000	20.000	0	Ja
Zij-instromer	1000233	21-05-2019	20.000				20.000	20.000	0	Ja
Zij-instromer	1013588	23-10-2019	20.000				20.000	20.000	0	Ja
Zij-instromer	1027565	26-11-2019	20.000				20.000	20.000	0	Ja
Studieverlof	993753	19-03-2019	-5.500				-5.500	-5.500	0	Ja
Studieverlof	1007525	23-08-2019	23.300				23.300	9.700	13.600	Nee
Studieverlof	1007849	23-08-2019	16.400				16.400	6.900	9.500	Nee
Studieverlof	1007838	23-08-2019	20.600				20.600	8.600	12.000	Nee
Studieverlof	1007842	23-08-2019	15.800				15.800	6.600	9.200	Nee
Studieverlof	1007876	23-08-2019	31.400				31.400	13.000	18.400	Nee
Studieverlof	1007903	23-08-2019	8.200				8.200	3.400	4.800	Nee
Studieverlof	1007841	23-08-2019	10.800				10.800	4.500	6.300	Nee
Totaal			971.600	67.500	46.800	20.700	904.100	851.000	73.800	

WNT Topfunctionarissen

WNT Vermelding bezoldiging toptfunctionarissen

1. Bezoldiging toptfunctionarissen

1a. Leidinggevende toptfunctionarissen met dienstbetrekking² en leidinggevende toptfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functie vervulling almede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als toptfunctionaris worden aangemerkt

Leidinggevend toptfunctionaris 01-01-2019 t/m 31-12-2019	Dienst- betrek- king	Aanvang Functie vervulling	Aanhef	Voor- letters	Tussen- letters	Achter- letters	Functie(s)	Aanvang en einde functievervul- ling 2019	Deeltijd- factor in FTE	Beloning plus belastingen en onkosten- vergoedingen	Beloning plus belastingen en onkosten- vergoedingen op termijn	Individueel toepasselijk bezoedigungs- maximum	Individueel toepasselijk bezoedigungs- maximum	Totaal bezoedigungs- maximum	Totaal bezoedigungs- maximum	Over- schuldig bedrag	Totaal bezoedigungs- maximum	Totaal bezoedigungs- maximum
ja	ja	augustus-14	De heer	ASM			Peters	01-01-31-12	1,0	€ 154.995	€ 9.060	€ 164.015	€ 177.000	€ -	€ 164.015	€ -	€ 164.015	€ 164.959
ja	ja	januari-13	De heer	PH			Laanhoven	01-01-31-12	1,0	€ 143.779	€ 20.526	€ 164.305	€ 177.000	€ -	€ 164.305	€ -	€ 164.305	€ 156.579

1b. Er zijn geen leidinggevende toptfunctionarissen zonder dienstbetrekking

1c. Toezicht houdende toptfunctionarissen

Toezicht houdende toptfunctionaris 01-01-2018 t/m 31-12-2018	Aanvang Functie vervulling	Aanhef	Voor- letters	Tussen- letters	Achter- letters	Functie- gegevens	Aanvang en einde functievervul- ling 2018	Deeltijd- factor in FTE	Beloning plus belastingen en onkosten- vergoedingen	Beloning plus belastingen en onkosten- vergoedingen op termijn	Individueel toepasselijk bezoedigungs- maximum	Individueel toepasselijk bezoedigungs- maximum	Totaal bezoedigungs- maximum	Totaal bezoedigungs- maximum	Over- schuldig bedrag	Totaal bezoedigungs- maximum	Totaal bezoedigungs- maximum
ja	ja	jan-17	De heer	JP		Backer	01-01-31-12	€ 12.000	€ 26.550	€ 9.000	€ 12.000	€ 19.326	€ 19.326	€ -	€ 19.326	€ -	€ 19.326
ja	ja	jan-16	De heer	JP		Backer	01-01-31-12	€ 12.000	€ 26.550	€ 9.000	€ 12.000	€ 19.326	€ 19.326	€ -	€ 19.326	€ -	€ 19.326
ja	ja	apr-14	Mevrouw	LEJ		Engering	01-01-31-12	€ 8.000	€ 17.700	€ 3.000	€ 8.000	€ 4.275	€ 4.275	€ -	€ 4.275	€ -	€ 4.275
ja	ja	mei-15	De heer	MHW		Rovers	01-01-31-12	€ 8.000	€ 17.700	€ 3.000	€ 8.000	€ 6.413	€ 6.413	€ -	€ 6.413	€ -	€ 6.413
ja	ja	jan-14	De heer	KM		Braun	01-01-31-12	€ 8.000	€ 17.700	€ 3.000	€ 8.000	€ 17.100	€ 17.100	€ -	€ 17.100	€ -	€ 17.100
ja	ja	aug-13	De heer	AA	den	Braun	01-01-31-12	€ 8.000	€ 17.700	€ 3.000	€ 8.000	€ 17.100	€ 17.100	€ -	€ 17.100	€ -	€ 17.100
ja	ja	nov-12	De heer	MHW	van den	Braun	01-01-31-12	€ 8.000	€ 17.700	€ 3.000	€ 8.000	€ 17.100	€ 17.100	€ -	€ 17.100	€ -	€ 17.100
ja	ja	jan-12	De heer	AA	van den	Braun	01-01-31-12	€ 8.000	€ 17.700	€ 3.000	€ 8.000	€ 17.100	€ 17.100	€ -	€ 17.100	€ -	€ 17.100
ja	ja	jan-18	De heer	JC		Hoek	01-01-31-12	€ 8.000	€ 17.700	€ 3.000	€ 8.000	€ 17.100	€ 17.100	€ -	€ 17.100	€ -	€ 17.100
ja	ja	nov-18	Mevrouw	ME		Eykman	01-01-31-12	€ 8.000	€ 17.700	€ 3.000	€ 8.000	€ 17.100	€ 17.100	€ -	€ 17.100	€ -	€ 17.100

1d. Topfunctionarissen alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als toptfunctionaris worden aangemerkt met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Voor het verslagjaar 2019 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

1e. De totale bezoldiging van een toptfunctionaris alsmede degenen die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als toptfunctionaris wordt aangemerkt, voor al zijn/haar functies bij een WNT-instelling en eventuele aan deze WNT-instelling gelieerde rechtspersonen (uitsluitend te verantwoorden indien en voor zover er sprake is bij een toptfunctionaris van bezoldiging voor andere werkzaamheden dan die als toptfunctionaris bij de WNT-instelling en/of bezoldiging uit hoogte van werkzaamheden bij gelieerde rechtspersonen)

Voor het verslagjaar 2019 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

1f. In het geval een leidinggevende toptfunctionaris, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij een of meer andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking heeft als toptfunctionaris, niet zijnde een toezicht houdende toptfunctionaris, zijn belastingen en onkostenvergoedingen te betalen of anderszins te verhalen op de WNT-instelling die de dienstbetrekking aangaat. Indien van toepassing kan het betreffende afschotdeel dienen al aanvaling op labe 1a of 1d. Dit geldt in voorkomende gevallen ook voor degenen die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als toptfunctionaris wordt aangemerkt

Voor het verslagjaar 2019 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan toptfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking almede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als toptfunctionaris worden aangemerkt

Voor het verslagjaar 2019 is deze categorie voor Stichting VO Haaglanden niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT:

Naast de hierboven vermelde functionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Er zijn in 2019 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

WNT Verantwoording 2019

Het bezoldigingsmaximum voor VO Haaglanden bedraagt € 177.000 op basis van 17 complexiteitspunten

Gemiddelde totale belastingen 9

Gemiddelde aantal leeningen 4

Gemiddelde aantal complexiteitspunten 4

Totaal aantal complexiteitspunten 17

WNT Topfunctionarissen

Opgave nevenfuncties leidinggevend topfunctionaris en
toezichthoudend topfunctionaris op balansdatum

Leidinggevend topfunctionaris (College van Bestuur)

- Dhr. A.S.M Peters, voorzitter Voorzitter Dagelijks Bestuur Samenwerkingsverband Zuid-Holland West
 Voorzitter VO Platform Haaglanden
 Lid bevoegdhedencommissie VO (namens de VO-raad)
 Voorzitter bestuur Studiefonds TTO - Rotterdam
- Dhr. drs. P.H. van Laarhoven Lid Themacommissie Bedrijfsvoering en modern werkgeverschap
 (inclusief CAO) VO Raad
 Lid Bestuurlijke commissie VNG, PO-Raad en VO-Raad

Toezichthoudend topfunctionaris (Raad van Toezicht)

- Dhr. Jhr. Mr. J.P. Backer lid van de Eerste Kamer
 Voorzitter Raad van Commissarissen Dunea
 Voorzitter Raad van Toezicht Maag Lever Darm Stichting
 Directeur zelfstandig adviseur Roodhoorn Consultants B.V.
 Lid bestuur Stichting Luchtmans (Koninklijke Brill N.V.)
- Dhr. Drs. M.H.W. Rovers directeur strategie, beleid en kenniscentrum UWV
- Mevr. A.A. van den Heuvel bestuursassistent Commissaris van de Koning Zuid Holland
 Bestuurslid van de Stichting Duurzaam Benoordenhout
- Dhr. Drs. J.T. den Bruinen algemeen directeur the Hague Security Delta
 Lid van de participatieraad van de Stichting Den Haag Nieuw Centrum
- Dhr. Mr. K.M. Braun senior rechter rechtbank Den Haag
 Auteur en redacteur Cursus Belastingrecht
 Voorzitter Vereniging van eigenaars Groene Mient
- Dhr. J.C. Hoek consultatant/interim manager
 Voorzitter Platform Raden van Toezicht MBO-instellingen
 Voorzitter Privacy Waarborg (DDMA)
 Vice voorzitter/voorzitter auditcommissie Mediacollege Amsterdam
 Lid Raad van Toezicht NLPO
- Mevr. Drs. M.E. Eykman directeur/eigenaar communicatiebureau Moving Mirrors B.V.
 Lid van de Raad Stichting Reunistenfonds Minerva
 Lid bestuur Moments of Joy Foundation
 Lid van de Raad van het Leids Universiteitsfonds (LUF)

Overige gegevens

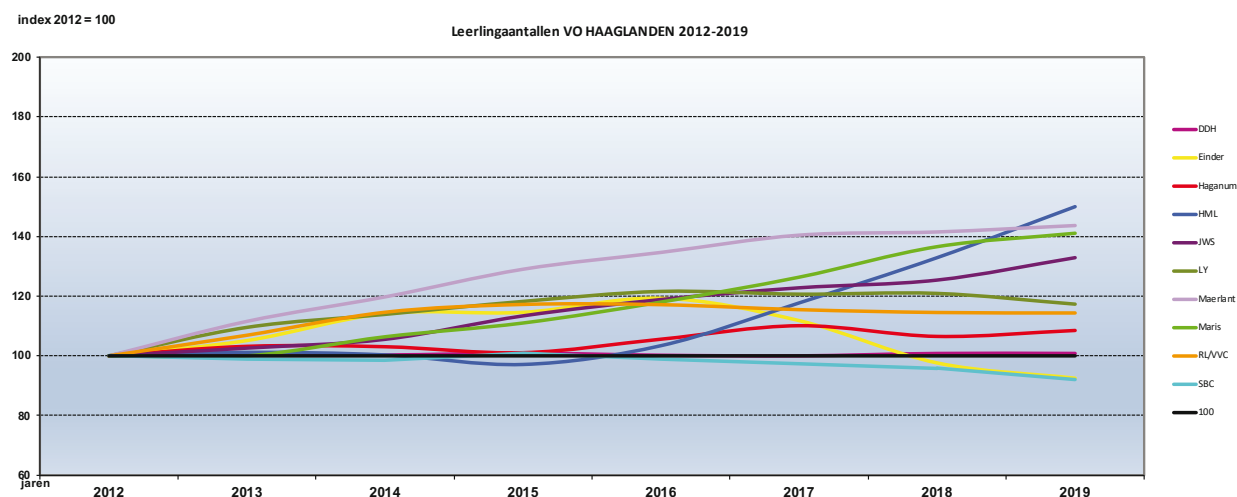

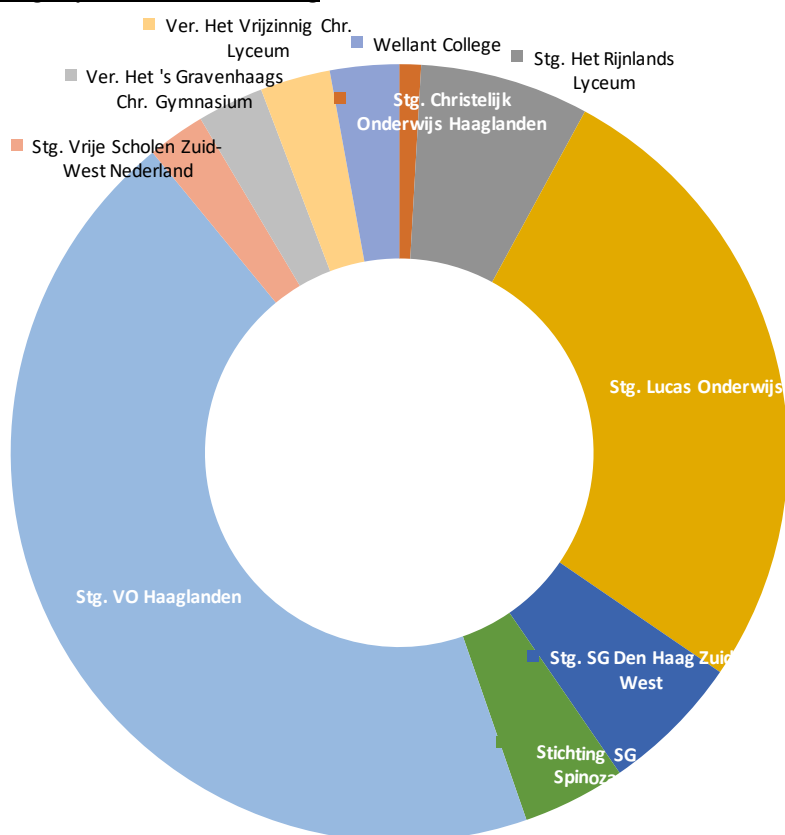

Bijlagen bij de jaarrekening

Aantal leerlingen op teldatum inclusief vavoleerlingen	Totaal	Dalton	Einder	Haganum	HML	JWS	Lyceum Ypenburg	Maerlant	Maris	RW Lyceum/ VV College	Segbroek
1 oktober 2012	11.791	990	254	753	937	1.427	1.196	745	1.910	1.261	2.318
1 oktober 2013	12.148	996	267	777	948	1.464	1.310	831	1.910	1.348	2.297
1 oktober 2014	12.519	993	290	776	940	1.506	1.362	892	2.032	1.445	2.283
1 oktober 2015	12.891	999	291	761	910	1.618	1.414	961	2.120	1.478	2.339
1 oktober 2016	13.234	992	303	795	969	1.696	1.454	1.003	2.254	1.477	2.291
1 oktober 2017	13.576	990	284	829	1.103	1.752	1.443	1.046	2.413	1.456	2.260
1 oktober 2018	13.857	998	248	802	1.245	1.789	1.446	1.054	2.608	1.444	2.223
1 oktober 2019	14.094	998	235	817	1.405	1.896	1.403	1.070	2.694	1.442	2.134
waarvan vavo/flexleerlingen 2019	30	2	0	0	8	0	2	4	1	0	13
Index leerlingengroei 2019 t.o.v. 2018 (=100)	102	100	95	102	113	106	97	102	103	100	96

overzicht aantal leerlingen per bestuur in Den Haag

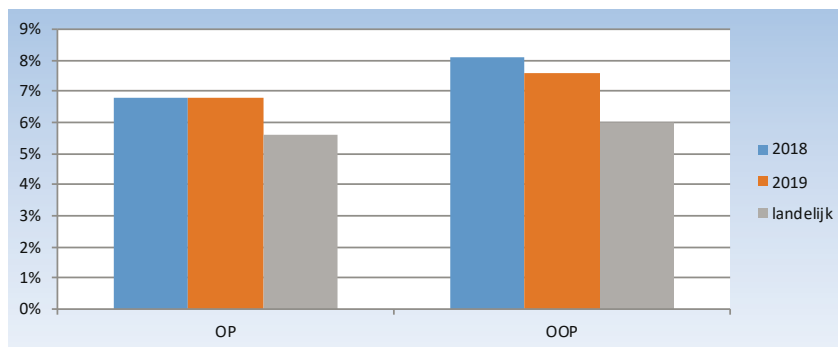
schoolbesturen	schooljaar 17/18	%	schooljaar 18/19	%	schooljaar 19/20	%
Aloysiusstichting	0	0	0	0	0	0
Stg. Christelijk Onderwijs Haaglanden	231	1	252	1	256	1
**) Stg. Het Rijnlands Lyceum	1.720	6	1.953	7	1.998	7
**) Stg. Lucas Onderwijs	7.302	26	7.484	26	7.563	27
Stg. SG Den Haag Zuid West	1.905	7	1.794	6	1.665	6
**) Stichting SG Spinoza	1.191	4	1.191	4	1.218	4
*) Stg. VO Haaglanden	12.115	43	12.382	44	12.607	44
**) Stg. Vrije Scholen Zuid-West Nederland	806	3	780	3	683	2
Ver. Het 's Gravenhaags Chr. Gymnasium	805	3	793	3	784	3
Ver. Het Vrijzinnig Chr. Lyceum	792	3	777	3	829	3
**) Wellant College	836	3	836	3	815	3
Totaal aantal leerlingen	27.703		28.242		28.418	

*) deze aantallen zijn **exclusief** Rijswijks Lyceum en Van Vredenburg College

**) alleen Haagse schoollocaties

Overzicht ziekteverzuim OP en OOP

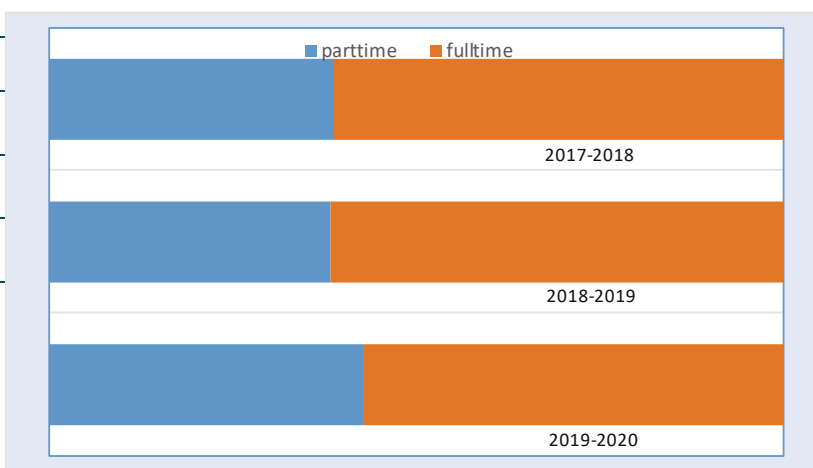
jaren	functie categorie	%
2018	OP	6,8
	OOP	8,1
2019	OP	6,8
	OOP	7,6

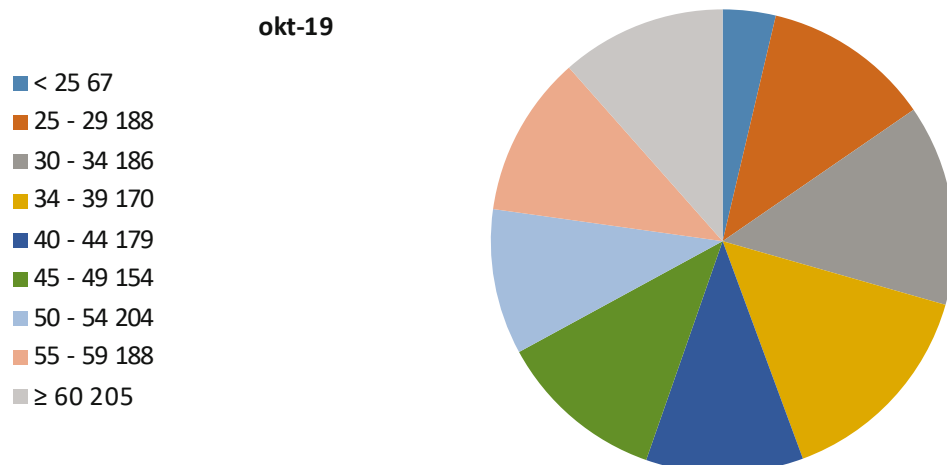
Het landelijk gemiddelde verzuimpercentage in het voortgezet onderwijs (lang en kort) in 2018 bedroeg 5,6% voor het OP en 6,0% voor het OOP.

Verdeling van het aantal personeelsleden naar arbeidstijd

schooljaar	part time	full time*
2017/2018	571	839
2018/2019	647	859
2019/2020	579	898

* Onder een fulltime personeelslid wordt verstaan een personeelslid met een werktijdfactor $\geq 0,8$

overzicht docenten naar indeling leeftijdscategorie

	okt-19		okt-18	okt-17
leeftijds categorie	aantal docenten	%	%	%
< 25	69	4,6	4,3	3,7
25 - 29	166	11,0	12,2	11,7
30 - 34	176	11,7	12,1	14,0
34 - 39	175	11,6	15,0	15,0
40 - 44	183	12,1	11,6	11,0
45 - 49	159	10,5	10,0	11,7
50 - 54	180	11,9	13,2	10,1
55 - 59	195	12,9	12,2	11,3
≥ 60	205	13,6	13,3	11,5
totaal	1508	100,0	100,0	100,0

55+	2019	2018	2017
VO Haaglanden	26,5%	25,5%	22,8%

